
Draaiboek coördinatie waterschaarste en droogte

Reactieve pijler waterschaarste- en droogterisicobeheer

Versie 10

VERSIE

Dit draaiboek coördinatie bij waterschaarste en droogte is een levend document. Telkens dit draaiboek ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de CIW zal dit aanleiding geven tot een nieuwe versie. In onderstaande tabel volgt een overzicht van de verschillende versies en de datum van goedkeuring door de CIW.

Versie	Goedkeuring CIW	Tussentijdse aanpassing
1.0	16/10/2017	
2.0	20/06/2018	
3.0	22/03/2019	
4.0	24/06/2019	
5.0	01/07/2019	
6.0	05/06/2020	
7.0	25/06/2020	
8.0	30/06/2021	
9.0	28/06/2023	
9.1		7/06/2024: Beslissingsboom recreatieverbod; update met strengere drempel microcystines
10.0	25/04/2025	

INHOUD

1 Kader van het draaiboek coördinatie waterschaarste en droogte	7
1.1 Doel en opzet van het draaiboek	7
1.1.1 Focus	7
1.1.2 Definities	8
1.1.3 Relatie met droogte-escalatieschema van de drinkwatersector	8
1.2 Bevoegdheden en instrumentarium i.k.v. beheer en coördinatie	9
1.2.1 De Vlaamse Waterweg	9
1.2.2 Beheerders onbevaarbare waterlopen (VMM, provincies, gemeenten, polders en wateringen)	10
1.2.3 Bevoegdheden burgemeester, gouverneur, minister van leefmilieu en waterbeleid, minister van natuurbehoud, minister van Binnenlandse Zaken	11
1.2.4 Agentschap Natuur en Bos	14
1.2.5 Drinkwaterbedrijven	16
2 Op- en afschaling beheerniveaus: criteria en procedures	17
2.1 Netwerk samenwerkende partners	17
2.2 Op- en afschalingsniveaus en kleurcodering	18
2.3 Waterschaarste- en droogte-indicatoren	20
2.3.1 Sectorale reactieve waterschaarste- en droogte-indicatoren	20
2.3.2 Communicatie	25
2.4 Maatregelen (Vlaams Reactief afwegingskader prioritair watergebruik)	26
2.4.1 Maatregelencascade voor de bevaarbare waterlopen	29
2.4.2 Kader voor instellen onttrekkingsverboden op onbevaarbare waterlopen	31
2.4.3 Aanpak voor het instellen van tijdelijke onttrekkingsverboden in meanders	32
2.4.4 Kader voor de aanpak van blauwalgenbloeien	32
2.4.5 Kader voor instellen van tijdelijke vaarverboden op kwetsbare onbevaarbare waterlopen	35
2.4.6 Kader voor instellen van beperkingen voor pleziervaart	35
3 Coördinatie waterschaarste en droogte	36
3.1 Evaluatie en opvolging van waterschaarste en droogtegebeurtenissen	36
3.1.1 Opvolging droogte-events	36
3.1.2 Activering overleg droogte	36
3.2 Droogteoverleg	36

3.2.1 Droogtecommissie (Vlaams niveau)	37
3.2.2 Provinciaal droogteoverleg.....	37
3.2.3 Adviesgroep Droogte	37
BIJLAGE 1: Draaiboek Bevoorrading Kraanwater bij Droogte (2025).....	39
1 Situering.....	40
2 Bevoorrading kraanwater.....	41
2-1 Inleiding.....	41
2-2 Statusindicator bevoorrading kraanwater	41
2-3 Wetgeving - tijdelijke gebruiksbeperkingen kraanwater	45
2-4 Handhaven van tijdelijke gebruiksbeperkingen van kraanwater.....	47
2-5 Vlaamse en federale bevoegdheden.....	48
3 Droogte.....	50
3-1 Droogteoverleg	50
3-2 Impactindicator – ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte	51
3-3 Linken tussen de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte en statusindicator bevoorrading kraanwater	54
3-4 Aanleveren van actuele info aan Adviesgroep droogte.....	56
4 Statusindicator bevoorrading kraanwater - werking bij droogte.....	58
Situering	58
Reguliere werking: GROEN.....	60
Probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk	60
Problemen andere sector	65
Alarmfase: ROOD – nood- en interventieplan	68
5 Bijlagen van Draaiboek Bevoorrading Kraanwater	71
5-1 Bijlage 1 – Criteria van de verschillende waterbedrijven voor de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte.....	71
5-2 Bijlage 2 – Niet-essentiële toepassingen voor kraanwatergebruik	79
BIJLAGE 2: Ecologische kwetsbaarheid droogte	80
1 Voorstel van aanpak	80
2 Bepaling van drempels	82
3 Afbakening van waterloopzones voor beperkingen inzake wateronttrekkingen	83
4 Waterlopen in veengebieden.....	85
5 Oude meanders	85

BIJLAGE 3: Huishoudelijk reglement Vlaamse Droogtecommissie	87
Hoofdstuk I - Oprichting en ontbinding van de Droogtecommissie.....	87
Hoofdstuk II - Samenstelling	87
Hoofdstuk III - Bijeenroeping, vergadering en verslaggeving van de Droogtecommissie	88
Hoofdstuk IV - Taakstelling.....	89
Hoofdstuk VI - Algemene bepalingen.....	90
BIJLAGE 4: Leidraad handhaving onttrekkingsverboden (VERSIE 2023).....	91
1 Juridische basis – Onbevaarbare waterlopen.....	92
1-1 Regelgeving	92
1-2 Ontleding van de regelgeving	97
2 Praktische aanpak	99
2-1 Huidige werkkader	99
2-2 Voorstel tot aanpak.....	101
2-3 Wetgevend.....	102
3 Voorbeeldteksten	104
3-1 Aanmaning	105
3-2 Raadgeving.....	106
3-3 Proces-Verbaal	107
Bijlage 5: Droogte-overlegstructuren en hun leden.....	111
Bijlage 6: MODELBESLUITEN en BIJHORENDE FAQ	112
6.1 Modelbesluit - Tijdelijk onttrekkingsverbod	112
6.2 Modelbesluit - Permanent onttrekkingsverbod.....	115
6.3 Modelbesluit - captatieverbod t.g.v. blauwalgen voor onbevaarbare waterlopen	119
6.4 Modelbesluit - Verbod op gebruik van kraanwater voor niet essentiële toepassingen	121
6.5 Modelbesluit - Verbod op gebruik van water (dat niet uit het openbaar kraanwaternet komt) voor niet essentiële toepassingen [OPTIONEEL].....	124
6.6 Modelbesluit - Captatieverbod voor essentiële toepassingen	127
6.7 Verduidelijking bij de besluiten ‘verbod watergebruik voor niet-essentiële toepassingen’ (zowel voor kraanwater als alle ander water).....	129
1 Verduidelijking voor burgers: watergebruik in en rond de woning	130
2 Verduidelijking voor land- of tuinbouwbedrijven	133
3 Verduidelijking voor bedrijfsactiviteiten en productieprocessen	133
4 Verduidelijking voor lokale besturen	135

4 Verduidelijking voor festivals en andere evenementen	137
5 Verduidelijking voor sport, jeugd en andere verenigingen.....	138
6 Overtredingen	139
7 Schaderegeling	139
6.8 Verduidelijking bij de besluiten 'onttrekingsverbod bevaarbare waterlopen'	140
1 Bedrijven.....	140
2 Landbouw	140

1 KADER VAN HET DRAAIBOEK COÖRDINATIE WATERSCHAARSTE EN DROOGTE

1.1 Doel en opzet van het draaiboek

Om een (dreigende) waterschaarste en/of droogte situatie het hoofd te bieden, is het belangrijk dat tijdig wordt gewaarschuwd, dat een eenduidig beeld van de situatie bestaat en dat betrokken actoren overleggen over de te nemen beslissingen en maatregelen.

Dit draaiboek **beschrijft het kader waarbinnen de informatie-uitwisseling tussen de partners en de afstemming van maatregelen en communicatie bij waterschaarste en droogte zal gebeuren.**

Het draaiboek gaat in op:

- het juridische kader en de bevoegdheden voor het beheer en het nemen van maatregelen;
- de opvolging en beoordeling van (aankomende) waterschaarste- en droogtesituaties aan de hand van een indicatorenkader en droogteniveaus;
- een kader voor de afweging van prioritaire watergebruiken bij waterschaarste door droogte;
- het forum waarbinnen de coördinatie bij waterschaarste en droogte zal gebeuren, met onderscheid in een Droogtecommissie op Vlaams niveau (ingebed in de CIW-werking) en een provinciaal droogte-overleg.

Het draaiboek coördinatie bij waterschaarste en droogte is een dynamisch, levend document dat op regelmatige tijdstippen wordt bijgewerkt.

1.1.1 Focus

De aanpak m.b.t. het waterschaarste- en droogterisicobeheer gaat uit van **de 3 P's (preventie-paraatheid- protectie)** en van een **gedeelde verantwoordelijkheid**.

Het draaiboek coördinatie waterschaarste en droogte staat voor de pijler “paraatheid” en gaat in op de **reactieve acties**. Het bevat de kortetermijnmaatregelen die de negatieve effecten van droogte beperken waarbij het reactief afwegingskader prioritair watergebruik als beslissingsondersteunend beleidsinstrument wordt gehanteerd.

Daarnaast is er het waterschaarste- en droogterisicobeheerplan als onderdeel van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 met preventieve maatregelen en protectiemaatregelen en aangevuld met de maatregelen uit de Blue Deal, die de proactieve aanpak vormen.

1.1.2 Definities

Droogte, waterbeschikbaarheid en waterschaarste kunnen op verschillende manieren gedefinieerd worden. Geïnspireerd op de definities van het Milieu- en Natuurrapport (MIRA) omschrijven we de begrippen “droogte”, “waterschaarste” en “waterbeschikbaarheid” hier als volgt:

- **droogte:** Droogte is een natuurlijk voorkomend fenomeen waarbij door gebrek aan neerslag de waterbeschikbaarheid daalt.
- **waterbeschikbaarheid:** De hoeveelheid beschikbaar water hangt af van de hoeveelheid neerslag die in Vlaanderen valt, het deel dat daarvan verdampt en de hoeveelheid water die via rivieren en grondwater Vlaanderen binnenstroomt.
- **waterschaarste:** Waterschaarste ontstaat wanneer de waterbeschikbaarheid te laag geworden is om aan de vraag naar water voor één of meer toepassingen te voldoen. Dat kan gebeuren of omdat de vraag stijgt, of omdat het aanbod (tijdelijk) daalt. Waterschaarste treedt dus op wanneer aan de vraag naar water met een bepaalde kwaliteit niet meer kan voldaan worden. Er kan dus ook een waterschaarste optreden op het vlak van water met een bepaalde kwaliteit, hoewel er nog genoeg water van mindere kwaliteit kan zijn. Dit kan een gevolg zijn van droogte, maar ook van calamiteiten of wat grondwater betreft, bijvoorbeeld ook als gevolg van overexploitatie van de grondwatervoorraad.

1.1.3 Relatie met droogte-escalatieschema van de drinkwatersector

In 2021 werd een nieuw escalatieschema bevoorrading drinkwater uitgewerkt binnen de projectgroep “escalatieschema drinkwater”. Dit schema werd in 2023 geactualiseerd. BIJLAGE 1: Draaiboek Bevoorrading Kraanwater bij Droogte (2025).

1.2 Bevoegdheden en instrumentarium i.k.v. beheer en coördinatie

[Bij de beheersing van droogte zijn naast waterbeheerders ook andere actoren betrokken. Dit hoofdstuk geeft aan welke bevoegdheden en verantwoordelijkheden de verschillende actoren hebben. Daarbij is zowel naar operationele verantwoordelijkheden, als naar wettelijke bevoegdheden gekeken.]

1.2.1 De Vlaamse Waterweg

Operationeel

- Bedienen peilregulerende kunstwerken
- Instellen beperkingen schutregimes – diepgang zowel voor beroeps- als pleziervaart
- Intrekken/beperken van vergunde captaties
- Verdeling van zoetwater volgens wettelijke verdragen (Maasafvoercontract en Vlaams-Nederlands verdrag voor het Kanaal Gent-Terneuzen) en de peil- en debietbehoeften van de waterwegen.
- Terugpompen of turbineren
- Aanpassen van de tapstanden op de sluizen die het debiet in de langsriolen regelen
- Stilleggen van waterkrachtcentrales

Juridisch

De maatregelen die De Vlaamse Waterweg neemt zijn gebaseerd op de geldende regelgeving:

- **Het Scheepvaartdecreet** voorziet hierin een aantal clausules :
 - Artikel 9 De waterwegbeheerder is niet aansprakelijk voor de volgende vormen van schade:
 - o 1° schade die te wijten is aan maatregelen die in het algemeen belang worden genomen;
 - Art. 26. De gebruikers van de waterweg zijn verplicht de aanwijzingen en bevelen op te volgen welke in bijzondere gevallen, met betrekking tot de door dit decreet geregelde aangelegenheden worden gegeven door de bevoegde personen, als mede gevolg te geven aan dan wel rekening te houden met de overeenkomstig de bepalingen van dit decreet uitgevaardigde nautische publicaties en aangebrachte verkeerstekens.
 - Art. 37. De waterwegbeheerder en andere bevoegde autoriteiten kunnen tot de gebruikers van de waterweg nautische publicaties richten.
De nautische publicaties bevatten bekendmakingen aan de gebruiker van de waterweg, waarbij door de waterwegbeheerder of de bevoegde autoriteit ten aanzien van de door of krachtens dit decreet geregelde aangelegenheden een gebod of verbod wordt uitgevaardigd dan wel een inlichting wordt verstrekt met betrekking tot een waterweg, een waterweggedeelte of het gebruik ervan. De in nautische publicaties vervatte voorschriften zijn beperkt tot aangelegenheden van tijdelijke aard en met een beperkte draagwijdte, die

verband houden met een lokale toestand of gebeurtenis.

- Art. 41. Bij uitzonderlijk lage waterstanden, waarbij captatie van water gevaar kan opleveren voor de scheepvaart of voor de waterwegen of de havens, of bij slechte waterkwaliteit, kan door de waterwegbeheerder of het havenbedrijf een tijdelijk verbod of een tijdelijk beperking van captatie worden opgelegd.

1.2.2 Beheerders onbevaarbare waterlopen (VMM, provincies, gemeenten, polders en wateringen)

Operationeel

- Bedienen peilregulerende kunstwerken op waterlopen (pompgemalen, stuwen, ...)
- Monitoring in functie van een beoordeling van droogte en laagwatersituaties
- Inrichting- en onderhoudsmaatregelen voor de onbevaarbare waterlopen afstemmen op periodes van droogte/laag water (bv. maatregelen die zorgen voor een minder snelle afvoer van het beschikbare water, een aangepast peilbeheer in polder of watering)
- Regelen van niveau van de waterspaarbekkens, afsluiten van de tapplaatsen aan de bekkens indien nodig (provincie)

Juridisch

- De maatregelen die de beheerders van onbevaarbare waterlopen nemen, zijn gebaseerd op de Wet Onbevaarbare Waterlopen en het uitvoeringsbesluit op deze wet.
- Het uitvoeringsbesluit op de Wet Onbevaarbare Waterlopen bepaalt dat een aangelande, dit wil zeggen een gebruiker van een onroerend goed dat rechtstreeks aan de onbevaarbare waterloop of publieke gracht paalt, water kan onttrekken uit deze onbevaarbare waterloop of publieke gracht. Niet-aangelanden kunnen enkel onttrekken vanaf de openbare weg, of vanaf een door derden gebruikt onroerend goed palend aan de onbevaarbare waterloop of publieke gracht op basis van een overeenkomst met een aangelande die de gebruiksrechten voor dit onroerend goed heeft.
- Een onttrekking uit een onbevaarbare waterloop of een publieke gracht dient sinds 1 januari 2022 steeds vooraf gemeld te worden aan de betrokken waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht via het www.wateronttrekking.be. De volgende handelingen zijn niet onderworpen aan een melding, voor zover de onttrekking minder dan 500m³ per jaar bedraagt:
 - 1° weidepompen gebruiken om dieren te drenken;
 - 2° spuittoestellen vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, op voorwaarde dat de gebruiker van de toestellen dusdanig te werk gaat dat er geen risico op puntverontreiniging is;

3° een water- of aalton van maximaal 10 m³ vullen;

4° zonnepompen voor weidevogels en de pompen voor veedrinkpoelen.

- Elke onttrekking is sinds 1 januari 2022 voorzien van een debietmetingssysteem dat een voortdurende registratie mogelijk maakt van het totale volume gecapteerde water. De debietmeter wordt geplaatst voor het eerste aftappunt van het onttrokken water. Als de onttrekking gebeurt via een vaste inrichting, wordt de debietmeter voor de eerste ingebruikneming op kosten van de onttrekker verzegeld door de toezichthoudend ambtenaar of zijn aangestelde. De volgende onttrekkingen zijn vrijgesteld van de verplichting over een debietmetingssysteem te beschikken, voor zover de onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³ bedraagt:

1° een onttrekking bestaande uit een weidepomp om dieren te drenken;

2° een onttrekking om een spuittoestel te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken;

3° een onttrekking om een water- of aalton van maximaal 10 m³ te vullen;

4° een onttrekking met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief debiet kleiner dan 10 m³ per uur. Indien de pomp meerdere haspels voedt, telt het effectief debiet van de gezamenlijke haspels;

5° zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrinkpoelen.

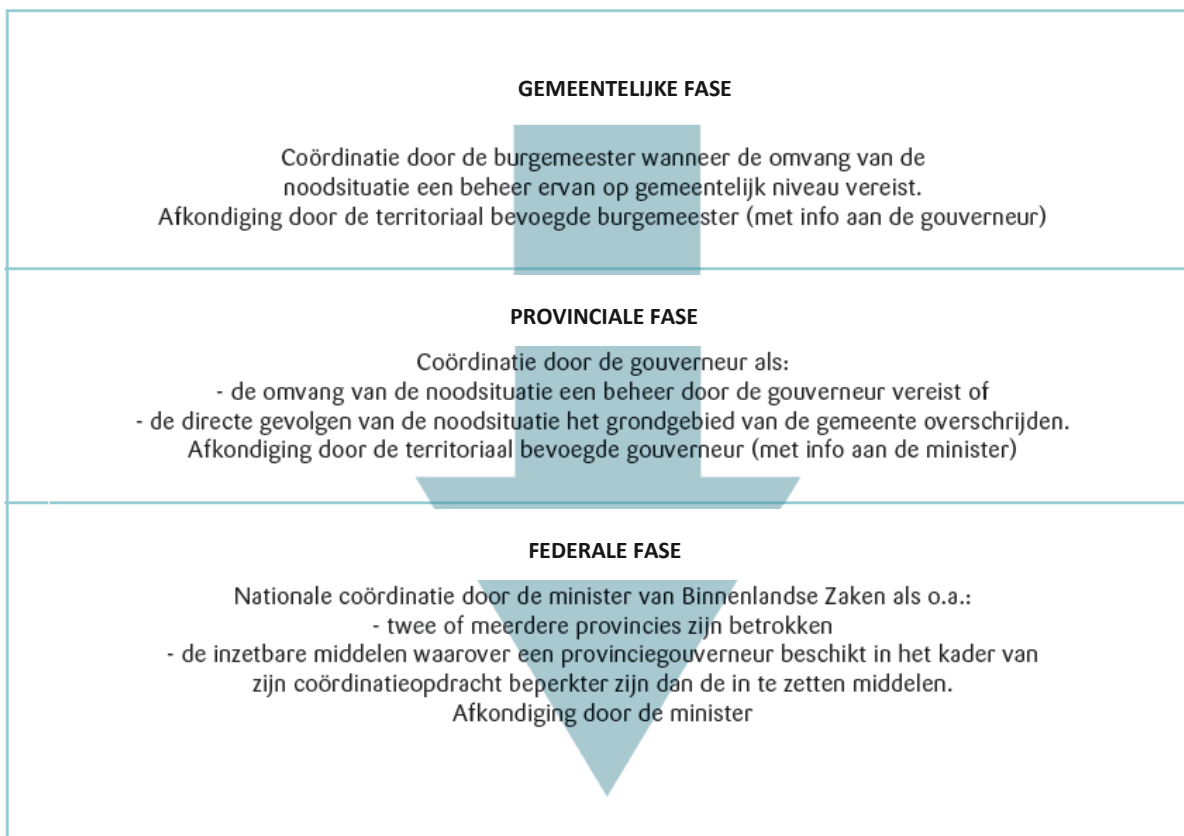
1.2.3 Bevoegdheden burgemeester, gouverneur, minister van leefmilieu en waterbeleid, minister van natuurbehoud, minister van Binnenlandse Zaken

- De gouverneurs kunnen na advies van de CIW het onttrekken van water verbieden of beperken om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te halen.
- De gouverneurs kunnen bij waterschaarste of droogte in uitvoering van artikel 31 §3 van het uitvoeringsbesluit op de wet onbevaarbare waterlopen op voorstel van de CIW of op voorstel van een waterbeheerder, tijdelijke beperkingen opleggen of een tijdelijk verbod afkondigen om water te onttrekken uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten voor de hele provincie of delen ervan.
- De gouverneur kan in uitvoering van artikel 7bis van het besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet natuurbehoud een captatieverbod voor oppervlaktewater opleggen om schade aan beschermde vegetaties door aanhoudende droogte te voorkomen, voor de duur van deze droogte, en na eensluidend advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid. Dit heeft enkel betrekking op ruimtelijk kwetsbare gebieden.
- De minister bevoegd voor het natuurbehoud kan op basis van artikel 27bis van het Soortenbesluit een captatieverbod voor oppervlaktewater opleggen om schade aan beschermde soorten en hun leefgebieden door aanhoudende droogte te voorkomen, voor de duur van deze droogte, en na eensluidend advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid. Dit heeft enkel betrekking op ruimtelijk kwetsbare gebieden en voor zover de beschermde soort is opgenomen in een besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling

van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor een aangewezen speciale beschermingszone.

- De minister van leefmilieu en waterbeleid, de gouverneurs en burgemeesters kunnen, op basis van artikel 27 van het besluit van 20 januari 2023 van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie, op verzoek van de bevoegde entiteit Leefmilieu en na raadpleging van de openbare waterleveranciers beslissen om tijdelijke beperkingen op het gebruik van het water bestemd voor menselijke consumptie dat wordt geleverd vanuit het openbaar waterdistributienetwerk in een distributiegebied of in een deel van een distributiegebied op te leggen.
- Bij calamiteiten (vervuiling, ...) kunnen burgemeesters en gouverneurs gebruik maken van hun bevoegdheden om op te treden bij ernstige verstoring van de openbare rust, bedreiging van de volksgezondheid en andere noodgevallen (art. 135 Nieuwe Gemeentewet, art. 128 Provinciewet). Zij kunnen in deze uitzonderlijke omstandigheden op basis van deze algemene wetgeving elke maatregel nemen om de toestand te bedwingen. Het niveau van het beheer (en de noodplanning) wordt bepaald door criteria zoals de aard van de noodsituatie, de geografische uitgestrektheid, het aantal slachtoffers, de milieueffecten, de economische weerslag,

1.2.3.1

Provinciale fase

Tijdens een provinciale fase is de territoriaal bevoegde gouverneur verantwoordelijk voor het

crisisbeheer. Bij de afkondiging van een provinciale fase door de gouverneur, komt het provinciaal coördinatieteam of CC-PROV samen.

In dat CC-PROV zitten:

- De gouverneur;
- De noodplanningscoördinator van de provincie;
- De beleidsdirectie van iedere discipline;
 - Discipline 1: Dir-D1
 - Discipline 2: Dir-D2
 - Discipline 3: Dir-D3
 - Discipline 4: Dir-D4
 - Discipline 5: Dir-D5
- Bijkomend indien nodig, per discipline een werkcél die bepaalde opdrachten voorbereidt en uitvoert;
- Bijkomend indien nodig, andere personen die noodzakelijk zijn voor het crisisbeheer, bijvoorbeeld experts.
- Het provinciaal coördinatieteam staat steeds in contact met een eventuele Commandopost Operaties op het terrein en crisiscel(len) in de gemeente(n).

1.2.3.2 Federale fase

Tijdens een federale fase is de minister van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk voor het crisisbeheer. Bij de afkondiging van een federale fase door de Minister van Binnenlandse Zaken, komen er vier verschillende cellen samen:

- De **Evaluatiecel (CELEVAL)** verzamelt de relevante technische en wetenschappelijke informatie met betrekking tot de situatie waarvoor de federale fase werd afgekondigd. CELEVAL evalueert de technische situatie en de gevolgen ervan, om vervolgens COFECO te adviseren over de te nemen voorzorgs- en beschermingsmaatregelen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de verwachte evolutie van de situatie op technisch vlak, alsook met de impact van verslechterende omstandigheden die zich eventueel kunnen voordoen. De adviesgroep droogte zal een delegatie afvaardigen naar deze cel.
- Het **Federaal Coördinatieteam (COFECO)** maakt een globaal en gecentraliseerd beeld van de situatie en de te verwachten evolutie. Op basis daarvan bereidt COFECO een samenhangend geheel van bestuurlijke maatregelen en voorzorgs- en beschermingsmaatregelen voor om de crisis aan te pakken, en stelt dit voor aan de bevoegde ministers die in de Beleidscel verenigd zijn. Deze cel is samengesteld uit vertegenwoordigers van veiligheidspartners en overheidsdiensten. Voor Vlaanderen werd CCVO hierin opgenomen. Zij zullen op basis van de concrete noden de gepaste Vlaamse partners contacteren.
- De **Beleidscel** analyseert de geconsolideerde adviezen van COFECO en bepaalt op basis daarvan een algemene en coherente strategie als basis voor de door verschillende betrokken overheden in hun respectieve bevoegdheidsdomeinen te nemen beslissingen en te ondernemen acties. Deze cel is samengesteld uit de bevoegde ministers (zowel federaal als regionaal, indien nodig, van de gefedereerde entiteiten). Zij hebben de bevoegdheid om maatregelen uit te voeren en dragen er de politieke verantwoordelijkheid voor.

- De **Informatiecel (INFOCEL)** is belast met de coördinatie van de informatieverstrekking aan de bevolking en de communicatie over de maatregelen. De Infocel analyseert de behoeften aan informatie van de bevolking en stelt op basis daarvan de communicatiestrategie en -acties voor aan COFECO. Deze cel is samengesteld uit de communicatiedeskundigen of woordvoerders van de betrokken departementen.

Het federaal coördinatiecomité staat steeds in contact met de provinciale crisiscel(len) en departementale of regionale crisiscentra, die de beslissingen binnen hun eigen bevoegdheid uitvoeren.

1.2.3.3 Criteria

De keuze om een bepaalde fase af te kondigen gebeurt op basis van verschillende criteria. Criteria die een rol kunnen spelen in deze beslissing, zijn

- Hoe groot is het gebied van (de gevolgen van) de noodsituatie?
- Hoeveel en welke middelen zijn er nodig om de noodsituatie te beheren?
- Hoeveel slachtoffers zijn er?
- Wat is de nood aan coördinatie?
- Hoe groot is de maatschappelijke impact van de noodsituatie?
- Is de noodsituatie heel complex?
- Welke informatienoden zijn er bij de bevolking?
- Hoe evolueert de noodsituatie?

1.2.4 Agentschap Natuur en Bos

Operationeel

- Het ANB werkte een brandpreventiesysteem voor natuur- en bosgebieden uit op basis van kleurcodes. Het risico op natuurbranden wordt wekelijks tot dagelijks geëvalueerd op basis van de Fire Weather Index (FWI) en andere indices van het Europese waarschuwingssysteem European Forest Fire Information System (EFFIS), en aan de hand van gedetailleerde weersvoorspellingen van het KMI. Daaraan worden vier opeenvolgende risicofases gekoppeld uitgedrukt in een kleurcode (groen – geel – oranje – rood), die verband houden met de mate van toezicht en paraatheid van brandweerdiensten, natuurbeheerders en andere hulpdiensten. Deze nemen maatregelen die gaan van het bezetten van brandtorens tot het stand-by staan in uiterste paraatheid of zelfs het preventief patrouilleren door brandweerdiensten in het terrein. De risicofases worden per provincie bepaald en zijn geldig voor alle bos- en natuurgebieden van Natuur en Bos gelegen in die provincie. Het brandgevaar in de bos- en natuurgebieden van andere openbare besturen zoals provincies en gemeenten, of van private eigenaars, is uiteraard gelijkaardig. Hierbij adviseren we om eenzelfde voorzichtigheid in acht te nemen. De brandgevoeligheid van gebieden is afhankelijk van de tijd van het jaar en de aanwezige vegetatie, bv. afgestorven vegetatieresten van grassen, varens, riet... op het einde van de winter of droge vegetatietypes zoals heide en naaldbossen in de zomer. Heidelandschappen en naaldbossen zijn

de meest brandgevoelige gebieden in Vlaanderen. Loofbos is veel minder brandgevoelig tenzij bij langdurige droogte en aanhoudende hoge temperaturen.

✓ **GROEN: Weinig gevaar.**

Er is geen bijzonder risico op natuurbrand. Als er een natuurbrand uitbreekt, rukt de brandweer uit op normale sterkte.

✓ **GEEL: Gevaar.**

De natuur begint droger te worden waardoor het risico op natuurbrand groter wordt. Wees voorzichtig, rook niet in natuur- en bosgebieden en maak geen vuur. Natuurbeheerders en brandweer zijn waakzaam. Als er een natuurbrand uitbreekt, rukt de brandweer uit op aangepaste sterkte. Het bemannen van de brandtorens is afhankelijk van de risico-evaluatie door Natuur en Bos en de brandweerdiensten.

✓ **ORANJE: Hoog gevaar.**

Het is erg droog en brandgevaarlijk in de natuur. Wees voorzichtig, rook niet in natuur- en bosgebieden. Laat kinderen niet zonder toezicht in het terrein. Vuur maken is verboden. Natuurbeheerders en brandweer zijn zeer waakzaam. Als er een natuurbrand uitbreekt, rukt de brandweer versterkt uit. Er wordt meer materieel en mankracht ingezet. Het bemannen van de brandtorens is afhankelijk van de risico-evaluatie door Natuur en Bos en de brandweerdiensten.

✓ **ROOD: Acut hoog gevaar.**

Het is extreem droog en acut brandgevaarlijk in de natuur. Om veiligheidsredenen wordt de toegang tot natuur- en bosgebieden afgeraden. Vuur maken is verboden. Natuurbeheerders en brandweer zijn extra waakzaam. Als er een natuurbrand uitbreekt, rukt de brandweer altijd uit met groot materieel. Er wordt extra materieel en mankracht ingezet. De brandtorens worden bemand; tenzij anders overeengekomen door Natuur en Bos en de brandweerdiensten op basis van lokale omstandigheden.

- Het ANB houdt in brandgevoelige natuurgebieden de brandgangen open en legt strategische voorraden bluswater aan.

De werking inzake natuurbrandpreventie gebeurt onafhankelijk van de werking in het kader van droogte en waterschaarste beschreven in voorliggend draaiboek.

Juridisch

- Op crisismomenten is het belangrijk alle nodige maatregelen te nemen om schade aan beschermde natuur maximaal te vermijden (voorzorgsbeginsel Natuurdecreet):
 - Het ANB en de VLM hebben in een wijziging van het verzamelbesluit ingeschreven dat ze toezicht willen uitoefenen op de naleving van beperkingen (bv. onttrekkingsverboden) die in het kader van de wet op de onbevaarbare waterlopen

genomen worden. Het ANB handhaaft op de onbevaarbare waterlopen of publieke grachten gelegen binnen een terrein waarvoor een natuurbeheerplan werd opgemaakt zoals vermeld in artikel 16bis van het Natuurdecreet en binnen de ruimtelijk kwetsbare gebieden vermeld in artikel 1.1.2, 10°, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 of binnen de speciale beschermingszones afgebakend op grond van artikel 36bis van het Natuurdecreet. De VLM handhaaft op alle onbevaarbare waterlopen. De wijziging in bevoegdheden werd gepubliceerd op 26/05/2023.

1.2.5 Drinkwaterbedrijven

Operationeel

- Het voorzien van voldoende opslagmogelijkheden van water voor de drinkwatervoorziening bij droogte en waterschaarste

Juridisch

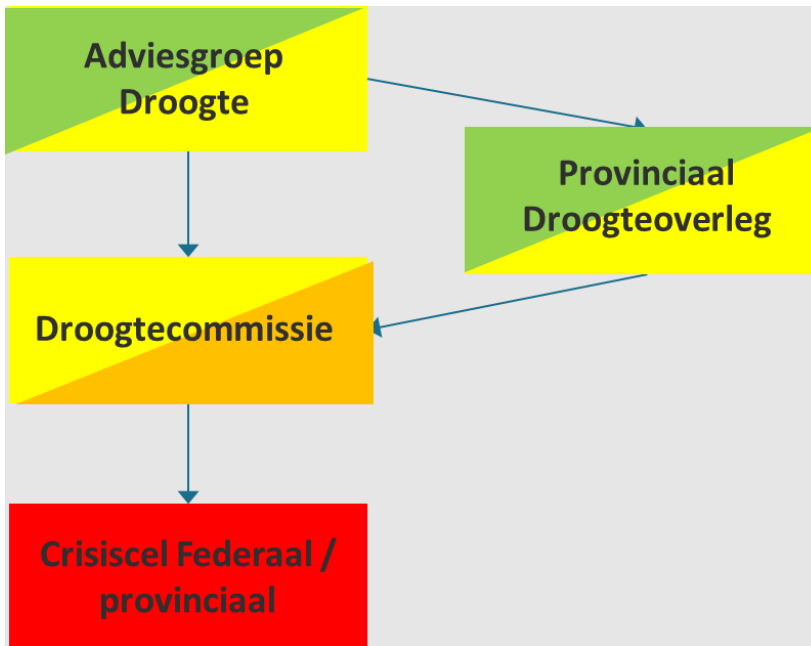
- De drinkwaterbedrijven hebben een openbare dienstverplichting conform artikel 8 uit het drinkwaterdecreet (Decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending) en zijn hierdoor verplicht om te allen tijde veilig en gezond drinkwater te leveren
- Volgens artikel 4 en artikel 24 in het besluit van 20 januari 2023 van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie hebben drinkwatermaatschappijen de verplichting om schoon en gezond water te leveren. De exploitant moet hiervoor alle passende middelen inzetten om de waterlevering op elk moment te verzekeren.

2 OP- EN AFSCHALING BEHEERNIVEAUS: CRITERIA EN PROCEDURES

2.1 Netwerk samenwerkende partners

Onderstaand netwerkschema geeft een overzicht welke partners en welke fora contact met elkaar onderhouden en informatie uitwisselen.

Tussen de verschillende overlegfora worden onderstaande afspraken gemaakt over vergadersequentie zodat er maximaal informatie kan uitgewisseld worden en maatregelen en communicatie kunnen afgestemd worden met het Vlaams niveau.

Zolang niveau 0 (groen) van kracht is, is vergaderen niet strikt nodig.

Wanneer er een indicatie is dat van niveau 0 (groen) naar niveau 1 (geel) moet overgegaan worden en zolang niveau 1 van kracht is, komen de Adviesgroep Droogte en de provinciale droogteoverlegstructuren samen naargelang de noodzaak.

Wanneer er een indicatie is dat van niveau 1 (geel) naar niveau 2 (oranje) moet overgegaan worden en wanneer er bijkomende maatregelen genomen dienen te worden, kan de volgende wekelijkse vergadersequentie gevolgd worden:

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Voormiddag	Update indicatoren dashboard (uiterlijk 11u)	Provinciaal droogteoverleg	Provinciaal droogteoverleg	Droogte-commissie	In werking treden afgestemde maatregelen en communicatie
Namiddag	Adviesgroep Droogte	Provinciaal droogteoverleg	Provinciaal droogteoverleg	Droogte-commissie	

Jaarlijks wordt voor de periode juni-juli-augustus een permanentiekalender voor alle secretariaten van de diverse droogteoverlegstructuren samen opgesteld en gedeeld, zodat elk secretariaat te allen tijde bemand is. Als er feestdagen in een week vallen, wordt bovenstaande vergadersequentie zodanig aangepast dat ten laatste op de voorlaatste werkdag van de week de communicatie kan gebeuren en ten laatste de laatste werkdag van de week de afgestemde maatregelen in werking treden.

Jaarlijks wordt voor eind mei de ledenlijst van elke droogteoverlegstructuur herbevestigd en waar nodig aangepast.

2.2 Op- en afschalingsniveaus en kleurcodering

De operationele op- en afschaling kent vier niveaus. De tabel hieronder schetst kort wat de criteria zijn om van het ene naar het andere niveau te schakelen, wie beslist om op- of af te schalen per niveau en wie op elk niveau het beheer coördineert en adviseert.

Overkoepelende /status	kleur	Acties
Niveau 0 / Normaal beheer		<ul style="list-style-type: none"> • Indicatoren van het VRAG¹ worden maandelijks gerapporteerd en ter beschikking gesteld aan de leden van de provinciale droogte-overleggen en de Adviesgroep Droogte • Provinciale droogte-overleggen: monitoring • Adviesgroep Droogte: monitoring en berichtgeving wanneer nodig • Droogtecommissie: geen actie • (Extra/Speciale) Maatregelen zijn niet van toepassing
		Indien er preventieve maatregelen getroffen worden door en binnen de bevoegdheid van de afzonderlijke leden van de Droogtecommissie.
Niveau 1 / Preventieve maatregelen door beheerders		<ul style="list-style-type: none"> • Indicatoren van het VRAG worden 2 keer per maand gerapporteerd en ter beschikking gesteld aan de leden van de provinciale droogte-overleggen, Adviesgroep Droogte en de Droogtecommissie • Adviesgroep Droogte adviseert en informeert in overleg met de provinciale droogteoverleggen. De Droogtecommissie wordt ingelicht van de toestand indien ingeschat wordt dat de toestand naar een alarmsituatie kan evolueren. <p>De leden van de Droogtecommissie nemen elk binnen hun bevoegdheid bijkomende preventieve maatregelen (bv. terugpompen schutwater, gegroepeerd schutten, ...)</p>
		Wanneer de Adviesgroep Droogte of vanuit de provinciale droogte-overleggen het wenselijk geacht wordt om op te schalen naar niveau 2 wordt de Droogtecommissie ingelicht en samengeroepen om verdere stappen te bepalen. Er wordt dan bekeken of er (naast de maatregelen uit code geel) nood is aan bijkomende reactieve maatregelen uit het VRAG (zie tabel 1 rapport VRAG in bijlage). De Droogtecommissie besluit over op- en afschaling tussen niveau 1 en 2
Niveau 2 / Maatregelen afgestemd binnen Droogtecommissie		<ul style="list-style-type: none"> • Indicatoren van het VRAG en genomen maatregelen worden wekelijks gerapporteerd en ter beschikking gesteld aan de leden van de provinciale droogte-overleggen, de Adviesgroep Droogte en de Droogtecommissie. • De Droogtecommissie coördineert. De Adviesgroep Droogte adviseert, samen met de provinciale droogte-overleggen naar de Droogtecommissie. • De leden van de Droogtecommissie nemen maatregelen, ondersteund door het VRAG en stemmen communicatie op elkaar af.
		Wanneer de waterschaarste of droogte schadelijke gevolgen voor het maatschappelijke leven (kan) veroorzaken, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en/of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of om de schadelijke gevolgen te beperken
Niveau 3 / Crisiscoördinatie door Provinciale of Federale crisiscel i.k.v. rampenplan		<ul style="list-style-type: none"> • Indicatoren van het VRAG en genomen maatregelen worden minstens wekelijks gerapporteerd en ter beschikking gesteld aan de leden van de provinciale droogte-overleggen, de Adviesgroep Droogte, de Droogtecommissie en de crisiscellen. • De federale of provinciale crisiscellen coördineren en communiceren. • De Adviesgroep Droogte adviseert, samen met de provinciale droogte-overleggen naar de Droogtecommissie, die op haar beurt de crisiscellen adviseert.

2.3 Waterschaarste- en droogte-indicatoren

[Dit hoofdstuk geeft een overzicht van model- en monitoringgegevens en indicatoren die kunnen gebruikt worden om het waterschaarste- en droogterisico in te schatten en zijn gebaseerd op de indicatoren uit het reactief afwegingskader prioritair watergebruik.]

2.3.1 Sectorale reactieve waterschaarste- en droogte-indicatoren

De droogte/waterschaarste-indicatoren werden afgeleid door voor elk van de betrokken waterbehoefte sectoren de typen waterbronnen en waterschaarsteproblematieken te identificeren; zie het samenvattend overzicht in Figuur 1. Voor elk van deze problematieken werd een indicator geselecteerd, die in real-time en gebiedsvariabel berekend kan worden, en waarvoor drempelwaarden gedefinieerd konden worden voor volgende twee droogteniveaus:

- **Droogteniveau 1:** Het watersysteem komt mogelijk onder druk met gevaar op waterschaarste voor één of meerdere sectoren en/of met gevaar aan het watersysteem indien geen voorzorgsmaatregelen worden genomen. Dit niveau komt overeen met de fase “alarm”.
- **Droogteniveau 2:** Het watersysteem bereikt een kritiek niveau, waarbij er zich effectief waterschaarste voordoet voor één of meerdere sectoren. Dit niveau komt overeen met de fase “crisis”.

¹ Zie ‘Uitwerking van een reactief afwegingskader prioritair watergebruik tijdens waterschaarste: Eindrapport’, april 2021 p182-183

		Sector/deelsector/doelgroep							
		Drinkwatermaatschappijen	Huishoudens, handelaars, o	Scheepvaart (beroepsvaart,	Industrie	Land- en tuinbouw - Akkerb	Landbouw - Veeteelt	Recreatie	Natuur/Ecologie
Typen waterbronnen Typen problematieken/deelproblematieken									
Oppervlaktewater									
Waterlopen: Alle									
Waterlopen: Bevaarbare en kanalen									
Waterlopen: Onbevaarbare									
Waterlopen: Polders									
Stilstaande wateren: putten, vijvers, poelen, ...									
Zwemwaters, visvijvers, andere wateren voor recreatief gebruik									
Bufferbekkens									
	Laag debiet of waterstand	Onvoldoende waterinnememogelijkheid	X	x		X	X	X	X
		Aangetaste aquatische ecologische toestand							X
		Uitgedroogde valleigonden door laag water							X
		Onvoldoende diepgang scheepvaart		X					
		Stabiliteit van dijken in gevaar bij lage waters		X	X	X	X	X	X
		Internationale verdragen (met NL)	X	X	X	X	X	X	X
	Slechte fysico-chemische waterkwaliteit	Hoog zoutgehalte	X		X	X	x	X	X
		Hoge watertemperatuur	x		X				x
	Slechte biologische waterkwaliteit	Aanwezigheid van blauwalgen	x			X	X	x	X
Grondwater									
Freatisch grondwater									
Gespannen grondwater									
	Lage grondwaterstand	Onvoldoende onttrekkingsmogelijkheid (ev.	X	X		X	X	X	X
		Verdroogde ondergrond in kwetsbare natuu							X
		Mineralisatie van veenbodems of andere ko							X
		Stabiliteit van gebouwen in gevaar bij uitged		X					
	Slechte fysico-chemische waterkwaliteit	Hoog zoutgehalte	X	X		X	X	(x)	
			X	X		x	X	X	x
Leidingwater									
	Drinkwaterproductietekort			X		X	X	X	
	Leegstand spaarbekkens drinkwatermaatsch		X						
	Hoog drinkwatergebruik		X						
	Onvoldoende capaciteit voor aankoop		X						
	Lek in drinkwaterleidingnetwerk		X						
Bodemwater									
	Laag bodemvochtgehalte	Aantasting vegetatie							X
		Productieverlies gewassen				X	x		
		Dor gras (bv. gazons)		X			x	X	
Regenwater									
	Leegstand hemelwaterputten en -bekkens		x	X		X	X	X	
Grijswater - effluentwater									
	Onvoldoende beschikbaarheid aan kwaliteitsvol effluent		x			X	X		X

Figuur 1: Overzicht van waterbronnen en waterschaarsteproblematieken voor elk van de hoofdsectoren.

Uit deze long-list van deze droogte/waterschaarste-indicatoren werd een short-list geselecteerd bestaande uit volgende indicatoren:

- Meteorologische droogte-indicatoren:
 - ✓ Standardised Precipitation Index & Standardised Precipitation Evapotranspiration Index
 - ✓ Doorlopend potentieel neerslagtekort²
- Hydrologische waterschaarste-indicator:

- ✓ Waterloopdebieten
- ✓ Waterpeilen waterlopen en kanalen
- ✓ Bodemvochtgehaltes²
- ✓ Freatische grondwaterstanden
- Waterkwaliteitsgerelateerde waterschaarste-indicatoren:
 - ✓ (Waterkwaliteit waterlopen, ter hoogte van innamepunten)²
 - ✓ Zoutgehalte waterlopen
 - ✓ Waterkwaliteit recreatiewateren
 - ✓ Proliferatie van blauwalgen
 - ✓ Watertemperatuur: ter hoogte van innamepunten koelwater elektriciteitscentrales
- Ruwwaterbeschikbaarheidsindicatoren drinkwatersector
- Vullingsgraad hemelwaterputten²

Voor elk van deze indicatoren werd na literatuuronderzoek en op basis van de ervaringen van de belanghebbenden en het projectuitvoerend team een methode voorgesteld om de indicator ruimtelijk variabel voor Vlaanderen te bepalen, hetzij rechtstreeks op basis van in real-time beschikbare waarnemingen, hetzij via een berekening of modellering gebruik makend van zulke waarnemingen. Voor de meteorologische droogte-indicatoren, het bodemvochtgehalte en de vullingsgraad van de hemelwaterputten zijn deze waarnemingen de dagmetingen van neerslag en potentiële evapotranspiratie beschikbaar op waterinfo.be. Voor de waterloopdebieten en -waterpeilen zijn dat de dagmetingen ter hoogte van de hydrometrische stations langs de bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Voor de freatische grondwaterstanden zijn dat de grondwaterstandsmetingen, beschikbaar op Databank Ondergrond Vlaanderen. Voor de waterkwaliteitsgerelateerde waterschaarste-indicatoren zijn dat de waterkwaliteitsmetingen van de VMM, het HIC en het netwerk van waterkwaliteitsmetingen in het kader van Internet of Water de meldingen bij het centraal online meldpunt voor blauwalgenbloeien, en de meldingen en waarschuwingen via de geëigende procedure voor de erkende zwem- en recreatievijvers. De ruwwaterbeschikbaarheids-indicatoren voor de drinkwatersector worden bepaald o.b.v. een aantal onderliggende waarnemingen en dit per bevoorradingsgebied van drinkwater.

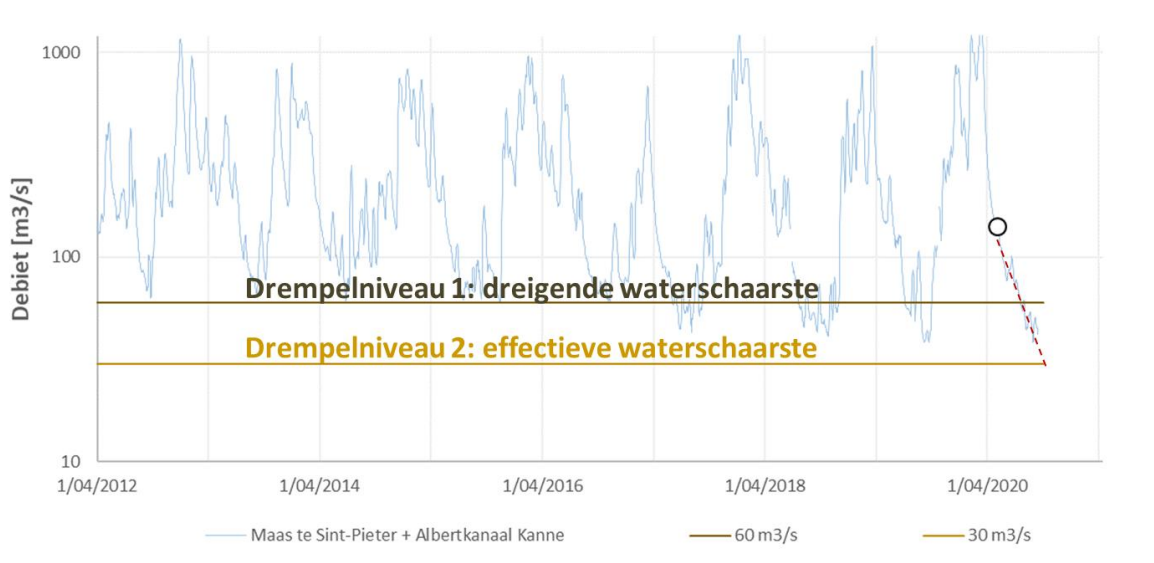
De verschillende droogte/waterschaarste-indicatoren zijn gebiedsdekkend voor Vlaanderen, maar provincies kunnen daar eventueel hun eigen lokale indicatoren, zoals de waarnemingen van een lokaal droogtemeetnet, aan toevoegen.

Voor elk van de droogte/waterschaarste-indicatoren werden drempelwaarden voorgesteld voor de twee droogteniveaus; zie een voorbeeld in *Figuur 2*. De meeste konden worden gevalideerd (en bijgestuurd) door toepassing op de beschikbare waarnemingen voor de periode 2005-2019. Deze validatie had zijn beperkingen, vermits de toestand van waterschaarste tijdens de historische droogteperiodes niet altijd goed gekend was. Voor de waterschaarste in de landbouw, voor

² Deze indicator wordt voorgesteld in het VRAG, maar wordt omwille van technische redenen niet opgenomen in het indicatoren dashboard dat wordt opgevolgd door de Adviesgroep Droogte.

landbouwgewassen, was bijvoorbeeld een objectieve validatie mogelijk door vergelijking met de periodes van erkende landbouwrampen (rampenfondsen). Maar voor sommige indicatoren was deze validatie moeilijker omdat er niet voldoende directe informatie beschikbaar was over de historische waterschaarste. Een voorbeeld hiervan zijn de ecologische impacten. Daarom werden afzonderlijke werkgroepen in het leven geroepen om de drempelwaarden via expertinschatting te definiëren. Dit gebeurde voor de ecologisch minimale debieten langs de onbevaarbare waterlopen. Andere werkgroepen en studies zijn nog lopende om dit ook te doen voor de ecologisch minimale debieten langs de ecologisch kwetsbare bevaarbare waterlopen, de veengebieden, en de streefpeilen langs de polderwaterlopen. In de toekomst kunnen dus bijkomende drempelwaarden toegevoegd worden aan het reactief afwegingskader.

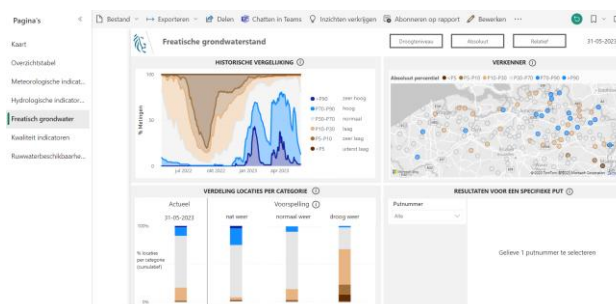
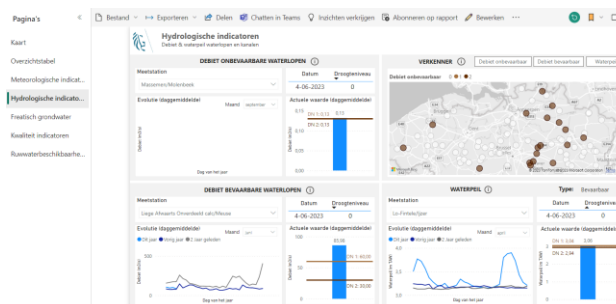
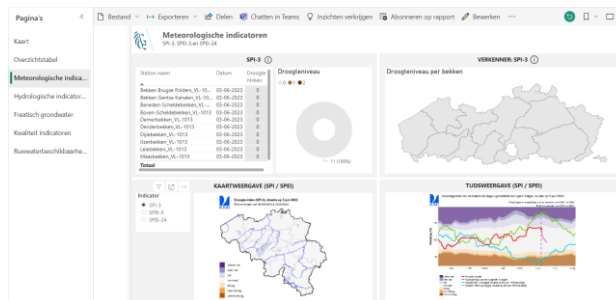
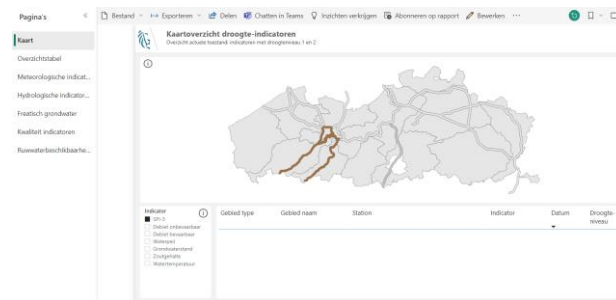
Figuur 2: Voorbeeld van de twee drempelwaarden voor het onverdeelde Maasdebiet; deze zijn indicatief voor dreigende en effectieve waterschaarste langs het Albertkanaal en Kempische kanalen.

De droogte/waterschaarste-indicatoren en de bijhorende drempelwaarden laten toe om in real time en gebiedsvariabel voor gans Vlaanderen een objectief beeld te bekomen van de droogte- en waterschaarstetoestand, dus te beslissen vanaf wanneer en waar maatregelen overwogen kunnen worden om hetzij anticiperend op dreigende waterschaarste de kans op effectieve waterschaarste zo veel als mogelijk te beperken (d.i. bij bereiken van droogtetoestand 1), hetzij te prioriteren in het beschikbare water in geval van effectieve waterschaarste (d.i. bij droogtetoestand 2). Omdat het verband tussen over- of onderschrijding van de drempelwaarden en het effectief voorkomen van waterschaarste niet helemaal eenduidig is, blijft expertinterpretatie van de indicatorencijfers nodig, aangevuld met lokale terreinkennis, om te beslissen of, waar en wanneer eerste maatregelen best toegepast worden.

De droogte/waterschaarste indicatoren kunnen geraadpleegd worden via het [indicatordashboard droogte](#) dat toegankelijk is voor de leden van de Adviesgroep Droogte, het provinciale droogteoverleg en de Droogtecommissie. Toegang tot het indicatordashboard kan aangevraagd worden bij koen.geurts@vlaamsewaterweg.be. Voor de toegang tot het dashboard is wel een licentie voor

Microsoft powerBi vereist. Onderstaande figuren tonen een aantal beelden van het indicatoredashboard.

2.3.2 Communicatie

Bestaande communicatiemiddelen over waterschaarste en droogte:

- De **website** <https://waterinfo.vlaanderen.be/> informeert voornamelijk over de hydrologische droogte (*actuele toestand en 10 dagen voorspelling*).
- Maandelijks publiceert de VMM op <https://waterinfo.vlaanderen.be/> een **toestandsrapport over de kwantitatieve toestand van de onbevaarbare waterlopen en het freatisch grondwater**. Ook de meteorologische situatie wordt daarin besproken. Bij droogte of een (dreigend) watertekort worden **specifieke droogterapporten** gepubliceerd met informatie over neerslagtekorten, bodemverzadiging, afvoeren in onbevaarbare waterlopen en freatische grondwaterpeilen.
- Van april tot september, of zolang er kans is op watertekorten in de waterwegen, publiceert het HIC op <https://waterinfo.vlaanderen.be/> **laagwaterberichten** met informatie over neerslag en afvoeren op de waterwegen. Na afloop van het groeiseizoen wordt jaarlijks een overzichtsrapport opgemaakt.
- Daarnaast communiceert het **KMI** via weerberichten en zijn website voornamelijk over de meteorologische droogte.

Communicatie van maatregelen uitgevaardigd door de initiatiefnemers

Uitgangspunt is dat de partners zelf communiceren over de door hen uitgevaardigde maatregelen. Van zodra er een provinciaal droogteoverleg bijeenkomt onder leiding van de gouverneur of als de Vlaamse Droogtecommissie wordt bijeengeroepen, dan wordt binnen deze overlegplatformen afspraken gemaakt over de communicatie tijdens waterschaarste- en droogte.

Op de webpagina <https://www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen> worden de van kracht zijnde droogtemaatregelen per provincie gebundeld.

Communicatie CIW website met algemene informatie waterschaarste en droogte

Binnen de CIW-website is een deelwebsite voorzien die rechtstreeks raadpleegbaar is met de URL www.opdehoogtevandroogte.be.

www.opdehoogtevandroogte.be informeert standaard over de taakstelling en samenstelling van de Droogtecommissie (*wanneer komt ze samen, wat doet ze, hoe gaat ze te werk, ...*), en geeft een algemeen beeld van de toestand aan de hand van een pictogram (obv. de opdeling in de vier waterschaarsteniveaus).

Waterschaarstetoestand:

De toestand en de getroffen maatregelen worden ook tekstueel kort toegelicht. Waar mogelijk wordt voor meer informatie doorverwezen naar de betreffende partnerwebsites.

2.4 Maatregelen (Vlaams Reactief afwegingskader prioritair watergebruik)

Hieronder volgt een overzicht van mogelijke reactieve maatregelen die genomen kunnen worden om de impact van de waterschaarste te beperken.

Wateraanbodverruimende of sturende maatregelen

Aanpassen hydraulische regeling (vooral bevaarbare / grote waterlopen)

- terugpompen van water bij bepaalde sluisen via mobiele noodpompen
- water anders verdelen ter hoogte van bepaalde verdelingspunten langs waterwegen
- *stopzetten omgekeerd spui-beheer bij bepaalde zeesluisen*

Omschakelen naar andere waterbronnen

- verbod op het gebruik (tijdelijk niet lozen in waterloop) van het effluent van een waterzuivering

Bijkomende waterbronnen creëren

- aankoop leidingwater buurregio's voor bepaalde bevoorradingsgebieden LW

Watervraagbeperkende maatregelen of acties

Scheepvaart

- verbod pleziervaart voor bepaalde gebieden
- opleggen van gegroepeerd schutten tot volle sluisen voor bepaalde gebieden, maar met maximale wachttijden van 1, 2, 3 of 4 uur
- diepgangbeperkingen scheepvaart langs bepaalde waterwegen
- verbod beroepsvaart langs bepaalde waterwegen
- *stopzetten van baggeren bij te hoge turbiditeit*

Drinkwatermaatschappijen

- ruwwaterinname tijdelijk stopzetten en reserves aanspreken voor bepaalde drinkwatermaatschappijen

Leidingwaterverbruikers

- verbod op LW verbruik voor niet-essentiële toepassingen voor bepaalde gebieden of gans Vlaanderen:
 - verbod op afsputten van voertuigen, aanhangwagens en opleggers
 - verbod op vullen of bijvullen van zwem- en plonsbaden (met meer dan 100 liter), van vijvers en het bevoorraden van fontein
 - verbod op reinigen van verhardingen zoals straten, straatgreppels, voetpaden, terrassen, opritten, parkings en pleinen
 - verbod op besproeien van terreinen (sportterrein en festivalweide), van velden, grasvelden, parken en tuinen
 - verbod op besproeien en reinigen van daken, gevels, tenten, luifels
- verbod op LW verbruik door bedrijven in bepaalde gebieden, behalve wanneer de opname vereist is om de veiligheid te waarborgen

*sierfontein

Recreatie

- innameverbod waterlopen voor recreatievijvers in bepaalde gebieden, geheel of gedeeltelijk: 50, 80% of 100%
- *recreatieverbod bepaalde recreatievijvers*
- *zwemverbod bepaalde zwemvijvers*

Natuur

- innameverbod waterlopen ter bevoeiing natuurgebieden in bepaalde gebieden, geheel of gedeeltelijk sluiten van watervangen: 50%, 80% of 100%

Landbouw

- innameverbod waterlopen voor irrigatie van vollegrondsteelten in bepaalde gebieden
- innameverbod freatisch GW voor irrigatie van vollegrondsteelten in bepaalde gebieden
- innameverbod waterlopen voor andere landbouwactiviteiten in bepaalde gebieden, geheel of gedeeltelijk: 50% of 100%, behalve voor drenken van vee
- innameverbod freatisch GW voor andere landbouwactiviteiten in bepaalde gebieden, geheel of gedeeltelijk: 50% of 100%, behalve voor drenken van vee

Industrie

- innameverbod waterlopen voor bedrijven in bepaalde gebieden, behalve wanneer de opname vereist is om de veiligheid te waarborgen, geheel of gedeeltelijk: 50% of 100%
- innameverbod freatisch GW voor bedrijven in bepaalde gebieden, behalve wanneer de opname vereist is om de veiligheid te waarborgen, geheel of gedeeltelijk: 50% of 100%
- *lozingsbeperkingen om minimale waterkwaliteit te vrijwaren*

Elektriciteitscentrales

- *afbouw / stilleggen bepaalde energiecentrales/waterkrachtcentrales en opschalen alternatieven of invoer energie uit buitenland*

Meerdere watergebruikers

- totaal innameverbod waterlopen voor alle watergebruikers in bepaalde gebieden
- totaal innameverbod freatisch GW voor alle watergebruikers in bepaalde gebieden

Begeleidende maatregelen : worden niet rechtstreeks als maatregel beschouwd, maar zijn begeleidend aan de vorige

- handhaving van maatregelen
- sterke sensibilisering via media
- tijdelijke vergunning geven voor gebruik van alternatieve waterbronnen
- systeem opzetten die beschikbaarheid van alternatieve waterbronnen in kaart brengt

Welke maatregelen waar en wanneer genomen worden, kan ondersteund worden door een kosten-baten afweging te maken zoals beschreven wordt in het VRAG. Het afwegingskader werd geoperationaliseerd door middel van de opmaak van een waterbalansdashboard en maatregelendashboard. Via deze dashboards kan men gebiedsgerichter inzicht krijgen in de

watertekorten die optreden en de effectiviteit van de mogelijke maatregelen. De dashboards kunnen geraadpleegd worden door de Droogtecommissie, de Adviesgroep Droogte en het provinciaal droogteoverleg. Meer informatie over de operationalisering en de dashboards is terug te vinden op <https://vmm.vlaanderen.be/beleid/waterbeleid/droogte/reactief-afwegingskader>.

In het kader van de verdere operationalisering van het VRAG beschreven en berekenden onderzoekers van KPMG, VITO en ILVO in opdracht van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij en het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie de secundaire impacten van captatiebeperkingen voor oppervlaktewater voor de industrie en landbouw. In totaal wordt een zeer volledig beeld geschetst van de secundaire impact, waarbij 21 keteneffecten aan bod komen.

Meer info:

[Keteneffecten waterbesparende maatregelen landbouw & industrie | Landbouw & Visserij](#)

Via een afzonderlijk tabblad in het maatregelendashboard wordt inzicht verkregen in de keten- en secundaire effecten van de gesimuleerde maatregelen.

Bij het nemen van maatregelen is het aangewezen om rekening te houden met de principes en randvoorwaarden die werden vooropgesteld:

Principes:

- Eerst een verbod op het niet-essentieel waterverbruik, en pas daarna op het essentieel waterverbruik. Volgende toepassingen werden als niet-essentieel waterverbruik beschouwd:
 - afspuiten van voertuigen, aanhangwagens en opleggers;
 - vullen of bijvullen van zwem- en plonsbaden (met meer dan 100 liter), van vijvers en het bevoorraden van fonteinen;
 - reinigen van verhardingen zoals straten, straatgreppels, voetpaden, terrassen, opritten, parkings en pleinen;
 - besproeien van terreinen (sportterrein en festivalweide), van velden, grasvelden, parken en tuinen;
 - besproeien en reinigen van daken, gevels, tenten, luifels.
- De eigen inspanningen worden beloond door geen verbod op te leggen aan het opgevangen hemelwater in bedrijfseigen bekkens voor essentiële toepassingen; dus enkel verbod op 'vreemd/publiek' water. Wanneer in de toekomst bijkomende gegevens beschikbaar komen betreffende inspanningen (bv. wateraudits, al dan niet toepassen van drainage, investeringen in hergebruik of waterbesparende maatregelen) kan hier rekening mee gehouden worden om te differentiëren in de toepassing van bepaalde maatregelen.
- Het niet in gevaar brengen van de gezondheid voor de mens. Er worden daardoor geen maatregelen voorgesteld die een negatieve impact hebben op de beschikbaarheid van essentieel leidingwater voor burgers.

Beperkingen:

De volgende beperkingen werden toegepast die gelden als absolute prioriteit bij de afweging:

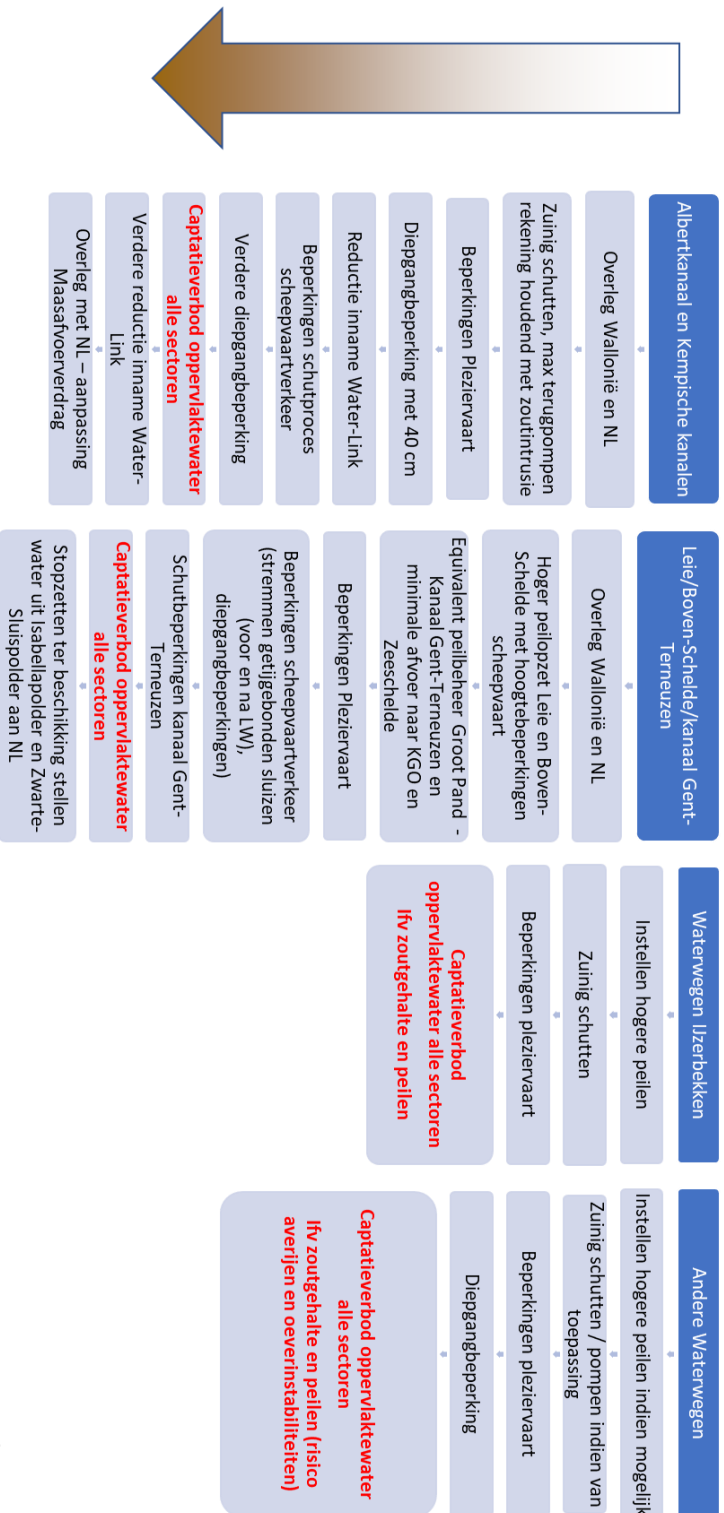
- Het niet in gevaar brengen van de stabiliteit van dijken en kademuren en van de veiligheid van de scheepvaart langs de bevaarbare waterlopen en kanalen, door minimale peilen maximaal te blijven garanderen.
- Het voorkomen van irreversibele schade, door de instandhouding van kwetsbare natuur maximaal te blijven garanderen i.k.v. de wettelijke verplichtingen terzake. Het niet onderschrijden van de ecologisch minimale debieten en/of waterpeilen langs de ecologisch kwetsbare waterlopen en de ecologisch minimale freatische grondwaterstanden in buurt van de grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen (GWATES-gebieden) krijgen dus absolute prioriteit.

2.4.1 Maatregelencascade voor de bevaarbare waterlopen

Op basis van het reactief afwegingskader wordt voor de bevaarbare waterlopen onderstaande cascade van maatregelen voorgesteld:

Cascade Maatregelen Waterwegen

2.4.2 Kader voor instellen onttrekkingsverboden op onbevaarbare waterlopen

Na de voorbije jaren bleek de nood aan een duidelijker gebiedsgericht afwegingskader voor droogtemaatregelen cruciaal. Een belangrijk luik hierbij is de afweging wanneer maatregelen nodig zijn om de negatieve effecten op de ecologische doelstellingen van lage debieten en peilen op onbevaarbare waterlopen zoveel mogelijk te minimaliseren. Een gelijkaardige aanpak voor de “natuurlijke” bevaarbare waterwegen wordt nog uitgewerkt.

Vanuit verschillende waterbeheerders werd aangedrongen om reeds voor de zomer 2020 over een duidelijke aanpak te beschikken. Cruciaal hierbij zijn:

- onderbouwde keuzes op basis van wetenschappelijke info/expertenkennis
- een éénduidige aanpak voor Vlaanderen (o.a. in functie van eenduidige beslissingen voor provinciegrensoverschrijdende waterlopen)
- een gedifferentieerde aanpak in relatie tot de ecologische kwetsbaarheid van waterlopen
- een afstemming met bestaande beleidskeuzes
- een snel werkbaar methodiek voor de opmaak van kaarten met maatregelen voor tijdens droogteperiodes.

Na een gunstige evaluatie van het kader na de zomer van 2020 is het kader integraal opgenomen in het globaal reactief afwegingskader. Zie BIJLAGE 2: Ecologische kwetsbaarheid droogte voor een volledige uiteenzetting van dit kader.

BIJLAGE 2: Ecologische kwetsbaarheid droogte

Sinds de goedkeuring van het uitvoeringsbesluit van 7 mei 2021 bij de wet onbevaarbare waterlopen kan op advies van de CIW er ook een permanent verbod worden ingesteld door de provinciegouverneur. Via het CIW advies van 26/4/2021 kenmerk “CIW 84/23.04.2021/pt. 9.1 def” werd aan de provinciegouverneurs geadviseerd om voor alle kleine, ecologisch zeer kwetsbare beken op hun grondgebied een permanent onttrekkingsverbod in te stellen, met uitzonderingen. Deze verboden worden niet als een reactieve maatregel beschouwd omdat deze onafhankelijk van een actuele droogtetoestand wordt ingevoerd. Op dit ogenblik zijn in de provincies West-Vlaanderen, Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg in een aantal kleine, ecologisch zeer kwetsbare beken en grachten permanente verboden van kracht. In de provincie Oost-Vlaanderen is er een semi-permanent verbod van kracht van 1 april tot en met 31 oktober. Enkel in specifieke situaties zijn onttrekkingen bij uitzondering nog toegelaten.

Waar welk onttrekkingsverbod geldt, is te raadplegen in het [e-loket wateronttrekking](#) of op [de kaart met de onttrekkingsverboden](#) .

2.4.3 Aanpak voor het instellen van tijdelijke onttrekkingsverboden in meanders

In Vlaanderen liggen heel wat oude meanders in de valleien van bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Sommige meanders zijn ecologisch waardevolle ecosystemen en potentiële habitats voor bittervoorn, grote modderkruiper en kroeskarper. Tijdens droge zomers wordt er uit heel wat meanders water gecapteerd door landbouwers om gewassen te beregenen. In een aantal gevallen is dit geen probleem, in andere gevallen vormt onttrekking een bedreiging voor de natuurwaarden in en rond de meander.

De meest waardevolle oude meanders waaruit frequent gecapteerd wordt, zijn deze van de Leie en de Schelde en de Oude Durme. Uit een inventarisatie blijkt dat er vrijwel geen kritieke meanders in open verbinding staan met de waterloop. Er is geen verbinding of er is een overstortconstructie. In een enkel geval (Oude Durme) kan ook water ingelaten worden naar de meander. We kunnen meanders dus meestal beschouwen als stilstaande, voornamelijk grondwatergevoede wateren met een eigen dynamiek. Een afzonderlijk kader voor het instellen van tijdelijke onttrekkingsverboden is dan ook nodig.

Uit een advies van het INBO voor het opmaken van een kader, blijkt dat langdurige peilmetingen noodzakelijk zijn, die momenteel nog niet beschikbaar zijn. In een aantal van de meest kritieke meanders zijn sinds 2023 of 2024 wel peilmetingen beschikbaar, maar nog niet van droge periodes. Het betreft de meanders van Grammene, Gottem, Sint-Baafs-Vijve, Heuvelhoek, Oeselgem en de Oude Durme. Deze peilmeters doen 2 metingen per dag en worden halfjaarlijks uitgelezen. In droge periodes worden de peilen op vraag van de Adviesgroep Droogte frequenter uitgelezen.

Gezien het ontbreken van meetgegevens, is er nog geen eenduidig kader beschikbaar. In afwachting van de uitwerking ervan, legt het ANB een voorstel voor het instellen van een tijdelijk onttrekkingsverbod in meanders, onderbouwd aan de hand van de beschikbare metingen, voor aan de Adviesgroep Droogte en het INBO, dat ook voor het overleg van de Adviesgroep Droogte wordt uitgenodigd.

De Adviesgroep Droogte geeft vervolgens een advies aan de Droogtecommissie, die op haar beurt het CIW-advies uitbrengt, zoals voorzien in de bepalingen uit het Besluit van de Vlaamse Regering betreffende het natuurbehoud of het Soortenbesluit. Op basis van een eensluidend advies van het INBO en de CIW kan de gouverneur of de minister immers een tijdelijk onttrekkingsverbod in meanders in ruimtelijk kwetsbare gebieden instellen.

2.4.4 Kader voor de aanpak van blauwalgenbloeien

Hierna wordt de beslisboom weergegeven voor het instellen van captatie- en recreatieverboden bij vaststelling van blauwalgen.

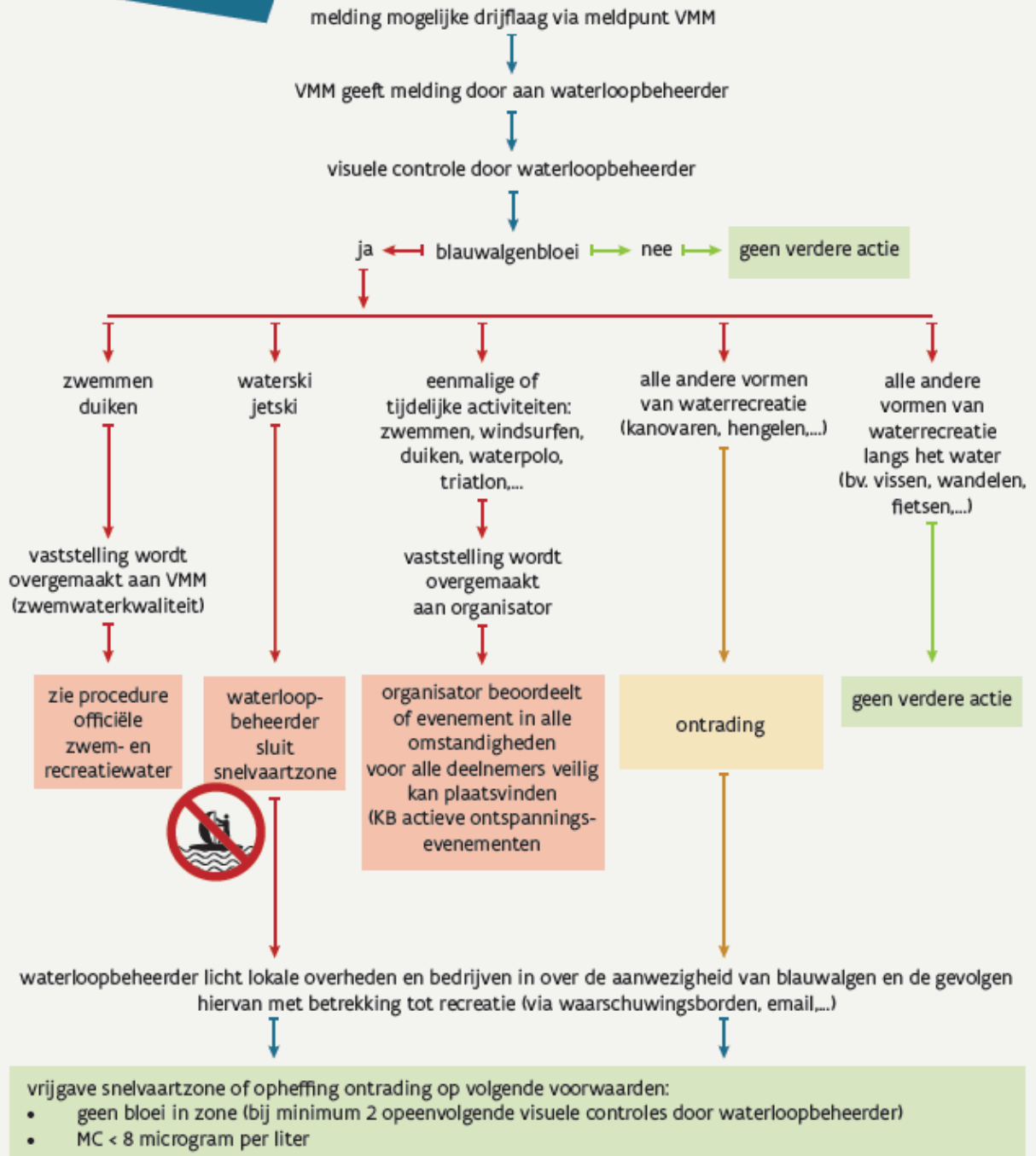

CAPTATIE/ONTTREKKING

RECREATIE

2.4.5 Kader voor instellen van tijdelijke vaarverboden op kwetsbare onbevaarbare waterlopen

Op onbevaarbare waterlopen is varen met niet-gemotoriseerde vaartuigen zoals een kano, kayak, SUP in uitvoering van de Wet Onbevaarbare Waterlopen³ toegelaten. Bij lage waterstanden is de kans op de beschadiging van oevers, omwoeling van de bodem (met als gevolg troebelheid van het water, sedimenttransport, ...) én de beschadiging van waardevolle water- en oeverplanten groot. Daarom kan het noodzakelijk zijn om in uitvoering van de Wet Onbevaarbare waterlopen bij lage waterstanden een vaarverbod of -beperking in te stellen ter bescherming van het leven verbonden met de rivierbodem (viseieren, waterplanten, macro-invertebraten...) en om een achteruitgang van de ecologische waterkwaliteit te voorkomen. Dit is in bijzonder het geval voor ecologisch kwetsbare waterlopen met doelstellingen voor habitatype 3260 en voor waterlopen waar beschermde vissoorten zoals beekprik, rivierdonderpad,... voorkomen.

De waterbeheerder maakt de afweging in functie van de kwetsbaarheid van de waterloop en de beschikbare waterdiepte en stelt indien nodig een verbod in. Als richtwaarde wordt een waterdiepte van 50 cm gehanteerd.

2.4.6 Kader voor instellen van beperkingen voor pleziervaart

Voor bevaarbare waterwegen kunnen beperkingen voor de pleziervaart opgelegd worden. Dit gaat dan op een verbod om pleziervaart te schutten indien het niet met een beroepsvaartuig mee geschut kan worden.

Mogelijke afwijking verbod doorvaart pleziervaart:

1. Bediening van getijdesluizen voor pleziervaart is uitzonderlijk mogelijk wanneer zij een waterwinning genereren. Vensters worden vooraf gecommuniceerd op basis van aantal uur voor en na hoogwater.
 - a. Getijdesluizen die in aanmerking komen:
 - i. Duffelsluis
 - ii. Benedensluis
 - iii. Sluis Klein-Willebroek, sluis Wintam

³ Juridische basis: Het besluit van de Vlaamse Regering van 7 mei 2021 tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen, artikel 21.

- iv. Sluis Dendermonde
 - v. Gravensas, Veurnesas
2. Op ad hoc basis wordt onderzocht waar bediening voor pleziervaart uitzonderlijk mogelijk is. De basisregel is daarbij dat de bediening geen waterverlies mag genereren ten opzichte van de situatie waarbij niet bediend zou worden.

Op te merken dat een heel aantal maatregelen hier aan vooraf gaan (vb. gegroepeerd schutten, ...)

3 COÖRDINATIE WATERSCHAARSTE EN DROOGTE

3.1 Evaluatie en opvolging van waterschaarste en droogtegebeurtenissen

3.1.1 Opvolging droogte-events

De Adviesgroep Droogte⁴ volgt de situatie op, o.b.v. de indicatoren en andere beschikbare informatie (bv. Rapporten), en evalueert de droogtegebeurtenissen. Dit wordt gezien als een permanente taak van de adviesgroep.

3.1.2 Activering overleg droogte

Op basis van voorspellingen en interpretatie van monitoringgegevens of indicatoren kan er beslist worden om de Droogtecommissie of het provinciaal droogteoverleg te laten samen komen.

➡ Op **Vlaams niveau** wordt de **Droogtecommissie** bijeengeroepen op voorstel van de Adviesgroep Droogte. De Droogtecommissie kan ook samenkomen op vraag van één van de CIW-leden.

➡ Op **provinciaal niveau** komt het **provinciaal droogteoverleg** samen op initiatief van de gouverneur en eventueel op advies van de Adviesgroep Droogte of één van de leden van het provinciaal droogteoverleg.

3.2 Droogteoverleg

Aangezien waterschaarste en droogte-effecten zowel op een lokale als op bovenlokale schaal kunnen

⁴ De opvolging binnen de Adviesgroep Droogte gebeurt op basis van input van experts (experts binnen de organisaties die de betreffende indicatoren opvolgen) en van (leden van de) SubWG Grondwater

voorkomen, zijn er op twee niveaus - op provinciaal niveau en op Vlaams niveau - droogteoverlegstructuren ingesteld. Een goede wisselwerking en samenwerking tussen beide niveaus is essentieel.

3.2.1 Droogtecommissie (Vlaams niveau)

De Droogtecommissie is samengesteld uit:

- De waterbeheerders: een vertegenwoordiger van DVW, VMM, de provincies, de steden en gemeenten, de polders en wateringen
- Een vertegenwoordiger van de drinkwatermaatschappijen
- Een vertegenwoordiger van Aquafin
- De gouverneurs
- Havenbedrijven (optioneel wanneer de situatie dit vereist)

De Droogtecommissie wordt voorgezeten door de voorzitter van de CIW en het secretariaat wordt verzorgd door de voorzitter van de Adviesgroep Droogte. De Droogtecommissie kan worden bijgestaan door experts op het vlak van meteorologie, hydrologie, etc.

De Droogtecommissie is een uitvoerend orgaan en heeft voornamelijk een rol in **informatie-uitwisseling**, het aanzetten tot het nemen van **reactieve maatregelen** en in **coördinatie/afstemming van reactieve maatregelen**. De Droogtecommissie maakt afspraken over de **communicatie** bij droogte en waterschaarste.

3.2.2 Provinciaal droogteoverleg

De samenstelling van het provinciaal droogte-overleg wordt bepaald door de provinciegouverneur, die tevens het voorzitterschap van het Provinciaal Droogte-overleg waarneemt.

Het Provinciaal Droogte-overleg bestaat minimaal uit een vertegenwoordiging (rechtstreeks of onrechtstreeks) van de verschillende relevante sectoren en waterbeheerders.

Het Provinciaal Droogte-overleg heeft voornamelijk een rol in lokale **informatie-uitwisseling**, het aanzetten tot het nemen van **gebiedsgerichte maatregelen**, en in **coördinatie/afstemming gebiedsgerichte maatregelen**.

3.2.3 Adviesgroep Droogte

De Adviesgroep Droogte bestaat uit een vertegenwoordiging van de CIW-leden met een expertise binnen het domein van waterschaarste en droogte, aangevuld met een vertegenwoordiging van de federale crisisdiensten van de provinciegouverneurs. Op vraag kunnen specifieke experts (zoals

bijvoorbeeld experten van het INBO voor advies omtrent tijdelijke onttrekkingsverboden voor meanders) uitgenodigd worden om deel te nemen aan de Adviesgroep Droogte.

De Vlaamse Waterweg nv staat in voor de invulling van het voorzitterschap en secretariaat van de Adviesgroep Droogte. In het kader van permanentie kan het voorzitterschap of secretariaat ook tijdelijk ingevuld worden door andere CIW-leden.

De taakstelling van de Adviesgroep Droogte is tweeledig.

- Enerzijds staat de Adviesgroep Droogte in voor de voorbereiding van adviezen over te nemen reactieve maatregelen en evaluatie van waterschaarste en droogtes o.a. door middel van het opstellen van een coördinatiedraaiboek.
- Anderzijds staat de Adviesgroep Droogte in voor de operationele opvolging van de waterschaarste- en droogtetoestand in Vlaanderen en het formuleren van adviezen met betrekking tot te nemen maatregelen naar het Provinciaal Droogte Overleg en Droogtecommissie.

BIJLAGE 1: DRAAIBOEK BEVOORRADING KRAANWATER BIJ DROOGTE (2025)

Versie 16 april 2025

1 | Situering

Sinds 2018 bestaat een Afsprakenkader rond de bevoorrading van kraanwater. Dit afsprakenkader werd in samenspraak tussen de VMM en de verschillende waterbedrijven opgesteld.

De sector en de VMM evalueren jaarlijks dit afsprakenkader.

Volgende aanpassingen gebeurden in het voorjaar 2020:

- Uitgebreider bespreking van de ruwwaterbeschikbaarheid als input voor het overleg en bespreking op de Adviesgroep Droogte.
- Uitbreiding van de online fiche vanaf 15 juni 2020 met
 - o Ruwwaterbeschikbaarheid
 - o Verbruiksdruk
 - o Grafieken per bevoorradingsgebied

Op de CIW van juni 2020 is afgesproken om een projectgroep samen te roepen die de communicatie en transparantie verbetert naar de leden van de PG-R (nieuwe naam Adviesgroep droogte) en de leden van de droogtecommissie.

De projectgroep Escalatie drinkwater is samengesteld uit volgende leden met elk twee vertegenwoordigers:

- VMM – voorzitter - als entiteit leefmilieu / drinkwater
- De Vlaamse waterweg
- Aquaflanders
- diensten van de gouverneur Antwerpen en Vlaams-Brabant

Dit draaiboek bespreekt de werking passend binnen het Vlaamse droogteoverleg en houdt rekening met de opmerkingen / suggesties en aanvullingen van de projectgroep Escalatie drinkwater.

Dit draaiboek wordt als bijlage toegevoegd aan het Draaiboek Coördinatie bij waterschaarste en droogte.

Net zoals het draaiboek Coördinatie bij waterschaarste en droogte wordt ook dit draaiboek bevoorrading kraanwater bij droogte elk voorjaar geëvalueerd en – indien nodig - bijgesteld voor volgende droogteperiode.

2 | Bevoorrading kraanwater

2-1 | Inleiding

Of de bevoorrading van kraanwater in gevaar komt is afhankelijk van:

- **verbruiksdruk:** hoeveel kraanwater er die dag wordt verbruikt. Als het verbruik de maximale productiecapaciteit en/of de maximale leveringscapaciteit van het netwerk overschrijdt, kan de bevoorrading stilvallen.
- **ruwwaterbeschikbaarheid:** de impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid voor de productie van drinkwater of de impact van de kwaliteit op de ruwwaterbeschikbaarheid

In elk bevoorradinggebied worden beide aspecten opgevolgd en beoordeeld door het waterbedrijf. Daarvoor hanteert elk bedrijf criteria die afgestemd zijn op de eigenschappen van het bevoorradinggebied zoals:

- de maximale productiecapaciteit, de opslagcapaciteit, de infrastructuur
- de mate waarin het bevoorradinggebied verbonden is met andere bevoorradinggebieden (interconnectiviteit)

Meer over de drinkwatervoorziening en de levering via [deze link](#).

Op basis van verbruiksdruk, de ruwwaterbeschikbaarheid en specifieke eigenschappen van het bevoorradinggebied, bepaalt het waterbedrijf de algemene status van de bevoorrading in de zone.

De statusindicator bevoorrading kraanwater bestaat uit vier niveaus gekoppeld aan een kleurcode:

- Normale werking - Groen
- Waakzaamheidsfase – Geel
- Pré-Alarmfase – Oranje
- Alarmfase – Rood

Vanaf pré-alarm worden gebruiksbepalingen van kracht die handhaafbaar zijn.

2-2 | Statusindicator bevoorrading kraanwater

Een **bevoorradinggebied** is een geografisch afgebakend (deel)gebied bevoorrad door dezelfde drinkwatermaatschappij en **dat operationeel als één geheel functioneert**. De meeste drinkwatermaatschappijen bakenden één bevoorradinggebied af.

De uitzondering is De Watergroep die een regionale opdeling maakt in vier bevoorradinggebieden. De opdeling werd gemaakt vanuit de opbouw en het functioneren van het waterdistributienetwerk. Zo is het bijvoorbeeld niet mogelijk dat het drinkwater dat door De Watergroep geproduceerd wordt in Limburg, geleverd wordt in West-Vlaanderen en omgekeerd.

In totaal is Vlaanderen dus opgedeeld in **9 bevoorradinggebieden** zie figuur 1.

De bevoorradingsgebieden zijn meestal aaneengesloten gehelen. Hierop zijn enkele uitzonderingen.

- De Watergroep Mid-West is opgedeeld in drie:
 - Meetjesland (noordwest);
 - Waasland (noordoost);
 - Denderstreek & Pajottenland (zuiden).

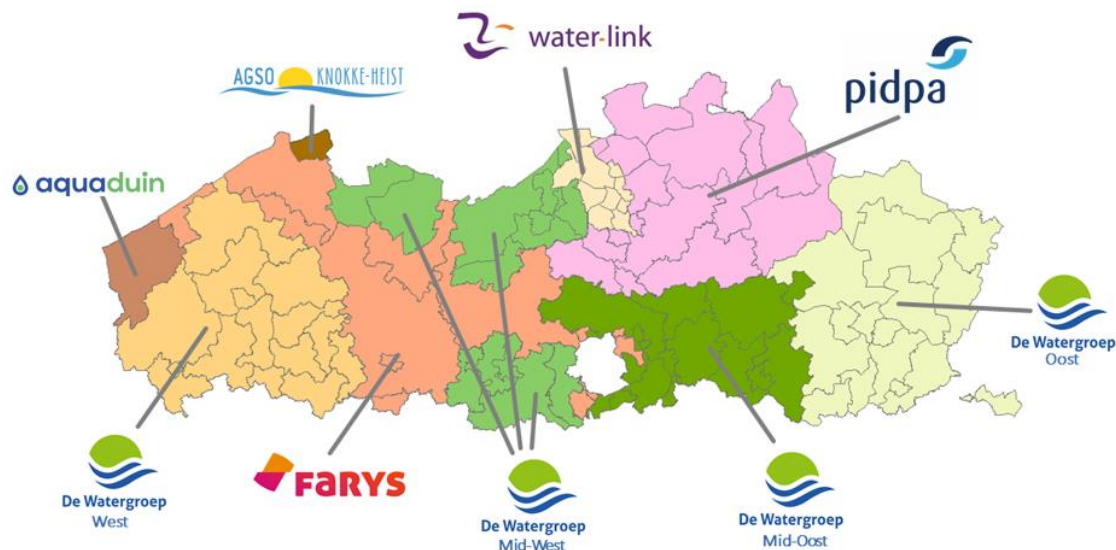
Om logistieke, en operationele redenen worden deze drie als één bevoorradingsgebied beschouwd.

- Ook FARYS heeft een niet aaneengesloten bevoorradingsgebied. Enkele gemeenten aan de rand van Brussel worden rechtstreeks vanuit Brussel bevoorrad en hebben dus weinig invloed op de rest van het bevoorradingsgebied.

De 9 bevoorradingsgebieden zijn:

- AQUADUIN (IWVA)
- Knokke-Heist
- De Watergroep West
- De Watergroep Mid-West
- Farys
- Water-link
- Pidpa
- De Watergroep Mid-Oost
- De Watergroep Oost

Figuur 1: drinkwatermaatschappijen in Vlaanderen en de verschillende bevoorradingsgebieden

Hieronder zijn de verschillende kleurcodes van de statusindicator bevoorrading kraanwater besproken met de bijhorende acties in een situatie zonder relatie met het droogteoverleg.

Reguliere werking	<p>BOODSCHAP: Geen problemen qua bevoorrading.</p> <p>Rapporteringen aan de VMM conform afspraken.</p>
Van groen naar geel	<ul style="list-style-type: none"> - DWM meldt het overschrijden van de drempel voor een specifiek bevoorradingsgebied aan de bevoegde entiteit leefmilieu, met een bijhorende onderbouwing en plan van aanpak - VMM organiseert een overleg met de andere waterbedrijven over het al dan niet opschalen - Bij opschalen: VMM informeert het kabinet en het Departement Zorg
Waakzaamheidsfase	<p>BOODSCHAP: Sensibilisatie gebeurt naar de gebruikers om spaarzaam om te gaan met het kraanwater.</p> <p>DWM leveren op vraag van de VMM dagelijks of wekelijks de verbruikscijfers aan, de ruwwaterbeschikbaarheid en de status van de indicator bevoorrading kraanwater.</p> <p>De DWM volgen de toestand continu op, zoeken oorzaken en oplossingen om de bevoorrading van het kraanwater veilig te stellen.</p> <p>De VMM kan ook een analyse van de huidige toestand of voorspelling opvragen.</p> <p>De VMM houdt het kabinet en het Departement Zorg op de hoogte.</p>
Van geel Naar Oranje	<ul style="list-style-type: none"> - DWM meldt het overschrijden van de drempel voor een specifiek bevoorradingsgebied aan de bevoegde entiteit leefmilieu, met een bijhorende onderbouwing en plan van aanpak - VMM organiseert een overleg met de andere waterbedrijven over het al dan niet opschalen - Bij opschalen: VMM informeert kabinet en het Departement Zorg.

Pre-alarm	<p>BOODSCHAP: De situatie is zo ernstig dat het kraanwater niet meer gebruikt mag worden voor niet-essentiële toepassingen. Ga ook spaarzaam om met regenwater.</p> <p>DWM leveren dagelijks verbruikscijfers aan. Rapporteren op vraag van de VMM de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid.</p> <p>De DWMen volgen de toestand continu op, zoeken oorzaken en oplossingen om de bevoorrading van het kraanwater veilig te stellen.</p> <p>De VMM kan ook een analyse van de huidige toestand of voorspelling opvragen.</p> <p>De bevoegde entiteit vraagt de instelling van gebruiksbependingen voor niet-essentiële toepassingen conform artikel 27 van besluit van 20 januari 2023 van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie (zie verder).</p> <p>De VMM verzorgt de communicatie naar kabinet, Departement Zorg en betrokken gouverneurs / provinciale noodplanambtenaren en burgemeesters.</p> <p>De VMM volgt het overleg op met de noodplanambtenaren rond de bevoorrading kraanwater.</p> <p>De VMM organiseert - indien nodig - een overleg met de vertegenwoordigers van verschillende DWM en van het kabinet om de bestaande situatie te evalueren.</p>
Van oranje Naar Rood	<p>De continue opvolging van de waterbeschikbaarheid kan er toe leiden dat er nog opgeschaald moet worden.</p> <p>De VMM maakt een advies op voor de betrokken gouverneur(s) met de vraag om extra maatregelen te nemen zoals afgesproken in het nood- en interventieplan – fiche drinkwater.</p>
Alarm	<p>BOODSCHAP: Risico is reëel dat niet meer kan voldaan worden aan</p>

	<p>de drinkwatervraag.</p> <p>Absoluut verbod op verspilling van kraanwater. Bijkomende gebruiksbeperkingen zijn mogelijk. Respecteer de afgekondigde gebruiksbeperkingen. Ga spaarzaam om met regenwater.</p> <p>Opstart dialoog met provinciale/federale noodplanning.</p>
--	--

2-3 | Wetgeving - tijdelijke gebruiksbeperkingen kraanwater

Vanuit het artikel 27 van het besluit van 20 januari 2023 van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie (in werking vanaf 18 maart 2023) is er een duidelijke rechtsgrond en mandaat om tijdelijke gebruiksbeperking voor kraanwater af te kondigen en worden ook procedurele afspraken gemaakt.

Figuur 3 geeft een schematisch overzicht van het verloop van het instellen van gebruiksbeperkingen op kraanwater.

De procedure is als volgt:

- De exploitant(en) van het openbaar waterdistributienetwerk meldt aan de bevoegde entiteit leefmilieu dat er een probleem is om de continuïteit van de drinkwaterlevering te blijven verzekeren
- De exploitant(en) van het openbaar waterdistributienetwerk neemt de nodige maatregelen en houdt de bevoegde entiteit leefmilieu op de hoogte
- De noodzaak voor het opleggen van tijdelijke gebruiksbeperkingen wordt geëvalueerd in onderling overleg tussen de bevoegde entiteit Leefmilieu en de exploitant(en).

Wanneer tijdelijke gebruiksbeperkingen nodig worden geacht zal de bevoegde entiteit zich, afhankelijk van de draagwijdte van het probleem van het verzekeren van de continuïteit, richten tot hetzij de minister, hetzij de gouverneur, hetzij de burgemeester.

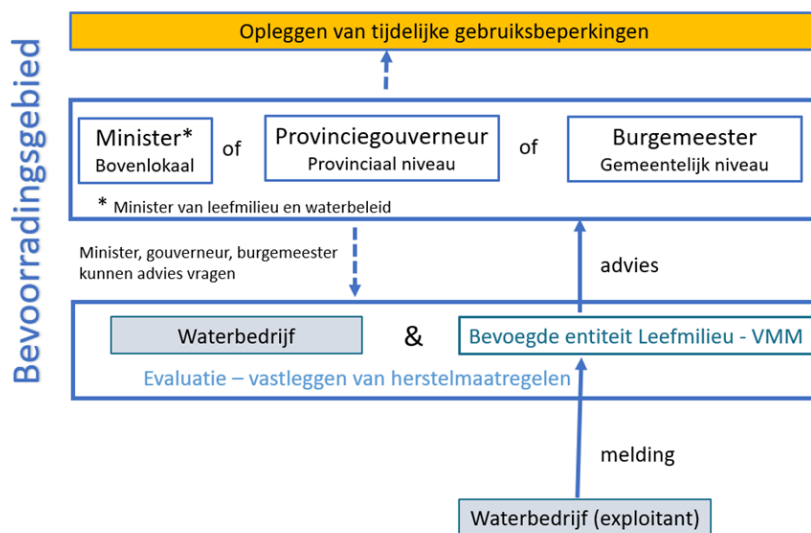
De minister is gedefinieerd in het drinkwaterbesluit als de minister bevoegd voor het Leefmilieu en het Waterbeleid.

Bijkomend is ook gestipuleerd dat beslissingen van hoger geleding – instellen of intrekken van gebruiksbeperkingen – die van lagere vervangen.

Net zoals bij calamiteiten voor kwaliteit, is opgenomen dat ook hier richtsnoeren voor de exploitant kunnen opgesteld worden over de communicatie naar de bevolking en de informatieoverdracht richting de bevoegde entiteit bevoegde Leefmilieu.

Figuur 3: schematisch verloop van het opleggen van gebruiksbeperking volgens artikel 27 van het drinkwaterbesluit

artikel 27 van het drinkwaterbesluit

Art. 27. §1. De openbare waterleverancier en de private waterleverancier, voor zover deze gebruikt maakt van een privaat waterdistributienetwerk, meldt aan de bevoegde entiteit Leefmilieu elke situatie die een ernstige bedreiging kan inhouden voor de continuïteit van de waterlevering vanuit kwantitatief oogpunt.

De openbare waterleverancier en de private waterleverancier, voor zover deze gebruikt maakt van een privaat waterdistributienetwerk, onderzoekt de aangemelde situatie en neemt de nodige maatregelen om de continuïteit van de waterlevering te verzekeren. De openbare waterleverancier en de private waterleverancier, voor zover deze gebruikt maakt van een privaat waterdistributienetwerk, brengt de bevoegde entiteit Leefmilieu op de hoogte van maatregelen die gepland en genomen zijn.

§2. Alleen op verzoek van de bevoegde entiteit Leefmilieu en na raadpleging van de openbare waterleverancier kunnen de volgende personen, rekening houdend met het advies van de bevoegde entiteit Leefmilieu en voor gezondheidskundige aspecten de bevoegde entiteit Volksgezondheid, beslissen om tijdelijke beperkingen op het gebruik van het water bestemd voor menselijke consumptie dat wordt geleverd vanuit het openbaar waterdistributienetwerk in een distributiegebied of in een deel van een distributiegebied op te leggen of die op te heffen:

- 1° de minister;
- 2° de gouverneur, als de bedreiging voor de continuïteit van de waterlevering zich beperkt tot het provinciale niveau;
- 3° de burgemeester, als de bedreiging voor de continuïteit van de waterlevering zich beperkt tot het gemeentelijke niveau.

De personen vermeld in het eerste lid, 1° tot 3°, kunnen op eigen initiatief en gekoppeld aan een situatie met een mogelijke impact op de continuïteit van de waterlevering vanuit kwantitatief oogpunt, de bevoegde entiteit Leefmilieu vragen om de noodzaak tot het opleggen van tijdelijke beperkingen op het gebruik van water bestemd voor menselijke consumptie te

evalueren. De bevoegde entiteit Leefmilieu evalueert in samenspraak met de betrokken openbare waterleverancier de situatie en richt in voorkomend geval een verzoek tot het opleggen van tijdelijke beperkingen aan de meest gepaste persoon, vermeld in het eerste lid, 1° tot 3°.

De beslissing om een gebruiksbeperking in te stellen of op te heffen, wordt onmiddellijk bekend gemaakt door de volgende personen aan de volgende personen:

- 1° de minister aan de betrokken gouverneurs, burgemeesters en de openbare waterleveranciers;
- 2° de gouverneur aan de minister en de betrokken burgemeesters en de openbare waterleveranciers;
- 3° de burgemeester aan de minister en de betrokken gouverneur en de openbare waterleveranciers.

De openbare waterleverancier maakt de beslissing om een gebruiksbeperking in te stellen of op te heffen onmiddellijk aan de gebruikers bekend via passende kanalen.

Beslissingen van de minister vervangen eventueel al eerder genomen beslissingen door een gouverneur of een burgemeester.

Beslissingen van een gouverneur vervangen eventueel al eerder genomen beslissingen door een burgemeester.

Beslissingen genomen op een lager niveau kunnen niet in minder strenge wijze afwijken van beslissingen genomen op hoger niveau.

§ 3. De bevoegde entiteit Leefmilieu kan richtlijnen opstellen om de openbare waterleveranciers en de private waterleverancier, voor zover deze gebruik maakt van een privaat waterdistributienetwerk, te ondersteunen bij de vervulling van verplichtingen vermeld in paragraaf 1 en 2. Deze richtlijnen hebben betrekking op de informatieoverdracht van gegevens tussen de exploitant en de bevoegde entiteit, en op het afstemmen van de communicatie.

2-4 | Handhaven van tijdelijke gebruiksbeperkingen van kraanwater

Het decreet integraal van 18 juli betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 bevat sinds 26 april 2019 in artikel 5.2.2.1 de handhaving en strafbepalingen.

4° de abonnee of de gebruiker die de beperkingen die zijn vastgelegd ter uitvoering van artikel 2.2.1., §3, tweede lid, niet respecteert.

De strafbepalingen die hier gelden zijn gevangenisstraf van één maand tot twee jaar en een geldboete van 100 tot 250.000 euro of één van beide.

Daarnaast is in de tweede paragraaf de mogelijkheid opgenomen om te sanctioneren via de

gemeentelijke administratieve sancties (GAS)⁵. Als de gemeente die nog niet bepaald heeft, is dit nu geregeld via deze aanpassing, de maximale geldboete bedraagt 43,75 euro⁶.

2-5 | Vlaamse en federale bevoegdheden

Het artikel 27 van het drinkwaterbesluit (besluit van 20 januari 2032) heeft tot doel preventief te werken bij een dreigend kwantiteitsprobleem voor drinkwater.

Deze regeling moet dus los gezien worden van de regeling inzake civiele veiligheid en het bewaren van de openbare orde in crisissituaties, materies die tot de bevoegdheid van de federale overheid behoren en die in het vizier komen als preventie niet het verhoopte resultaat opleverde of in de gegeven omstandigheden niet zinvol is. De Figuur 3 illustreert dit.

Dit betekent dat ingeval van droogte de gouverneur en de burgemeester in twee hoedanigheden aan zet kunnen zijn:

- om preventief op te treden om drinkwatertekorten te voorkomen zoals geregeld in drinkwaterbesluit, en
- om de orde te handhaven en noodbevoorrading te voorzien als drinkwatertekorten daartoe aanleiding geven.

Deze twee hoedanigheden zijn het gevolg van het feit dat de gouverneur en de burgemeester zowel ambtenaren zijn van de Vlaamse overheid als van de federale overheid. Aldus bevat hun takenpakket zowel bevoegdheden die aan het gewestniveau zijn toegewezen als bevoegdheden die tot het federale niveau behoren.

Om bij dreigende watertekorten te kunnen optreden wordt een beroep worden gedaan op de federale bevoegdheden inzake ordehandhaving uit artikel 128 en 129 Provinciewet (gouverneur) en artikel 134, §1 en 135, §2 Nieuwe Gemeentewet (burgemeester). Deze artikelen hebben betrekking op gevallen waarin de openbare orde ernstig in gevaar is. De Provinciewet heeft het over woelige samenscholingen, oproer of gewelddadig verzet tegen de uitvoering van de wetten. De Nieuwe Gemeentewet spreekt van oproer, kwaadwillige samenscholing, ernstige stoornis van de openbare rust of andere onvoorziene gebeurtenissen, waarbij het geringste uitstel gevaar of schade zou kunnen opleveren voor de inwoners. Deze bevoegdheidsgrondslagen zijn niet echt geschikt om in een vroeg

⁵ Kleine vormen van openbare overlast ten gevolge van het niet naleven van de vastgelegde beperkingen van het gebruik die zijn vastgelegd ter uitvoering van artikel 2.2.1., §3, tweede lid, van dit decreet, gemeentelijke sancties bepalen conform artikel 119bis van de Nieuwe Gemeentewet van 24 juni 1988

⁶ Voor de keuze van het bedrag werd inspiratie gevonden in artikel 16.6.2., §2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, zoals gewijzigd bij decreet van 8 juni 2018.

stadium ingezet te worden als waterschaarste begint te dreigen en ingrijpen nuttig is.

Voor het opleggen van gebruiksbeperkingen voor kraanwater is er een duidelijk wetgevend kader om die via artikel 27 van het drinkwaterbesluit op te leggen.

3 | Droogte

3-1 | Droogteoverleg

Vlaams niveau

De inhoudelijke voorbereiding op en de dagelijkse opvolging van droogte gebeurt via de **Adviesgroep droogte**. Deze groep heeft een 2-ledige taakstelling:

(1) **de algemene voorbereiding van het reactieve waterschaarste- en droogterisicobeheer**, onder meer met de opmaak en actualisatie van het draaiboek voor de coördinatie bij waterschaarste en droogte.

(2) **de operationele opvolging van de waterschaarste- en droogtetoestand** in Vlaanderen en het formuleren van aanbevelingen naar de Droogtecommissie en het Provinciaal Overleg met betrekking tot de te nemen maatregelen.

Het **draaiboek “Coördinatie bij waterschaarste en droogte”** beschrijft het kader voor de informatie-uitwisseling tussen de partners en de afstemming van maatregelen en communicatie bij waterschaarste en droogte. Het gaat om een dynamisch document dat regelmatig bijgesteld wordt op basis van nieuwe kennis en inzichten en opgedane ervaringen.

De afspraken die hieronder opgenomen zijn en de uitkomst van de PG Escalatie drinkwater zullen mee opgenomen worden in dit draaiboek Coördinatie waterschaarste en droogte.

Het **reactief afwegingskader prioritaire watergebruiken tijdens waterschaarste** is een beslissingsondersteunend instrument voor de instanties en overheden die bij een (dreigende) droogte beleidsmaatregelen adviseren of nemen. Een eerste versie van het afwegingskader werd in 2021 in gebruik genomen. Daarnaast is er ook een dashboard met indicatoren om droogte-events en de impact ervan op te volgen. Bij de verdere uitwerking van het afwegingskader in 2023-2024 zijn er dashboards in gebruik genomen die toelaten de waterbalans op te volgen en de kostenefficiëntie van maatregelen in te schatten.

De VMM en Aquaflanders hebben een vertegenwoordiger in Adviesgroep droogte.

Op de overlegmomenten van deze Adviesgroep worden de verschillende indicatoren besproken.

De impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte is de indicator die geselecteerd is voor de bevoorrading van het drinkwater.

Meer over deze indicator in hoofdstuk 03.2.

Provinciaal niveau

Aanvullend op Vlaams niveau zijn er ook provinciale droogtecommissies. De bevoorradinggebieden zijn niet 1 op 1 toe te wijzen aan één provincie. Overleg tussen de provincies om de

ruwwaterbeschikbaarheid voor de drinkwaterproductie te verzekeren is dus niet steeds eenvoudig. Het overleg met bevoegde entiteit leefmilieu is dan ook wenselijk.

Dit **provinciaal overlegmoment is niet het forum voor bespreking van de statusindicator bevoorrading kraanwater.**

Het is echter wenselijk dat het provinciale droogte-overleg op de hoogte wordt gebracht van de status van de bevoorrading kraanwater. Daarvoor worden **de betrokken waterbedrijven en de bevoegde entiteit structureel uitgenodigd op deze provinciale droogte-overlegmomenten.**

Mailadres: toezichtdrinkwater@vmm.be

3-2 | Impactindicator – ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte

De waterbedrijven evalueerden in het voorjaar 2021 hun indicator. Hierbij hielden ze rekening met

- de bezorgdheden die eerder geuit waren, en
- de studie van het Reactief afwegingskader prioritair watergebruik (VRAG).

In het voorjaar 2023 werd de indicator verder aangepast waarbij de waakzaamheidsfase van kracht wordt wanneer op Vlaams niveau naar droogteniveau 2 geschakeld wordt.

De indicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte wordt een **impactindicator**. Deze indicator wordt door de waterbedrijven aangeleverd (=sectorindicator) en geeft een inschatting weer van de **impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid voor de productie van drinkwater**. Hierbij wordt dus enkel de impact van droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid meegenomen. Andere elementen (zowel intern als extern) worden hierbij niet in beschouwing genomen.

De drie klassen zijn:

- **Impactniveau 0**
- **Impactniveau 1**
- **Impactniveau 2**

Als er wordt geschakeld naar **impactniveau 1** betekent dit dat er binnen de watersystemen maatregelen genomen worden die (primair) noodzakelijk zijn voor het garanderen van de ruwwaterbeschikbaarheid voor de productie van drinkwater.

Droogtmaatregelen in watersystemen kunnen ook genomen worden voor andere prioritaire doelen, zoals bijvoorbeeld terugpompingen voor het garanderen van de diepgang van de scheepvaart, captatieverbod voor andere gebruikers in het waterwingebied, ... waarbij in tweede orde een positief

gevolgeffect gecreëerd wordt op de bronbeschikbaarheid van drinkwater.

Per maatregel/pakket van maatregelen zal bekeken worden of deze samen voldoende drinkwater gerelateerde oorzaken hebben om een toestandsverandering impactniveau 1 te verantwoorden.

Impactniveau 1 krijgt dus een waarschuwingfunctie. Het zal dus mogelijk zijn dat impactniveau 1 wordt doorgegeven terwijl er nog geen problemen zijn om aan de drinkwatervraag te voldoen, waarbij dus de statusindicator bevoorrading kraanwater nog op groen staat (meer in 3.3.).

Het overgaan naar **impactniveau 2** betekent een effectief tekort aan ruwwater voor de drinkwaterproductie ter hoogte van de bronnen ondanks de eerder genomen maatregelen.

Deze sectorspecifieke impactindicator wordt bepaald:

- voor grondwater per bevoorradsingsgebied
- voor oppervlaktewater per waterproductiecentrum

De bronnen verschillen per bevoorradsingsgebied:

- 8 bevoorradsingsgebieden hebben grondwaterwinningen
- 3 bevoorradsingsgebieden hebben oppervlaktewaterwinningen
- 1 bevoorradsingsgebied heeft enkel oppervlaktewater als bron

Grondwater

Concreet geeft dit volgende indicator voor alle drinkwaterbedrijven voor grondwater.

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van grondwaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen van het bevoorradsingsgebied.
Impactniveau 1	Herverdeling van de winningsdebieten over één of meerdere grondwaterwinningen ten gevolge van lage grondwaterstanden, in sommige winningen kunnen de normale debieten niet langer gewonnen worden omwille van de droogte. ⁷
Impactniveau 2	Ondanks de herverdeling van de winningsdebieten en schakelingen is het niet mogelijk om aan de vraag te voldoen in dit bevoorradsingsgebied.

⁷ Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

Oppervlaktewater

Voor oppervlaktewater geeft dit onderstaande:

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van oppervlaktewaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen.
Impactniveau 1	Er zijn maatregelen (intern of extern) die worden getroffen om de ruwwaterbeschikbaarheid van oppervlaktewaterwinningen in deze zone te vrijwaren en die gezamenlijk een voldoende grote positieve impact hebben op de ruwwaterbeschikbaarheid (bijvoorbeeld: terugschroeven van productiedebieten om reserves in buffer te vrijwaren met verhoogd oppompen van grondwater als gevolg, captatieverbod in winningsgebied voor andere gebruikers).
Impactniveau 2	De genomen maatregelen zijn onvoldoende en er is een effectief tekort aan oppervlaktewater om aan de drinkwatervraag te voldoen.

Het rapporteren per bevoorradingsgebied (voor grondwater), per WPC (voor oppervlaktewater) bestaat steeds uit het doorgeven van het niveau: impactniveau 0, 1 of 2.

Bij impactniveau 1 en 2 hoort ook een bespreking met de nodige onderbouwing en een inschatting van de impact op de ruwwaterbeschikbaarheid voor de volgende periode.

De | Bijlage 1 – Criteria van de verschillende waterbedrijven voor de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte bevat de verschillende impactniveaus van de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte.

Die drempels hebben een link met de statusindicator bevoorrading kraanwater.

In de studie van het Reactief afwegingskader is een onderscheid gemaakt tussen drie types maatregelen:

- Aanbodverruimende of sturende maatregelen
- Vraagbeperkende maatregelen
- Begeleidende maatregelen

Voor de waterbedrijven zijn onderstaande maatregelen opgesomd bij het bereiken van droogteniveau

1 voor de ruwwaterbeschikbaarheidsindicatoren⁸:

- Optimaal benutten van connectiviteit en mogelijke transfers tussen de verschillende drinkwatermaatschappijen en bevoorradingsgebieden
- Aankoop ruwwater of drinkwater van andere regio's binnen de mogelijkheden
- Uitzonderlijk en tijdelijk bijkomend oppompen van grondwater, bv. uit de Carboonkalkwaterlaag in ZW-Vlaanderen. Het gaat hier om het tijdelijk aanspreken van een strategische reserve in de waterlaag. Het spreekt voor zich dat deze strategische grondwatervoorraad zeer duurzaam beheerd moet worden (als onderdeel van proactief beheer) en dit in nauwe afstemming tussen de overheden in Vlaanderen, Wallonië en Frankrijk (cf. overleg i.k.v. Transhennuyère-overeenkomst en binnen de Internationale Scheldec commissie).

Ruwwaterbeschikbaarheid – niet droogte gerelateerd

Naast de ruwwaterbeschikbaarheid die gerelateerd is aan droogte, zijn er nog andere aspecten die bepalen of er een inname / oppomping mogelijk is.

De voornaamste is de kwaliteit van ruwwater aan het punt van onttrekking uit het oppervlaktewater of grondwater. Voorbeelden hiervan zijn te hoge gehalten aan pesticiden bijvoorbeeld in het IJzerbekken of een probleem van kwaliteit door een calamiteit.

Deze aspecten zijn niet gerelateerd aan droogte en omvatten niet de rapportering van de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid – droogte.

Ook deze aspecten worden aan de VMM gerapporteerd. Procedures zijn hiervoor uitgewerkt tussen de waterbedrijven, de VMM en Agentschap Zorg en Gezondheid in *Richtsnoeren voor de informatieoverdracht en voor de crisiscommunicatie in geval van normoverschrijdingen en/of potentieel ernstige bedreiging voor de volksgezondheid – melding D*.

3-3 | Linken tussen de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte en statusindicator bevoorrading kraanwater

De impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte geeft **enkel de impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid voor drinkwaterproductie weer**. Andere elementen die een invloed

⁸ Pagina 528 van het Eindrapport Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste

hebben op de ruwwaterbeschikbaarheid (zowel intern als extern), de verbruiksdruk en technische elementen zijn hierbij niet in rekening genomen.

De statusindicator bevoorrading kraanwater is de indicator die weergeeft of de kraanwatervoorziening zelf in het gedrang komt.

De statusindicator bevoorrading kraanwater bestaat uit **vier niveaus** gekoppeld aan een kleurcode:

- Normale werking - Groen
- Waakzaamheidsfase – Geel
- Pré-Alarmfase – Oranje
- Alarmfase – Rood

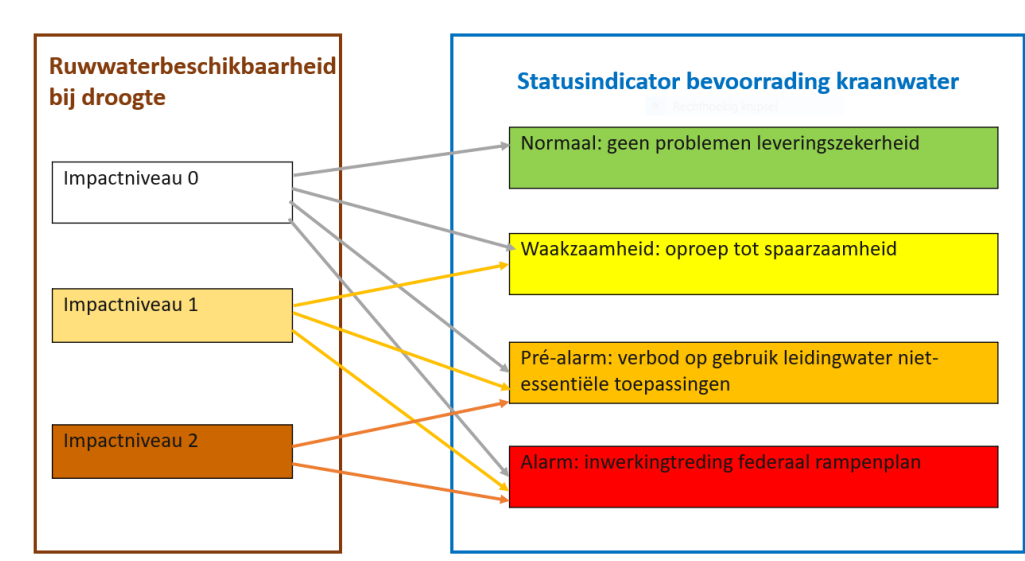
De fiche statusindicator bevoorrading kraanwater ontsloten op de website van de VMM bevat al deze informatie Zie [deze link](#) voor de actuele versie.

De statusindicator bevoorrading kraanwater kan oranje of zelfs rood kleuren zonder dat de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte al opgeschaald is. Een voorbeeld hiervan was Overijse (2020) waar er een leveringsprobleem was door de combinatie van een verhoogde vraag en renovatiewerkzaamheden. Ter hoogte van de bron was er geen probleem om voldoende debiet op te pompen, de droogte had daar geen invloed op.

De verschillende mogelijke combinaties zijn hieronder schematisch weergegeven.

Figuur 4: impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte gekoppeld aan de statusindicator bevoorrading kraanwater

3-4 | Aanleveren van actuele info aan Adviesgroep droogte

De waterbedrijven rapporteren aan de VMM:

- Verbruikscijfers
- Ruwwaterbeschikbaarheid
- Escalatieniveau kraanwater
- Overzicht van de langdurige renovatiewerken / infrastructuurwerken met een potentiële impact op de ruwwaterbeschikbaarheid

De VMM verzamelt deze gerapporteerde gegevens en verwerkt deze gegevens

- Ruwwaterbeschikbaarheid-droogte
 - o de kleurcodes opgedeeld in
 - oppervlaktewater – per WPC
 - grondwater – per bevoorradingsgebied
 - o beknopte onderbouwing – indien niet groen
- Verbruiksdruk
 - o Vlaanderen
 - o Per bevoorradingsgebied
 - Grafieken
 - Tabel met de verbruiksdrukcijfers
- Escalatiecriterium / kraanwater
 - o Kaart met de kleurcodes
 - o de kleurcode opgedeeld per bevoorradingsgebied of WPC
 - o beknopte onderbouwing
- Grote infrastructuurwerken / renovatiewerken

- Lijst met een overzicht van de werken en de geplande duur van de werken met een potentiële impact op de leveringszekerheid gekoppeld aan een bevoorradingsgebied (grondwater) en WPC (oppervlaktewater)
- Kaart met een situering van de werken

Afspraak

- De **VMM bezorgt de verwerkte info aan het droogteoverleg**
 1. Ruwwaterbeschikbaarheid-droogte via het dashboard
 2. De fiche status bevoorrading kraanwater via mail aan Adviesgroep droogte / droogteoverleg
 3. De lijst en eventueel overzichtskaart van de langdurige infrastructuurwerken / renovatiewerken

- Voor 1 en 2 gebeurt dit binnen de 12 uur na de aanlevering van de gegevens door de waterbedrijven, aanlevering is afgestemd op de vergaderdata van de Adviesgroep droogte.
- Voor 3 gebeurt dit vanaf juli voor het eerst en wordt indien nodig geactualiseerd

4 | Statusindicator bevoorrading kraanwater - werking bij droogte

Situering

In dit hoofdstuk wordt de statusindicator bevoorrading kraanwater besproken met de 4 niveaus tijdens een periode van droogte / waterschaarste.

Drinkwaterbevoorrading en droogte

Wanneer een bevoorradingprobleem kraanwater gekoppeld is aan een droogte-event **wordt de problematiek van de bevoorrading van het kraanwater besproken op het overleg georganiseerd door Adviesgroep droogte.**

Het kan hier gaan **gekoppeld aan droogte / waterschaarste** over een probleem

- op vlak van ruwwaterbeschikbaarheid;
- door een hoge verbruiksdruk; of
- een combinatie van beide.

Opmerking: In die gevallen waar er geen link is met droogte en waterschaarste, wordt het droogteoverleg op de hoogte gebracht van een escalatie van de bevoorrading van het drinkwater.

De waterbedrijven volgen de procedure die vastgelegd en beschreven is in Figuur 3: schematisch verloop van het opleggen van gebruiksbeperking volgens artikel 27 van het drinkwaterbesluit.

De schema's doorheen hoofdstuk 4 focussen op de **kleurcode van de statusindicator bevoorrading kraanwater** die een indicatie geeft van de leveringszekerheid van het kraanwater.

Bij deze schema is er een opdeling in twee helften:

- links de wettelijke procedure voor het opleggen van gebruiksbeperkingen via het drinkwaterbesluit (artikel 14/01);
- rechts het verloop via het droogteoverleg.

De interactie tussen beide delen is duidelijk weergegeven.

De verschillende stappen zijn besproken in de hoofdstukken 4.3 en 4.4.

In de schema's zijn zowel problemen van de drinkwatersector uitgewerkt als problemen die zich voordoen bij de andere sectoren.

Waakzaamheid (kleurcode geel) in escalatieschema **kraanwater** met 4 situaties:

- probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 1 (Figuur 5)

- probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 2 MET captatieverbod (Figuur 6)
- probleem van een andere sector: waterschaarste (Figuur 9)
- probleem andere sector: waterschaarste MET captatieverboden – fase 1 (Figuur 10)

Pré-alarm (kleurcode oranje) in escalatieschema drinkwater met 3 situaties

- probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid – zonder captatieverboden (Figuur 7)
- probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid – MET captatieverboden (Figuur 9)
- probleem andere sector: waterschaarste MET captatieverboden – fase 2 (Figuur 11)

Bij pré-alarm worden tijdelijke beperkingen opgelegd op het gebruik van kraanwater via een besluit – minister of gouverneur.

Bij **Alarm** (kleurcode rood) voor het gebruik van kraanwater wordt het probleem opgetild naar de rampenplanning / noodplanning. Deze situatie is daarom niet in schema's verwerkt.

Principes en aandachtspunten – geel en oranje

- Maatregelen en acties te nemen door de waterbedrijven

Waterbedrijven kunnen zelf ook acties ondernemen.

Afhankelijk van de lokale situatie kan/kunnen de drinkwatermaatschappij(en):

- o De spoelingen beperken voor uitbreidingswerken en niet dringende onderhoudswerken
 - o De productie zoveel mogelijk spreiden over de waterproductiecentra in functie van de lokale draagkracht
 - o ...
- Escalationiveau geel en oranje in regel voor twee weken indien de oorzaak ligt bij de weersomstandigheden
 - Rapportering gelijk voor alle watermaatschappijen

Onafhankelijk van het escalationiveau van een specifiek waterbedrijf rapporteren de bedrijven aan eenzelfde ritme.

- Escalatie uit solidariteit

Een escalatie kan ook als de problemen zich voordoen in aangrenzende bevoorradingsgebieden. Deze “escalatie uit solidariteit” kan enkel als er relevante verbindingen / connecties bestaan tussen de bevoorradingsgebieden.

Reguliere werking: GROEN

Normale werking

Geen specifieke problemen.

AquaFlanders heeft een vertegenwoordiger in de Adviesgroep droogte.

Tijdens de overlegmomenten licht de vertegenwoordiger de toestand van de ruwwaterbeschikbaarheid toe.

Probleem drinkwatersector: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk

Waakzaamheidsfase: GEEL

Waakzaamheidsfase

In de bevoorradingsgebieden die opgeschaald zijn, wordt de bevoorrading intenser opgevolgd.

Sensibilisatie gebeurt naar de gebruikers om spaarzaam om te gaan met het kraanwater.

STAP 1 - DWM meldt aan de bevoegde entiteit leefmilieu = de VMM het overschrijden van het escalatiecriterium. Het betreft hier het operationele escalatiecriterium verhoogde waakzaamheid, hetzij het momentum waarop er op Vlaams niveau op droogteniveau 2 geschakeld wordt.

DWM geeft een onderbouwing, uitleg over oorzaken en plan van aanpak en stuurt die mee met de melding.

STAP 2 - AquaFlanders heeft een vertegenwoordiger in de Adviesgroep droogte en meldt dit ook aan deze Groep.

STAP 3 - De bevoorradingsstatus bij code geel wordt besproken op de Adviesgroep droogte. De bevoegde entiteit Leefmilieu wordt uitgenodigd voor deze bespreking.

De Adviesgroep droogte stelt, waar mogelijk, mitigerende maatregelen voor en voert deze uit om de lage ruwwaterbeschikbaarheid voor de drinkwaterproductie te verminderen.

Mogelijke mitigerende maatregelen zijn:

- Terugpompings aan de sluizen
- Gegroepeerd schutten

De mitigerende maatregelen worden gecommuniceerd aan de bevoegde entiteit Leefmilieu voor zover niet betrokken bij de bespreking.

Bij een hoge verbruiksdruk gekoppeld aan droogte kan het, ongeacht de toestand van de bronnen, vanuit technisch-operationeel oogpunt, nodig zijn om in te grijpen in het verbruik en op te schalen naar code geel.

Als er beslist wordt om voor een bepaald bevoorradingsgebied op te schalen naar code geel 'waakzaamheidsfase' voor de bevoorrading kraanwater, gebeurt dit door de bevoegde entiteit Leefmilieu binnen de VMM.

Meer in Figuur 5: waakzaamheidsfase: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 1 – zonder captatieverbod.

De VMM (drinkwater) is verantwoordelijk voor

- de ontsluiting van deze gegevens op de website van de VMM (zie [deze link](#))
- op de hoogte brengen van het Departement Zorg

De VMM / Adviesgroep droogte / provinciale noodplanningscoördinatoren houden het kabinet op de hoogte.

Een andere mitigerende maatregel is het opleggen van een captatieverbod voor de waterwingebieden (oppervlaktewater voor de productie van drinkwater), maar niet voor de captatie door de waterbedrijven.

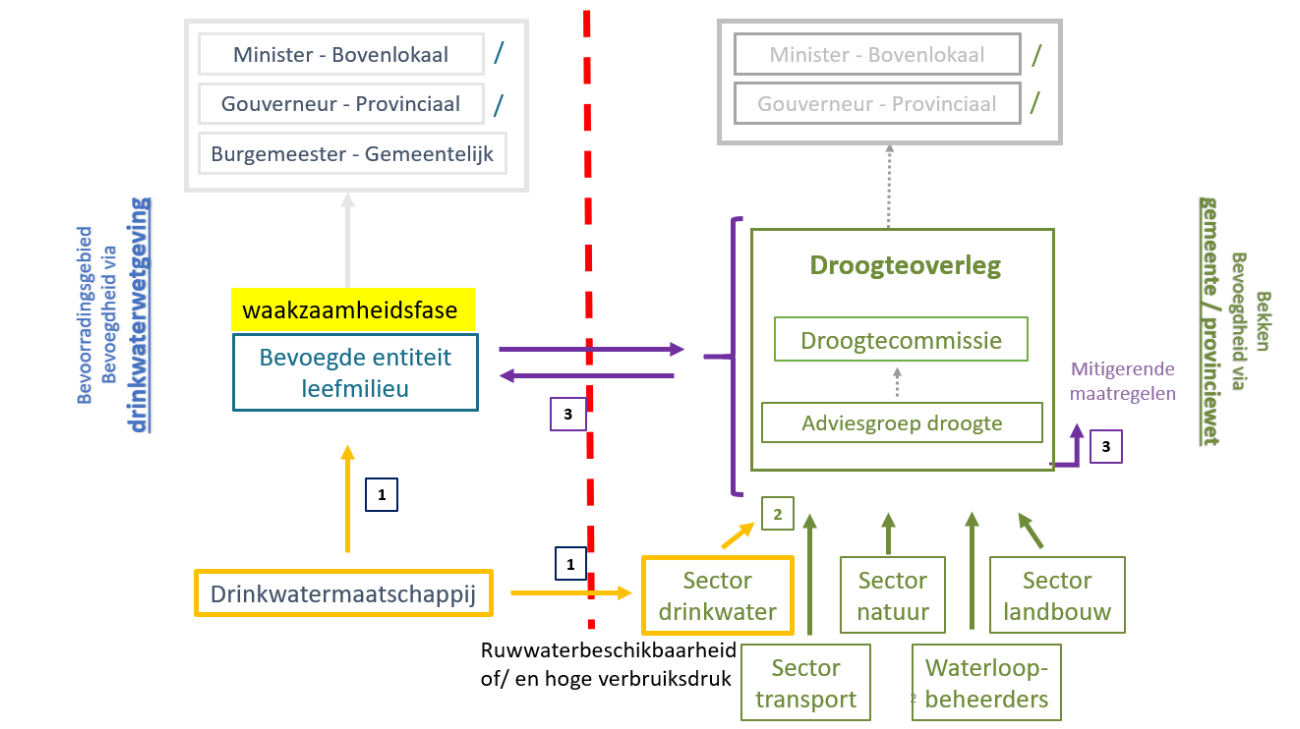
Als er dit captatieverbod nodig is, wordt dit gecommuniceerd naar de gouverneur / burgemeester.

Meer in Figuur 6: waakzaamheidsfase: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 2 MET captatieverbod.

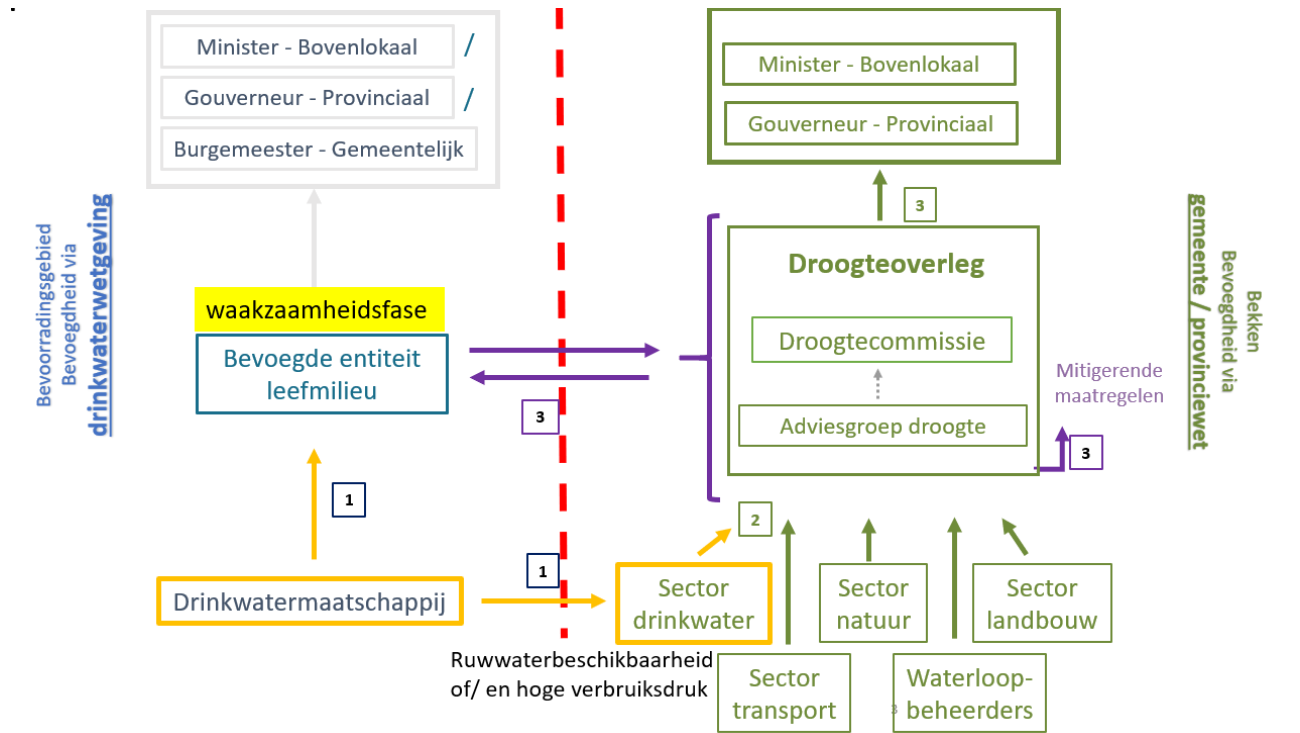
De kleurcode voor de escalatie drinkwater blijft in deze situatie op **geel** staan.

Figuur 5: waakzaamheidsfase: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 1 – zonder captatieverbod

Figuur 6: waakzaamheidsfase: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk – fase 2 MET captatieverbod

Pré-alarmfase: ORANJE

Pré-alarmfase

De situatie is zo ernstig dat het kraanwater niet meer gebruikt mag worden voor niet-essentiële toepassingen. Ga ook spaarzaam om met regenwater.

Na het overschrijden van het escalatiecriterium bevoorrading kraanwater voor een specifiek bevoorradingsgebied, meldt het waterbedrijf dit aan de bevoegde entiteit leefmilieu. Daar hoort een bijhorende onderbouwing, uitleg en plan van aanpak bij.

De DWMen volgen de toestand continu op, zoeken oorzaken en oplossingen om de bevoorrading van het kraanwater veilig te stellen.

Ook hier zijn de twee mogelijke situaties voorgesteld in figuur 6 (zonder vraag voor captatieverbod) en figuur 7 (met captatieverbod).

In Figuur 7: préalarm: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk zonder captatieverboden wordt **STAP 1 en 2 gevolgd als bij code geel** (zie 4.3.1.)

STAP 3 - De problematiek zoals ook bij code geel / waakzaamheidsfase wordt aangebracht op het overleg van de Adviesgroep Droogte.

Daar worden de genomen mitigerende maatregelen besproken en eventuele bijkomende worden genomen.

STAP 4: Als uit de evaluatie blijkt dat er een verspilverbod kraanwater nodig is voor een specifiek bevoorradingsgebied, wordt dit verder besproken met de entiteit leefmilieu. Die roept eventueel een overleg samen met de andere waterbedrijven om de problematiek verder in kaart te brengen.

De VMM maakt een advies op en communiceert dit naar het kabinet en de betrokken provinciegouverneurs.

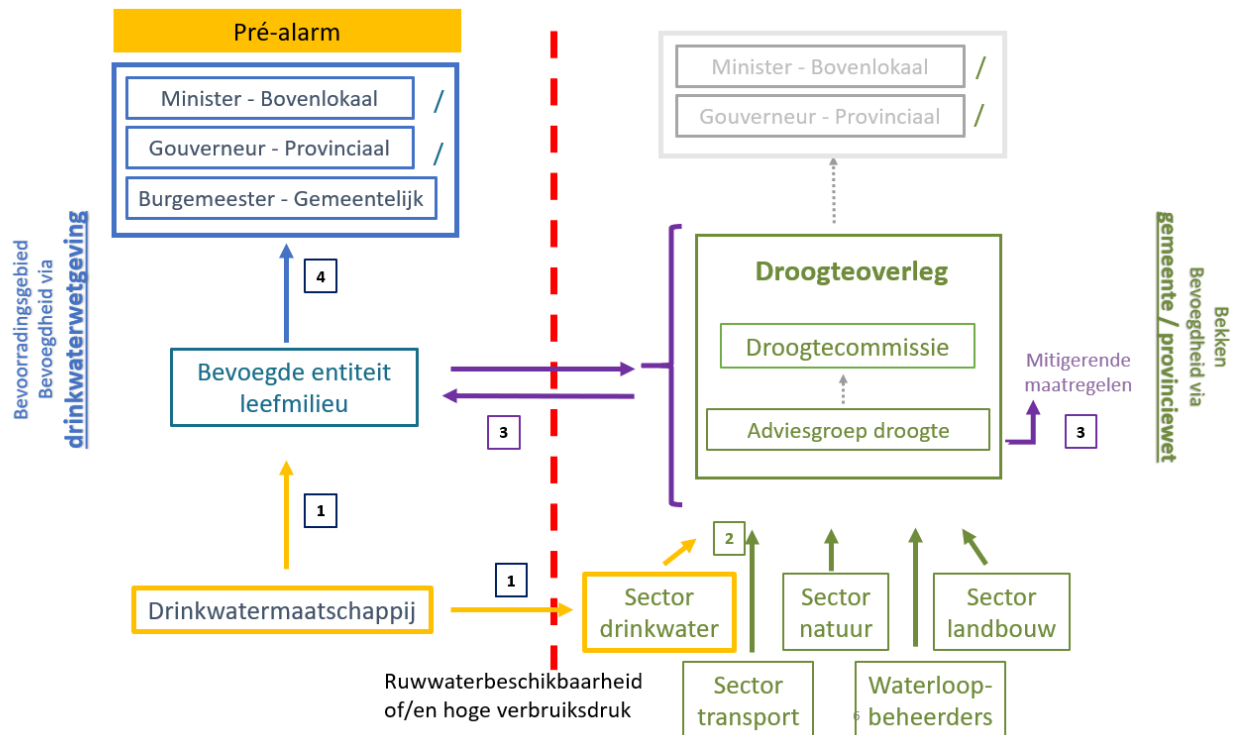
De VMM verzorgt de communicatie naar kabinet, de betrokken gouverneurs / provinciale noodplanningscoördinatoren.

De VMM verzorgt de communicatie naar Departement Zorg.

De VMM volgt het overleg op met de noodplanningscoördinatoren rond de bevoorrading kraanwater.

Figuur 7: pré-alarm: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk zonder captatieverboden

Figuur 9 geeft de verschillende stappen weer als er **naast de mitigerende maatregelen ook een captatieverbod moet opgelegd worden in voedende waterlopen voor andere actoren dan het drinkwaterbedrijf in kwestie.**

Dit captatieverbod geldt niet voor het waterbedrijf.

STAP 1 en 2 worden **gevolgd als bij code geel** (zie 4.3.1.)

STAP 3 - De problematiek zoals ook bij code geel / waakzaamheidsfase wordt aangebracht op het overleg van de Adviesgroep Droogte.

STAP 4 is het advies doorsturen naar de gouverneur met een vraag tot

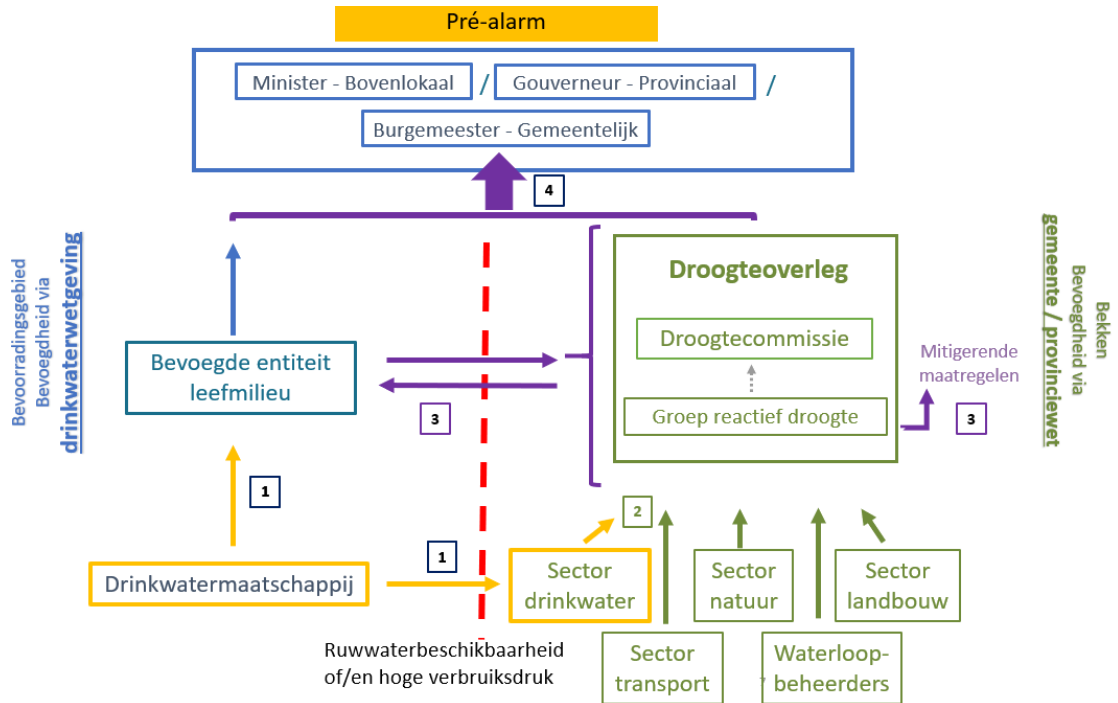
- opleggen van gebruiksbeperkingen voor het gebruik van kraanwater
- opleggen van een captatieverbod op bepaalde waterlopen die instaan voor de voeding van de waterproductiecentra onder druk.

De communicatie van de opschaling naar code oranje naar de minister en de gouverneur gebeurt in overleg en bij voorkeur gelijktijdig.

Dus het advies om gebruiksbepalingen op het kraanwater op te leggen en captatieverboden op te leggen, wordt gebundeld.

Figuur 8: pré-alarm: lage ruwwaterbeschikbaarheid en/of hoge verbruiksdruk MET captatieverboden

Problemen andere sector

Een escalatie is eveneens mogelijk **op vraag van een andere partij**. Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan bv waterloopbeheerders wanneer deze volledig of deels in functie van het verzekeren van de ruwwaterbeschikbaarheid voor de drinkwatervoorziening, specifieke reactieve maatregelen nemen tijdens periode van droogte en waterschaarste.

Waakzaamheidsfase: GEEL

Waakzaamheidsfase

In de bevoorradinggebieden die opgeschaald zijn, wordt de bevoorrading intenser opgevolgd. Sensibilisatie gebeurt naar de gebruikers om spaarzaam om te gaan met het kraanwater.

STAP 1- Een andere sector meldt het probleem van waterschaarste aan de Adviesgroep droogte.

STAP 2 - Aquaflanders heeft een vertegenwoordiger in de Adviesgroep droogte en meldt dit probleem van de andere sector aan de bevoegde entiteit leefmilieu.

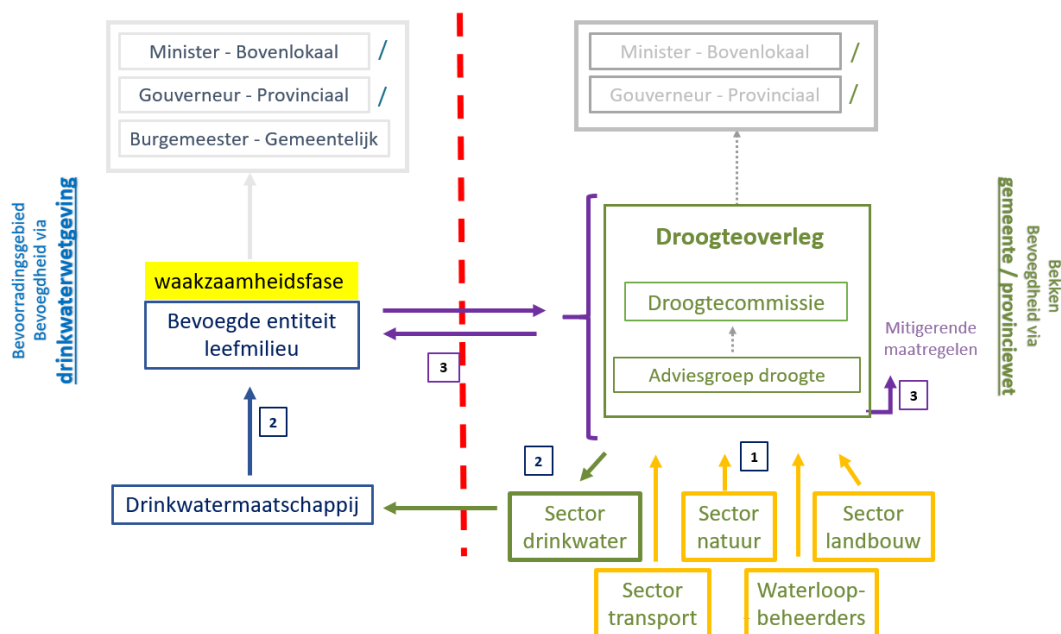
STAP 3 - Het probleem van de andere sector wordt besproken op de Adviesgroep droogte.

De Adviesgroep droogte stelt, waar mogelijk, mitigerende maatregelen voor en voert deze uit om het probleem van waterschaarste aan te pakken.

Indien adviesgroep droogte het wenselijk acht dat er naar code GEEL wordt geschakeld, wordt dit in overleg met de bevoegde entiteit leefmilieu verder besproken.

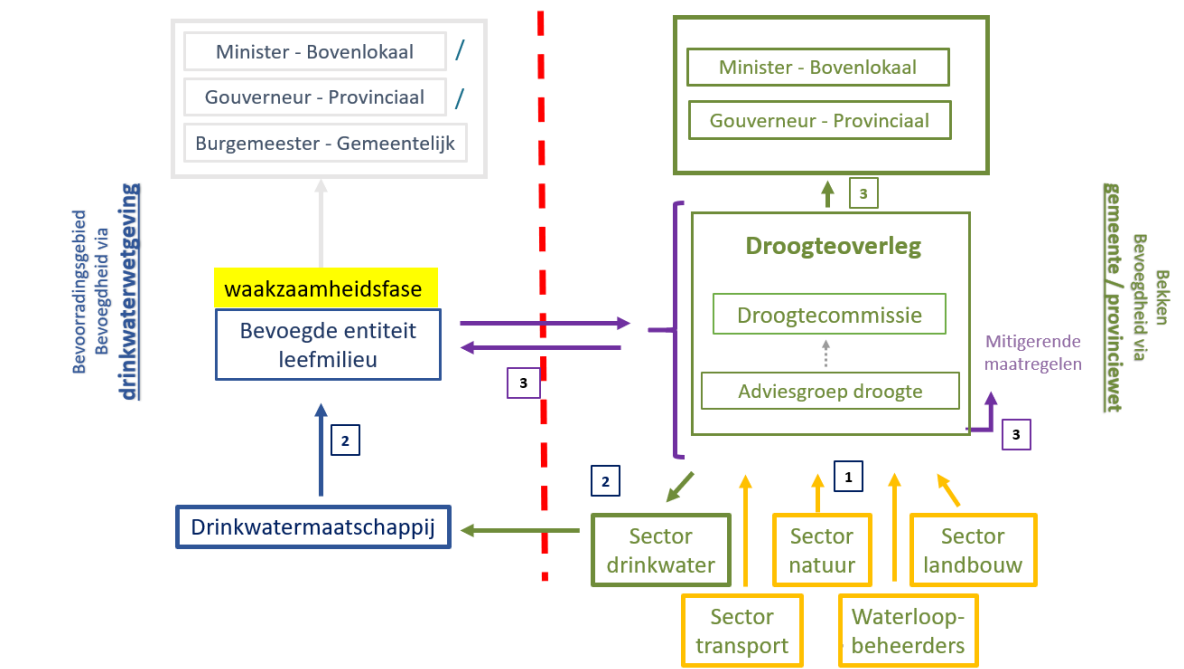
De bevoegde entiteit leefmilieu past het escalatieniveau aan en verzorgt de communicatie naar kabinet, Departement Zorg ...

Figuur 9: waakzaamheidsfase escalatie kraanwater - op vraag van een andere sector – zonder captatieverbod

Extra in figuur 9 is in **STAP 3** de noodzaak tot het opleggen van captatieverboden.

Figuur 10: waakzaamheidsfase escalatie kraanwater - op vraag van een andere sector – MET captatieverbod

Pré-alarmsfase: ORANJE

Pré-alarmsfase

De situatie is zo ernstig dat het kraanwater niet meer gebruikt mag worden voor niet-essentiële toepassingen. Ga ook spaarzaam om met regenwater.

STAP 3 - Het probleem van de andere sector wordt besproken op de Adviesgroep droogte die nu wekelijks samenkomt.

De Adviesgroep droogte stelt, waar mogelijk, mitigerende maatregelen voor en voert deze uit om het probleem van waterschaarste aan te pakken.

Ook het opleggen van captatieverbod in bepaalde waterlopen is noodzakelijk.

Aan de waterbedrijven van een specifiek bevoorradsingsgebied wordt door de Adviesgroep Droogte gevraagd om op te schalen naar code oranje.

In overleg met de bevoegde entiteit leefmilieu wordt opgeschaald naar code oranje.

STAP 4 is het advies naar de gouverneur met een vraag tot opleggen van gebruiksbeperkingen voor het gebruik van kraanwater als voor een captatieverbod op bepaalde waterlopen die instaan voor de voeding van de waterproductiecentra onder druk.

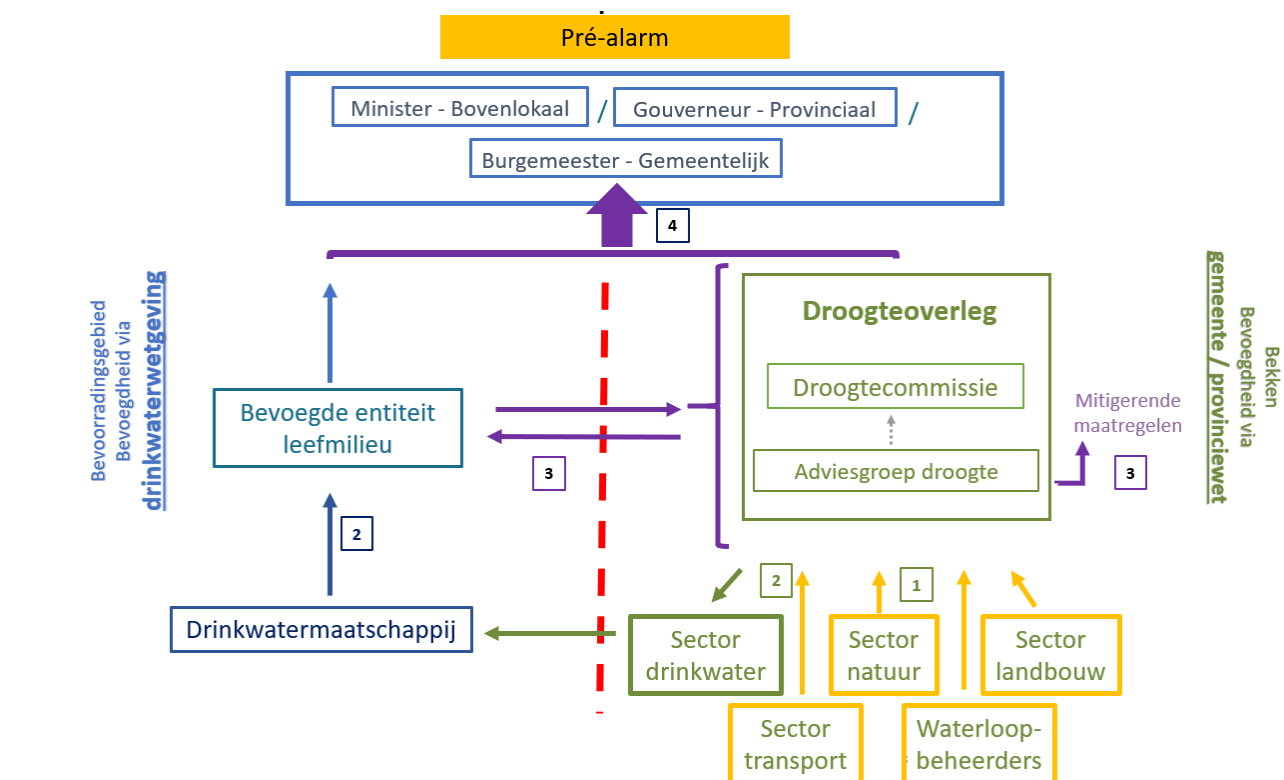

De communicatie van de opschaling naar code oranje naar de minister en de gouverneur gebeurt in overleg en bij voorkeur gelijktijdig.

Dus het advies om gebruiksbeperkingen op het kraanwater op te leggen en captatieverboden op te leggen, wordt gebundeld.

De VMM verzorgt de communicatie naar Departement Zorg ...

Figuur 11: pré-alarm: escalatie kraanwater - op vraag van een andere sector – MET captatieverbod

Alarmfase: ROOD – nood- en interventieplan

Alarmfase
 Risico is reëel dat niet meer kan voldaan worden aan de drinkwatervraag.
 Absoluut verbod op verspilling van kraanwater. Bijkomende gebruiksbeperkingen zijn mogelijk.
 Respecteer de afgekondigde gebruiksbeperkingen. Ga spaarzaam om met regenwater.

Als er structurele watertekorten zijn voor de drinkwaterlevering, en zo'n noodsituatie zich voordoet wordt het alarmeringsschema opgenomen in Figuur 12 geactiveerd.

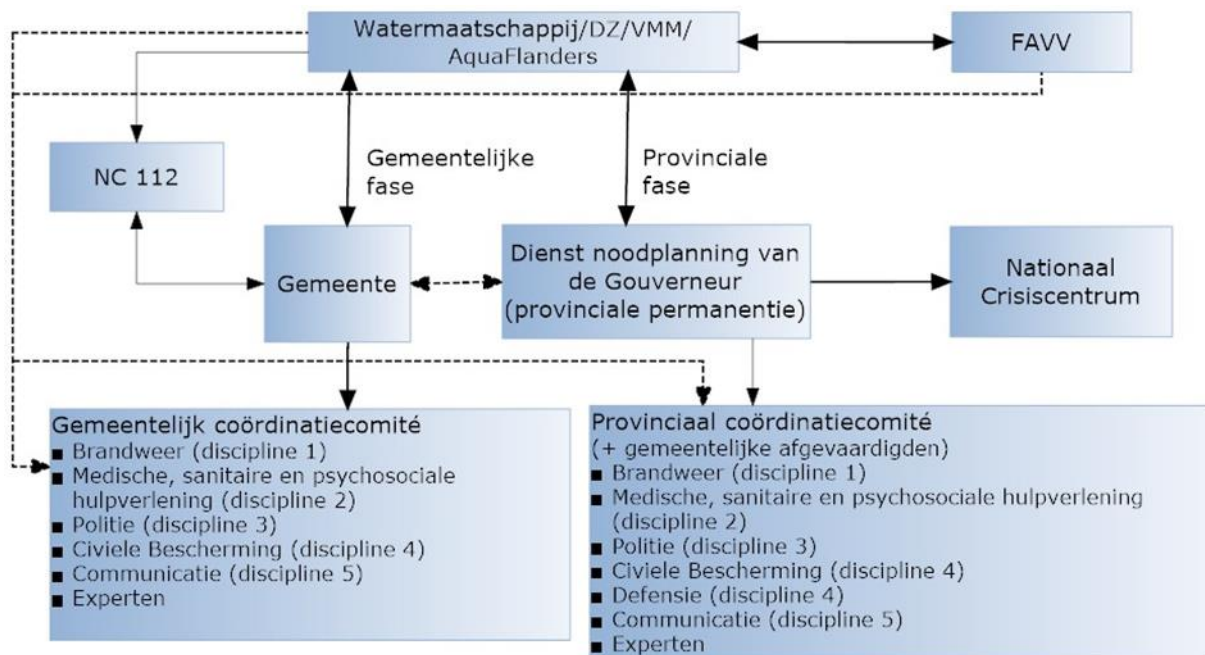
Het overleg en de afspraken tussen de VMM, watermaatschappijen en kabinet zoals opgesomd onder code oranje blijven gelden.

PS De pré-alarmfase voor structurele watertekorten uit de actiefiche drinkwater valt onder de oranje – Pré-alarmfase van het escalatieschema.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- Noodcentrale 112 moet verwittigd worden als het normaal gebruik van drinkwater niet mogelijk is.
- Wanneer er een coördinatiecomité bijeenkomt, zal de externe communicatie van daaruit in samenwerking met de watermaatschappijen gebeuren.
-

Figuur 12: verloop van een noodsituatie bij een ramp met impact op drinkwaterlevering

Legende

volle lijn: verwittiging en communicatie

stippellijn: afvaardiging van een vertegenwoordiger

De gouverneur(s) waar het bevoorradingsgebied in noodfase gelegen is, kan naast de maatregelen afgekondigd via het nieuwe artikel 14/1 uit het drinkwaterbesluit extra maatregelen afkondigen.

De gouverneur wordt geadviseerd door het Coördinatiecomité.

Het Coördinatiecomité heeft vertegenwoordigers van de VMM, AquaFlanders en van de betrokken DWM.

Mogelijke extra maatregelen

Vraag naar gebruikers om extra te bezuinigen op kraanwatergebruik, richtwaarde van 50 liter per dag per hoofd met uitzondering van ziekenhuizen, woon- en zorgcentra,

De VMM maakt een advies op voor de betrokken gouverneur(s) met de vraag om extra maatregelen te nemen zoals afgesproken in het nood- en interventieplan – fiche drinkwater.

5| Bijlagen van Draaiboek Bevoorrading Kraanwater

5-1 | Bijlage 1 – Criteria van de verschillende waterbedrijven voor de impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte

5-1-1 | AQUADUIN - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte – GW en effluent

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van infiltratiewater en grondwater, normaal debiet kan worden geleverd.
Impactniveau 1	Door droogte onvoldoende productie van infiltratiewater en/of grondwater, normaal debiet kan worden geleverd dankzij andere sturing of extra aankoop.
Impactniveau 2	Het is niet mogelijk om aan de vraag in het bevoorradingsdebiet te voldoen.

5-1-2 | AGSO Knokke-Heist - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte – GW

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van grondwaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen van het bevoorradingsgebied.
Impactniveau 1	Herverdeling van de winningsdebieten over één of meerdere grondwaterwinningen ten gevolge van lage grondwaterstanden, in sommige winningen kunnen de normale debieten niet langer gewonnen worden omwille van de droogte. ^[1]
Impactniveau 2	Ondanks de herverdeling van de winningsdebieten en schakelingen is het niet mogelijk om aan de vraag te voldoen in dit bevoorradingsgebied.

^[1] Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge

^[1] Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

5-1-3 | Pidpa - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte – GW

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van grondwaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen van het bevoorradingsgebied.
Impactniveau 1	Herverdeling van de winningsdebieten over één of meerdere grondwaterwinningen ten gevolge van lage grondwaterstanden, in sommige winningen kunnen de normale debieten niet langer gewonnen worden omwille van de droogte. ^[1]
Impactniveau 2	Ondanks de herverdeling van de winningsdebieten en schakelingen is het niet mogelijk om aan de vraag te voldoen in dit bevoorradingsgebied.

^[1] Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

5-1-4 | water-link - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte – OW

Impactniveau 0	Weekgemiddelde Maasdebieten Luik > 50 m ³ /s en 6 m ³ /s beschikbaar voor drinkwaterproductie
Impactniveau 1	Weekgemiddelde Maasdebieten Luik < 50 m ³ /s en 6 m ³ /s beschikbaar voor drinkwaterproductie Maasdebieten Luik < 50 m ³ /s (droogteniveau 1) en gedurende vijf opeenvolgende dagen minder kanaalwater beschikbaar dan nodig voor de dagelijkse aanvulling van de ruwwatervoorraad.
Impactniveau 2	Weekgemiddelde Maasdebieten Luik < 30 m ³ /s (droogteniveau 2) en peil van het Albertkanaal (pand Wijnegem-Olen) minder dan 10 cm boven het minimaal peil voor normale scheepvaart

^[1] Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

5-1-5 | Farys - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte – GW en OW

Oppervlaktewater: WPC Oostende langs kanaal Brugge – Oostende

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van de oppervlaktewaterwinning, normale debieten kunnen worden gewonnen. Zoutgehalte < 8000µS/cm
Impactniveau 1	Zoutgehalte > 8.000µS/cm en < 10.000µS/cm
Impactniveau 2	Aanpassing van het winningsdebiet Zoutgehalte > 10.000µS/cm

Grondwater

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van grondwaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen van het bevoorradingsgebied.
Impactniveau 1	Aanvullen van de winningsdebieten met één of meerdere alternatieve bronnen, in sommige winningen kunnen de normale debieten niet langer gewonnen worden omwille van de droogte.
Impactniveau 2	Ondanks de herverdeling van de winningsdebieten en schakelingen is het niet mogelijk om aan de vraag te voldoen in het bevoorradingsgebied.

5-1-6 | De Watergroep - Impactindicator ruwwaterbeschikbaarheid bij droogte - GW en OW

Grondwater

Impactniveau 0	Geen impact van de droogte op de ruwwaterbeschikbaarheid van grondwaterwinningen, normale debieten kunnen worden gewonnen in alle winningen van het bevoorradingsgebied.
Impactniveau 1	Herverdeling van de winningsdebieten over één of meerdere

	grondwaterwinningen ten gevolge van lage grondwaterstanden, in sommige winningen kunnen de normale debieten niet langer gewonnen worden omwille van de droogte. ⁹
Impactniveau 2	Ondanks de herverdeling van de winningsdebieten en schakelingen is het niet mogelijk om aan de vraag te voldoen in dit bevoorradingsgebied.

Oppervlaktewater

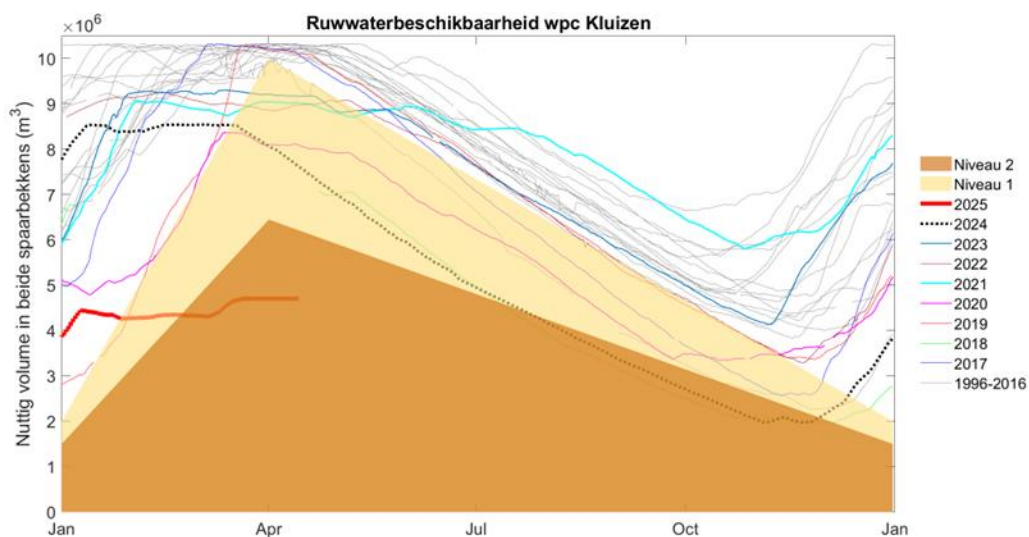
WPC Kluizen

De grenswaarden voor het bruto buffer volume in beide spaarbekkens van Kluizen samen variëren doorheen het jaar zoals weergegeven in onderstaande grafiek. De grenswaarden aangeduid op deze figuur worden gebruikt om de ruwwaterbeschikbaarheid weer te geven en zijn gelijk aan minimaal 1 Mm³ en 2 Mm³ op 1 januari voor Ruwwaterbeschikbaarheidsniveau 2 en Ruwwaterbeschikbaarheidsniveau 1 respectievelijk en 6,45 Mm³ en 10 Mm³ op 1 april. Door externe factoren, buiten droogte om, kan deze ruwwaterbeschikbaarheid beperkt zijn zoals bijvoorbeeld tijdens renovatiewerkzaamheden of calamiteiten in het waterwingebied. Er wordt enkel opgeschaald in de impactindicator droogte naar het niveau in onderstaande figuur weergegeven indien het aanslagpeil van de innamepompen niet langer bereikt wordt zonder maatregelen in het waterwingebied te nemen.

De komende jaren (2025-2027) is de ruwwaterbeschikbaarheid beperkt in Kluizen omwille van de renovatie van één van de spaarbekkens. De tekorten worden opgevangen door, extra innamebronnen en extra aankoop via andere drinkwatermaatschappijen. De beperking van de ruwwaterbeschikbaarheid is dus niet rechtstreeks het gevolg van droogte.

⁹ Het betreft hier herverdelingen ten gevolge van (langdurige) droogte. Herverdelingen ten gevolge van de normale operationele werking (vb. bufferen van winningen) vallen hier buiten.

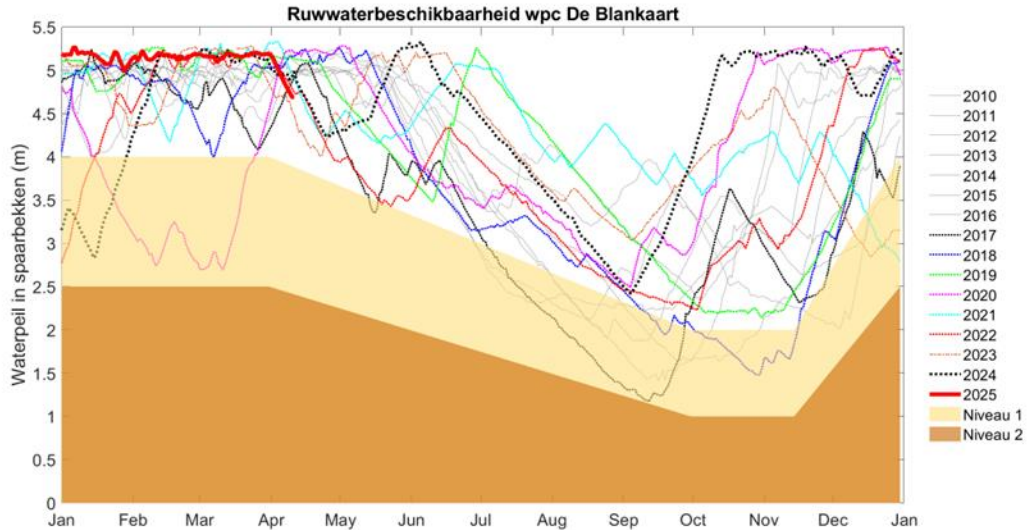

WPC Blankaart

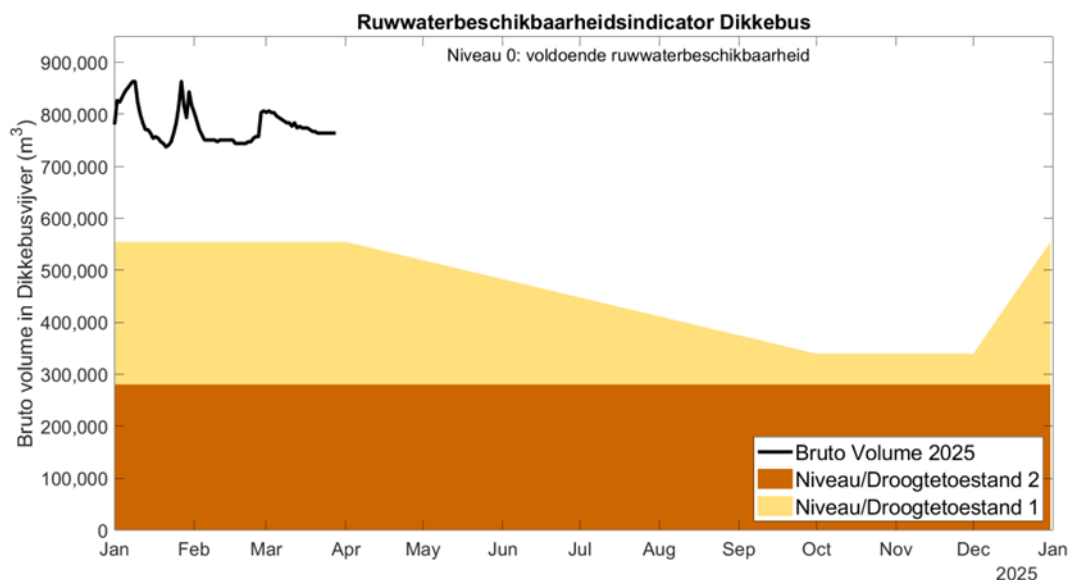
De grenswaarden voor het bruto buffer volume in het spaarbekken van de Blankaart varieert doorheen het jaar zoals weergegeven in onderstaande grafiek. De grenswaarden aangeduid op deze figuur worden gebruikt om de ruwwaterbeschikbaarheid weer te geven. Door externe factoren, buiten droogte om, kan deze ruwwaterbeschikbaarheid beperkt zijn zoals bijvoorbeeld tijdens renovatiewerkzaamheden of calamiteiten in het waterwingebied. Er wordt enkel opgeschaald in de impactindicator droogte naar het niveau in onderstaande figuur weergegeven indien het streefpeil van de Blankaartvijver zoals bepaald in het NIP niet langer wordt gehaald én het weekgemiddelde debiet op de IJzer in Haringe lager is dan 0,5 m³/s. Zo bevindt zich voor de periode februari tot april 2021 de ruwwaterbeschikbaarheidsindicator voor WPC De Blankaart zich op niveau 1, maar de impactindicator droogte op niveau 0.

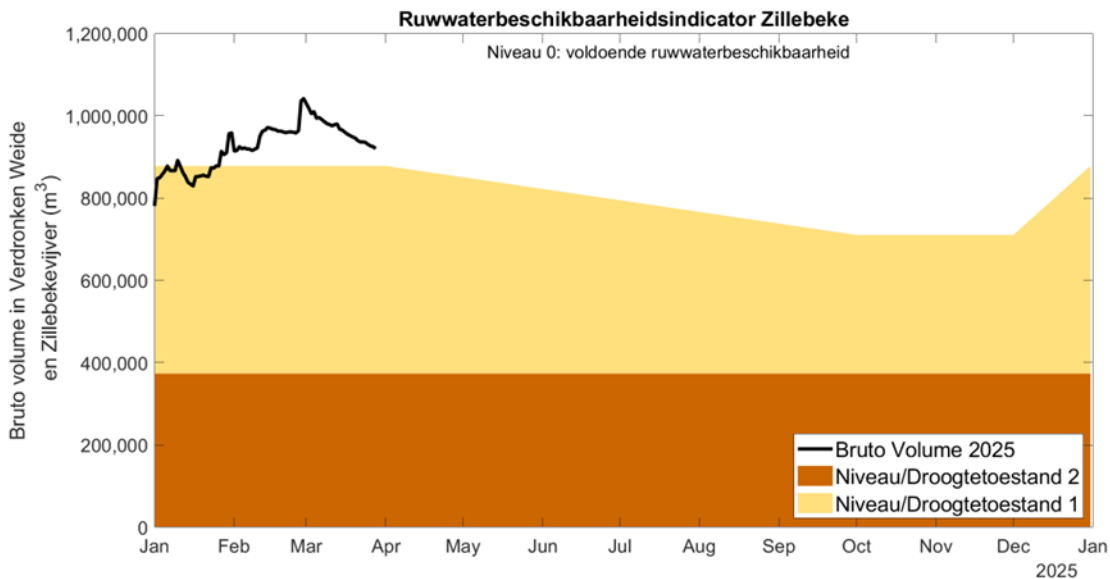
WPC Dikkebus

De grenswaarden voor het bruto buffer volume in Dikkebusvijver varieert doorheen het jaar zoals weergegeven in onderstaande grafiek. De grenswaarden aangeduid op deze figuur worden gebruikt om de ruwwaterbeschikbaarheid weer te geven. Door externe factoren, buiten droogte om, kan deze ruwwaterbeschikbaarheid beperkt zijn zoals bijvoorbeeld tijdens renovatiewerkzaamheden of calamiteiten in het waterwingebied. Er wordt enkel opgeschaald in de impactindicator droogte naar het niveau in onderstaande figuur weergegeven indien er geen water op de Kleine Kommelbeek beschikbaar is voor inname.

WPC Zillebeke

De grenswaarden voor het bruto buffer volume van de verdrongen weide en Zillebekevijver samen varieert doorheen het jaar zoals weergegeven in onderstaande grafiek. De grenswaarden aangeduid op deze figuur worden gebruikt om de ruwwaterbeschikbaarheid weer te geven. Door externe factoren, buiten droogte om, kan deze ruwwaterbeschikbaarheid beperkt zijn zoals bijvoorbeeld door calamiteiten in het waterwingebied of te hoge pesticiden of nitraatconcentraties in de aanvoer. Er wordt enkel opgeschaald in de impactindicator droogte naar het niveau in onderstaande figuur weergegeven indien het stroomopwaarts peil ter hoogte van stuw 8 op de Bollaertbeek lager is dan 19.83 mTAW.

WPC Gavers

Voor WPC De Gavers wordt als grenswaarde voor van niveau 0 naar niveau 1 over te gaan gekeken naar het streefpeil in het kanaal Bossuit-Kortrijk (17,20mTAW). Zodra dit streefpeil niet langer aangehouden kan worden wordt er een niveau naar omhoog geëscaleerd. Er wordt overgegaan van niveau 1 naar niveau 2 indien de inname uit het kanaal naar de Gavervijver dient stopgezet te worden. Deze grenswaarden bepalen de ruwwaterbeschikbaarheidsindicator. Indien het niet op peil houden van het kanaal gerelateerd is aan een te laag debiet op de Schelde dan wordt hetzelfde niveau doorgegeven voor de impactindicator droogte. Indien andere oorzaken ten gronde liggen (bv. Calamiteit op de Schelde waardoor ervoor gekozen wordt om niet langer over te pompen van de

Schelde naar het kanaal) zal enkel de ruwwaterbeschikbaarheidsindicator escaleren en blijft de impactindicator droogte in niveau 0.

5-2 | Bijlage 2 – Niet-essentiële toepassingen voor kraanwatergebruik

5-2-1 | Voorstel van niet-essentiële toepassingen voor kraanwatergebruik

Artikel 1. Het is verboden om water bestemd voor menselijke consumptie dat wordt geleverd vanuit het openbaar waterdistributienetwerk te gebruiken voor de onderstaande niet-essentiële toepassingen:

- 1° het afsproeien van voertuigen, aanhangwagens en opleggers tenzij in het kader van de normale activiteiten van daartoe gespecialiseerde ondernemingen;
- 2° het vullen of bijvullen van particuliere zwem- en plonsbaden met meer dan 100 liter water per dag tenzij dit om technische redenen tijdens de aanleg van het zwembad voor de stabiliteit van de constructie vereist is;
- 3° waterspelletjes met continue wateraanvoer;
- 4° het vullen of bijvullen van vijvers;
- 5° het bevoorraden van fonteinën;
- 6° het reinigen van riolen en verhardingen zoals straten, straatgreppels, voetpaden, terrassen, opritten, parkings en pleinen;
- 7° het besproeien en reinigen van daken, gevels, tenten, luifels en zonnepanelen.
- 8° het besproeien van sportterreinen en festivalweiden;
- 9° het besproeien van velden en weiden;
- 10° het besproeien van grasvelden, parken en tuinen met uitzondering van gebruik in botanische tuinen en arboreta en gebruik in kader van een nieuwe aanleg en gebruik voor particuliere groente- en fruitteelt;
- 11° in de onderneming, voor andere doeleinden dan deze opgesomd in punt 1° tot en met 10°, die niet absoluut noodzakelijk zijn voor het personeel of het productieproces of bedrijfsactiviteit;

De toepassingen opgesomd in het tweede lid zijn wel toegestaan indien ze noodzakelijk zijn:

- 1° in het kader van de regelgeving voor dierenwelzijn;
- 2° ter bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en de openbare orde;
- 3° om te voldoen aan de algemene, sectorale of bijzondere milieuvorwaarden zoals bedoeld in artikel 5.4.2. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 73 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning of een andere regelgeving.

BIJLAGE 2: ECOLOGISCHE KWETSBAARHEID DROOGTE

Onderbouwing van maatregelen voor onttrekkingsbeperkingen

1 | Voorstel van aanpak

Voor de aanpak werd in 3 stappen gewerkt:

- Opmaak kwetsbaarheidskaart: doel is een onderscheid te maken tussen ecologisch zeer kwetsbare, ecologisch kwetsbare en ecologische minder kwetsbare waterlopen. Het idee is dat hoe kwetsbaarder de waterloop, hoe strenger de beschermingsmaatregelen uitgewerkt worden.
- Uitwerking differentiatie volgens waterlooptype: Het is evident dat kleinere waterlopen met een beperkt debiet een grotere impact ondervinden van droogte dan grotere waterlopen.
- Bepaling van drempels rekening houdende met de verschillende waterlooptypes en rekening houdende met de ecologische kwetsbaarheid van waterlopen.

1.1. Ecologische kwetsbaarheid

Om de ecologische kwetsbaarheid te bepalen werd er voor geopteerd om rekening te houden met de aanwezigheid van kwetsbare vissoorten en het habitattype 3260 (Ondiepe beken en rivieren met goede structuur en watervegetaties). Deze aanpak werd ook geadviseerd door het INBO (zie INBO.A.3957: Advies over het belang van een wateronttrekkingsverbod in ecologisch zeer kwetsbare kleine beken en bronbeken)

Het gebruik van macro-invertebraten bleek niet haalbaar voor deze aanduiding (link met droogte te weinig gekend). Het is wel duidelijk dat de vissoorten goede indicatoren zijn voor de ecologische kwetsbaarheid van waterlopen en ook dienst kunnen doen als paraplu-soorten voor andere organismen.

Volgende keuzes werden gemaakt:

- *Ecologisch zeer kwetsbaar: aanwezigheid of tot doel gestelde uitbreiding van beekprik, rivierdonderpad en habitattype 3260 / aanwezigheid van grote modderkruiper*

Beekprik, rivierdonderpad en grote modderkruiper zijn drie vissoorten van bijlage 2 van de Habitatrichtlijn met een ongunstige regionale staat van instandhouding. Voor beekprik en rivierdonderpad is een soortbeschermingsplan opgesteld. Voor de grote modderkruiper is een soortbeschermingsplan in voorbereiding. Het aantal populaties grote modderkruiper in Vlaanderen is zeer beperkt (n.v.d.r. de kennis over de verspreiding is wel beperkt, bijkomend onderzoek wordt opgestart). Voor al deze soorten geldt dat verdroging van hun habitat nefast kan zijn. Verdroging van deze waterlopen door menselijke ingrepen (bvb. onttrekking, versnelde afvoer,...) moet dan ook maximaal voorkomen worden. Het actuele voorkomen van deze soorten beperkt is tot relictpopulaties. Deze soorten weinig mobiel zijn en omwille van hun levenswijze

zeer gevoelig voor droogval. Een watertekort op deze waterlopen kan dus leiden tot onherstelbare schade. Ook voor de instandhouding van habitattypen 3260 is de aantasting van de natuurlijke waterpeildynamiek door wateronttrekking een bedreiging.

- *Ecologisch kwetsbaar: aanwezigheid of tot doel gestelde uitbreiding van kleine modderkruiper / aanwezigheid van serpeling, kopvoorn en kwabaal.*

Kleine modderkruiper is eveneens een beschermde vissoort van bijlage 2 van de Habitatrichtlijn met een ongunstige regionale staat van instandhouding. Deze soort heeft een iets ruimer verspreidingsgebied en komt naast in waardevolle stromende waterlopen ook in stilstaande wateren voor. De soort is ook iets minder gevoelig voor verdroging dan beekprik, rivierdonderpad en grote modderkruiper. Serpeling, kopvoorn en kwabaal zijn 3 regionaal belangrijke vissoorten die ook bij de opmaak van de prioriteitenkaart voor vismigratie geselecteerd werd als gidsoorten. De aanduiding van de ecologisch kwetsbare waterlopen werd door deze keuze afgestemd op de vismigratiekaart.

- *Ecologisch minder kwetsbare waterlopen: andere onbevaarbare waterlopen*

Deze waterlopen zijn ecologisch minder kwetsbaar. Dit betekent echter niet dat we voor deze waterlopen geen aandacht moeten hebben. Het is evident dat we voor elke waterloop een minimum beschermingsniveau beogen. Bovendien bevat deze groep waterlopen ook heel wat waterlopen gelegen in aandachts- en speerpuntgebieden waarbij het de bedoeling is om op vrij korte termijn de goede ecologische toestand te realiseren.

1.2. Waterlooptypes

De indeling en beschrijving van de waterlopen is gebaseerd op de studie "Onderzoek naar de verspreiding en typologie van ecologisch waardevolle waterlopen in het Vlaamse Gewest" (Schneiders & Wils, 1995). Om het mogelijk te maken een typologie op te stellen voor alle waterlopen in Vlaanderen werd het grote aantal biotische (macro-invertebraten, waterplanten en vissen) en abiotische (morfometrische en fysisch-chemische) gegevens van de verschillende stroomgebieden samengevoegd. Dit resulteerde in een typologie die gebaseerd is op biotische variabelen, aangevuld en verfijnd met abiotische variabelen (zie <https://www.inbo.be/nl/waterlopen>). Voor deze oefening wordt geopteerd voor een eenvoudigere indeling:

- Kleine beken (incl. bronbeken)
- Grote beken
- Kleine rivieren, grote en zeer grote rivieren
- Kunstmatige waterloop in vlakke gebieden (veelal wordt de term "polderwaterloop" gebruikt voor deze waterlopen in de wetenschappelijke literatuur; om verwarring te vermijden met het werkingsgebied van polders en wateringen wordt deze term in dit kader niet gebruikt)

Kleine en grote beken, kleine, grote en zeer grote rivieren zijn waterlopen die een stromend karakter hebben. Kunstmatige waterlopen in vlakke gebieden zijn door de mens gegraven systemen, die meestal omwille van het lage verval geen of weinig stroming kennen. Het peil in deze waterlopen wordt nagenoeg altijd bepaald door de aanwezigheid van stuwen of pompgemalen. Het gaat

voornamelijk over waterlopen in poldergebieden (kust- of Scheldepolders).

2 | Bepaling van drempels

Cruciaal is natuurlijk om te bepalen wanneer de ecologische doelstellingen voor een waterloop in gevaar komen omwille van een te lage waterafvoer en/of een te beperkte hoogte van de waterkolom.

Het voordeel van een afwegingskader voor debiet is dat dit een éénduidiger parameter is voor een waterloop. Het debiet dat je meet op een bepaalde locatie zal verhoudingsgewijs overeenkomen met een meetpunt meer af- of opwaarts in de waterloop. In Vlaanderen beschikken we over ongeveer 100 meetposten die debiet meten. Voor de meeste van deze posten zijn langdurige meetreeksen beschikbaar.

De waterhoogte kan zeer sterk variëren over een traject van een waterloop. De bepaling van de waterhoogte is dan ook minder eenduidig. In Vlaanderen zijn ruim 100 meetposten die enkel de waterhoogte meten. Daarnaast kunnen waterdieptes ook eenvoudig manueel gemeten worden.

Door het Instituut voor Natuur en Bos werden op basis van literatuur volgende drempels (zie tabel 1) voorgesteld.

Tabel 1: ecologische drempelwaarden op basis van literatuur (INBO)

Type	kenmerkende diepte (m)	drempelwaarde onttrekkingsverbod
bronbeken	< 0,25	n.v.t.
kleine beek	< 1	0,65
grote beek	< 1,5	0,75
kleine Kempense beek	< 0,75	0,65
grote Kempense beek	< 1,75	0,75

Zeker voor de kleinere waterlopen lijken de voorgestelde drempels in de praktijk niet haalbaar. In overleg met de waterbeheerders en experts worden volgende de drempels in tabel 2 voorgesteld. Deze drempels worden als richtwaarden voorgesteld. Op basis van verdere kennisopbouw kunnen deze drempels in de toekomst verder verfijnd worden.

Tabel 2: drempelwaarden

	Zeer kwetsbaar	kwetsbaar	Minder kwetsbaar
--	----------------	-----------	------------------

Kleine beek (incl. bronbeek)	Permanent verbod	Q90/P10 (of 25 cm)	Q95/P05 (of 20 cm)
Grote beek	Q90/P10 (of 50 cm)	Q95/P05 (of 40 cm)	Q98/P02 (of 25 cm)
Kleine, grote en zeer grote rivier	Q95/P05 (of 75 cm)	Q98/P02 (of 50 cm)	Geen beperkingen

Voor de berekening van de P-waarden (of Q-waarden) wordt gebruik gemaakt van een 14-daags gemiddelde. Op die manier worden tijdelijke dalingen afgevlakt en wordt ook voorkomen dat onstabiele waarden bekomen worden. Bijvoorbeeld P05/Q95 betekent dat de waterlopen 95% van de tijd een hoger debiet hebben. Door VMM werd een evaluatie gemaakt van de debietmeters voor de zomers 2017-2019 en ook voor “normale” zomers. Hieruit blijkt dat in het algemeen de voorgestelde drempels aansluiten op de periodes waarbij de voorbije jaren beperkingen ingesteld werden.

Voor de waterdieptes is deze analyse nog niet helemaal afgerond. Er wordt ook nog nagegaan of daar eveneens met een overschrijdingsdrempel (H90/H95/H98) gewerkt kan worden. De drempel voor de kwetsbare kleine beken werden bepaald op basis van de metingen van de provincies Limburg en Antwerpen in 2019.

Gezien de kunstmatige waterlopen in vlakke gebieden meestal een zeer laag debiet hebben en een kunstmatig peil ingesteld wordt, is het niet logisch om voor dit type van waterlopen te opteren voor een minimale waterdiepte. Het is aangewezen voor deze waterlopen maatregelen te nemen wanneer het streefpeil niet meer bereikt kan worden. Voor de meeste kunstmatige waterlopen in vlakke gebieden moet het streefpeil nog bepaald worden.

Voor de ecologische zeer kwetsbare kleine beken wordt voorgesteld om minstens in periodes van droogte een onttrekkingsverbod te adviseren (zie ook INBO.A.3957: Advies over het belang van een watercaptatieverbod in ecologisch zeer kwetsbare kleine beken en bronbeken). De motivatie hiervoor is dat dit zeer kwetsbare waterlopen zijn met een klein debiet. Indien er tijdens een droogteperiode onttrekkingen gebeuren heeft dit logischerwijze meteen een grote impact. Bovendien blijft het aantal onttrekkingen in veel van deze waterlopen beperkt en is de waterbeschikbaarheid ook zeer beperkt zodat de impact voor industrie, landbouw en huishoudens van deze maatregel beperkt is

3 | Afbakening van waterloopzones voor beperkingen inzake wateronttrekkingen

Op basis van de kwetsbaarheidskaart en de kaart met de waterlooptypes wordt een maatregelenkaart uitgewerkt. Doel van deze kaart is aan te duiden waar maatregelen inzake onttrekkingsbeperkingen noodzakelijk zijn om de ecologische doelstellingen niet in gevaar te brengen.

Volgens beslisregels werden hiervoor uitgewerkt:

- Een maatregel op een waterloopsegment wordt altijd doorvertaald naar de stroomopwaartse afstroomgebieden.
- Een maatregel op een waterloopsegment wordt niet doorvertaald naar de stroomafwaartse afstroomgebieden.
- VHA-zones/afstroomgebieden worden opgedeeld wanneer er (zeer) kwetsbare waterlopen aanwezig zijn indien nodig. Op die manier wordt het onttrekkingsverbod enkel ingesteld in de (zeer) kwetsbare waterlopen en niet op andere waterlopen in deze VHA-zone wanneer de drempels voor de (zeer) kwetsbare waterlopen overschreden werden.
- Een maatregelzone stopt bij voorkeur aan een fysiek herkenningspunt zoals een brug, weg, duiker, stuw of samenvloeiing van waterlopen.
- Indien er meerdere geschikte debietmeters aanwezig zijn in een stroomgebied, wordt nagegaan welke debietmeter het meest representatief is.
- Zijlopen of bovenlopen volgen mee de debietmeter op de hoofdwaterloop. Indien een zijloop extra moet worden beschermd, dient een apart meetpunt op de zijwaterloop te worden voorzien waarbij een afzonderlijk afstroomgebied moet bepaald worden.
- Waterlopen met eenzelfde kwetsbaarheid kunnen samengenomen worden in 1 afstroomgebied indien deze verbonden zijn.
- Wanneer bij een grote waterloop verschillende kleine zijlopen met beperkt stroomgebied voorkomen, wordt geopteerd om 1 representatieve waterloop te voorzien van een meetpunt dat kan worden doorvertaald naar de overige zijlopen.
- Voor minder kwetsbare waterlopen wordt maximaal gewerkt met VHA-zones of deelbekkens als afbakening. Indien er in dit gebied een representatieve debietmeter voorhanden is, kan deze worden gebruikt om een uitspraak te doen voor heel de VHA-zone of heel het deelbekken.
- Voor grensoverschrijdende waterlopen wordt via bilateraal overleg afstemming gezocht met de andere regio/land (Wallonië, Nederland, Frankrijk).

Per afstroomgebied worden de debiet- en peilmeters geselecteerd die ingezet worden om te bepalen of de drempels al dan niet bereikt worden. Wanneer er geen representatieve meetpunten beschikbaar zijn voor (zeer) kwetsbare waterlopen, zullen de bevoegde waterbeheerders manuele waterhoogtemetingen uitvoeren. Dit is logischerwijze voornamelijk noodzakelijk voor de fijnmazige bovenlopen. Voor minder kwetsbare waterlopen zal maximaal met extrapolaties of terreinwaarnemingen gewerkt worden.

Door deze werkwijze bekomen we een kaart met afstroomgebieden die gebiedsdekkend voor Vlaanderen is. Elk afstroomgebied kan 2 kleuren krijgen: rood of groen (onttrekkingsbeperking wenselijk of niet). Binnen een afstroomgebied kan er eventueel voor geopteerd worden om op de hoofdwaterloop toch onttrekking toe te laten.

De bedoeling is dat deze kaart zowel bruikbaar is voor de voorbereiding als de presentatie van de maatregelen:

- Ter voorbereiding van de overlegvergadering: voorstel op basis van de meetwaarden
- Na beslissingen: presentatie kaart op Vlaamse en provinciale websites

4 | Waterlopen in veengebieden

Door ANB werd voorgesteld om bij de uitwerking van de afwegingen ook voldoende aandacht te hebben voor veengebieden. De bescherming van veengebieden is belangrijk, zowel vanuit oogpunt natuur, als vanuit het oogpunt waterconserving en voor de voorkoming van de afbraak van het veen (behoud C-opslag). De bescherming van veengebieden dient nog verder vorm gegeven te worden. Het dep OMG heeft in het voorjaar 2024 3 veenwaarschijnlijkheidskaarten op DOV gepubliceerd. Er is nog gedurende 2 jaar een veldvalidatie van de kaarten voorzien. In juni 2024 keurde de CIW tevens de beleidsvisie voor veenbescherming en veenherstel goed.

In afwachting van de validatie en de uitvoering van de beleidsvisie is het voorstel om al maatregelen te nemen voor waterlopen in veengebieden die tevens gelegen zijn binnen beschermde natuurgebieden (SBZ, VEN, erkende natuurreservaten). Gezien een gebiedsdekkende kaart van de veengebieden die beïnvloed worden door de peilen in de waterlopen nog niet definitief beschikbaar is, wordt deze aanpak nog niet verwerkt in de ecologische kwetsbaarheidskaart, maar worden deze voorstellen per waterloop apart overwogen en bediscussieerd.

5 | Oude meanders

In Vlaanderen liggen heel wat oude meanders in de valleien van bevaarbare en onbevaarbare waterlopen. Sommige meanders zijn ecologisch waardevolle ecosystemen en potentiële habitats voor bittervoorn, grote modderkruiper en kroeskarper. Tijdens droge zomers wordt er uit heel wat meanders water gecapteerd, voornamelijk door landbouwers om gewassen te beregenen. In een aantal gevallen is dit geen probleem, in andere gevallen vormt onttrekking een bedreiging voor de natuurwaarden in en rond de meander. Het is dan ook wenselijk om ook voor deze systemen een onttrekkingsregeling uit te werken.

Juridisch moeten de meanders onderverdeeld worden in drie types:

1. meanders die verbonden zijn met een bevaarbare waterloop (voor deze waterlopen is er de facto een onttrekkingsverbod gezien onttrekking enkel toegelaten is aan de vaste onttrekkingspunten)
2. meanders die verbonden zijn met een onbevaarbare waterloop (beslissing nodig inzake onttrekkingsverbod onbevaarbare waterlopen)
3. volledig afgesloten meanders (onttrekking is onderhevig aan een voorafgaande aktenaam of omgevingsvergunning voor grondwaterwinning).

Via het verzamelbesluit faunabeheer dat op 19 juli 2024 definitief goedgekeurd werd, kregen de gouverneurs en de minister van natuurbehoud de bevoegdheid om een onttrekkingsverbod voor meanders in te stellen. Een aanpak voor het instellen van deze verboden is opgenomen onder 2.4.3.

BIJLAGE 3: HUISHOUELIJK REGLEMENT VLAAMSE DROOGTECOMMISSIE

Hoofdstuk I - Oprichting en ontbinding van de Droogtecommissie

Art. 1

§1. De Droogtecommissie is een uitvoerend orgaan binnen de CIW-werking. Dit wil zeggen dat de Droogtecommissie uitvoering moet kunnen geven aan de adviezen van de Adviesgroep Droogte. Conform de beslissing van de CIW van 31/05/2021.

§2. De Droogtecommissie is een permanente commissie zoals bepaald in artikel 11 § 1 van het huishoudelijk reglement van de CIW.

Hoofdstuk II - Samenstelling

Art. 2

§ 1. De Droogtecommissie is samengesteld uit een vertegenwoordiging van de waterbeheerders (De Vlaamse Waterweg, Vlaamse Milieumaatschappij, een vertegenwoordiger van de provincies, een vertegenwoordiger van de steden en gemeenten en een vertegenwoordiger van de polders en wateringen), een vertegenwoordiging van de drinkwatermaatschappijen, de gouverneurs en een vertegenwoordiger van Aquafin. De Droogtecommissie kan uitgebreid worden met een vertegenwoordiger van de havenbedrijven indien de situatie dit vereist.

§ 2. Elk lid van de Droogtecommissie duidt een effectief en een plaatsvervangend vertegenwoordiger aan. Als profiel voor de commissieleden worden personen vooropgesteld met zowel een beslissingsmandaat, als voldoende terreinkennis.

§ 3. Wijzigingen in de vertegenwoordiging in de Droogtecommissie worden meegedeeld aan het secretariaat van de Droogtecommissie en aan het CIW-secretariaat. Fundamentele wijzigingen in de samenstelling van de Droogtecommissie moeten voorgelegd worden aan de CIW.

Art. 3

§ 1. De Droogtecommissie wordt voorgezeten door de voorzitter van de CIW.

§ 2. Het secretariaat van de Droogtecommissie bestaat uit de voorzitter van de Adviesgroep Droogte. Indien deze niet beschikbaar is, duidt de voorzitter van de Droogtecommissie één of meerdere andere personen hiervoor aan.

Hoofdstuk III - Bijeenroeping, vergadering en verslaggeving van de Droogtecommissie

Art. 4

De Droogtecommissie komt bijeen ofwel op voorstel van Adviesgroep Droogte overeenkomstig de procedure van het draaiboek 'coördinatie bij waterschaarste en droogte' en initiatief van de voorzitter, ofwel wanneer een lid hierom verzoekt.

Art. 5

§ 1. De voorzitter stelt, samen met het secretariaat, de ontwerpagenda op voor de vergadering.

§ 2. De uitnodigingen voor de vergadering worden door het secretariaat van de Droogtecommissie samen met de ontwerpagenda elektronisch aan de leden van de Droogtecommissie en aan het secretariaat van de CIW bezorgd. De plaatsvervangende leden worden terzelfdertijd ingelicht.

§ 3. De leden van de Droogtecommissie kunnen schriftelijk bijkomende agendapunten indienen bij het secretariaat van de Droogtecommissie. Op de vergadering kunnen ook nog agendapunten toegevoegd worden.

§ 4. Voor zover mogelijk worden nota's en teksten die betrekking hebben op te behandelen agendapunten door het secretariaat van de Droogtecommissie voor de vergadering aan de leden van de Droogtecommissie en aan het secretariaat van de CIW bezorgd.

Art. 6

De voorzitter, het secretariaat en de leden van de Droogtecommissie kunnen gemotiveerd deskundigen uitnodigen met het oog op een technische en inhoudelijke toelichting bij de bespreking van een specifiek punt.

Art. 7

§ 1. Het secretariaat van de Droogtecommissie is belast met het opstellen en het bewaren van de verslagen van de vergaderingen van de Droogtecommissie en met de rapportering aan de Adviesgroep Droogte over de stand van zaken van de uitvoering van de vooropgestelde taken van de Droogtecommissie.

§ 2. Het verslag van de vergadering bestaat uit:

- 1° de datum van de vergadering;
- 2° de namen van de aanwezigen, van hen die verhinderd waren en van de afwezigen;
- 3° de agenda;
- 4° een korte weergave van de besprekingen en/ of beslissingen per agendapunt;
- 5° een lijst met actiepunten.

§3. De Droogtecommissie streeft er naar om alle beslissingen en adviezen bij consensus te nemen. Indien dit niet mogelijk is, worden de beslissingen en adviezen genomen bij eenvoudige meerderheid

van stemmen van de aanwezige organisaties, overeenkomstig de samenstelling van de Droogtecommissie zoals omschreven in art 2 §1. Elke organisatie heeft recht op één stem, ook als meerdere personen van één organisatie aanwezig zijn. Bij staking van stemmen wordt het voorstel verworpen.

Het verslag vermeldt voor elk agendapunt waarover gestemd werd het resultaat van de stemming en geeft desgevallend, met opgave van de organisaties die ze gesteund hebben, de uiteenlopende standpunten weer.

§ 4. Het secretariaat bezorgt het ontwerpverslag aan de leden van de Droogtecommissie en aan het secretariaat van de CIW binnen de werkdag na de vergadering. Indien het ontwerpverslag van een vergadering door omstandigheden niet binnen de afgesproken timing kan worden overgemaakt aan de commissieleden, bezorgt het secretariaat binnen de werkdag na de vergadering minstens een lijst met de afspraken gemaakt op de vergadering aan de leden van de Droogtecommissie.

§ 5. De leden van de Droogtecommissie bezorgen binnen de 2 werkdagen na de bezorging van het ontwerpverslag hierop hun opmerkingen.

Hoofdstuk IV - Taakstelling

Art. 8

§ 1. De Droogtecommissie is een uitvoerend orgaan en heeft voornamelijk een rol in **informatie-uitwisseling**, het aanzetten tot het nemen van **reactieve maatregelen** en in **coördinatie/afstemming van reactieve maatregelen**. De Droogtecommissie maakt afspraken over de **communicatie** bij droogte en waterschaarste.

§ 2. Bevoegdheden van de Droogtecommissie met betrekking tot maatregelen drinkwater is beperkt tot maatregelen die nodig zijn om de bronnen (grond- en oppervlaktewater) te beschermen in geval van waterschaarste of droogte en tot afspraken inzake afstemming van communicatie.

Art 9

§ 1. Gedetailleerde afspraken over de taakstelling worden in het draaiboek coördinatie bij waterschaarste en droogte vastgelegd.

Art 10

Het secretariaat van de Droogtecommissie is te bereiken op:

CIW secretariaat: secretariaat_ciw@vmm.be, 053 72 65 07

Secretarissen:

- Niels Van Steenberghe, niels.vansteenbergen@vlaamsewaterweg.be, 0477 29 64 90
- Sofie Herman, s.herman@vmm.be, 0477 16 17 47

Hoofdstuk VI - Algemene bepalingen

Art. 11

De leden van de Droogtecommissie hechten hun goedkeuring aan het huishoudelijk reglement van de Droogtecommissie.

Art. 12

Het huishoudelijk reglement en zijn eventuele toekomstige wijzigingen zijn pas definitief van kracht na goedkeuring door de Droogtecommissie.

Aldus vastgesteld in Brussel, op 30 juni 2021

Voorzitter van de Droogtecommissie

BIJLAGE 4: LEIDRAAD HANDHAVING ONTTREKKINGSVERBODEN (VERSIE 2023)

Deze bijlage bevat een leidraad voor de handhaving van onttrekkingsverboden op onbevaarbare waterlopen. Deze versie kwam tot stand binnen de ad hoc WG handhaving onttrekkingsverboden die actief was in 2023. Hierin is de best beschikbare informatie gebundeld.

In de leidraad, bedoeld voor handhavers wordt de juridische basis voor handhaving toegelicht, wordt een praktische aanpak voorgesteld en worden een aantal voorbeeldteksten voor aanmaningen, raadgevingen en PV's aangereikt.

Daarnaast wordt nog bijkomende ondersteuning uitgewerkt: er volgt een uitbreiding voor de handhaving van captatieverboden op de bevaarbare waterlopen en er wordt gewerkt aan bijkomende voorbeeldteksten voor raadgevingen, aanmaning en PV's. Een lijst van veelgestelde vragen en ontwerp van communicatie naar mogelijke onttrekkers zijn in voorbereiding.

De ad hoc werkgroep geeft tevens volgende aanbevelingen:

1. Informeer handhavende instanties wanneer een overleg loopt om tijdelijke verboden in te stellen
2. Zet in op communicatie
 - > bij voorkeur onderling gecoördineerd tussen de verschillende waterbeheerders, entiteiten
 - > verduidelijk dat de verboden ook gelden voor particulieren, bouwfirma's, houthandels etc.
 - > waarschuw dat er gehandhaafd wordt
3. Zet handhaving slechts in als sluitstuk van de campagne
 - > nadat een haalbaarheidstoets is uitgevoerd, interne richtlijnen binnen organisaties uitgewerkt en verdeeld zijn en concrete afspraken met politie gemaakt werden.

Afkortingen

Volgende verkorte aanduidingen worden gebruikt in de tekst:

Wet OW	Wet betreffende de onbevaarbare waterlopen ¹⁰
Besluit OW	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet betreffende de onbevaarbare waterlopen ¹¹
DABM	Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
SVD	Scheepvaartdecreet van 21 januari 2022

1 | Juridische basis – Onbevaarbare waterlopen

De decretale basis aangaande de captatieregelgeving bevindt zich in art. 21 van de Wet betreffende de onbevaarbare waterlopen (Wet OW).

Dit wordt uitgewerkt in het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet betreffende de onbevaarbare waterlopen (Besluit OW). In dit besluit gaat afdeling 7 in op het onttrekken van water. Hieronder wordt de tekst van deze afdeling overgenomen.

De mogelijkheid tot het instellen van beperkingen op het onttrekken, of een verbod, wordt gegeven in art. [28 §1](#) en art. [30 §3 en 4](#).

De handhaving van de beperkingen of tijdelijke verboden kan gebeuren m.b.v. het Decreet algemene bepalingen milieubeleid (DABM) gezien de Wet OW en haar uitvoeringsbesluiten volledig onder de toepassing van het Milieuhandhavingsdecreet staat (artikel 20 Wet OW).

Daarnaast is er het kaderdecreet bestuurlijke handhaving van 22 maart 2019 dat de handhavingsprocessen rond toezicht, bestuurlijke vervolging, bestuurlijke sanctionering en strafrechtelijke en bestuurlijke opsporing regelt.

1-1 | Regelgeving

¹⁰ art. 21 van de Wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28/12/1967 (<https://codex.vlaanderen.be/Portals/Codex/documenten/1008791.html>) : De Vlaamse Regering zal een algemeen reglement van de onbevaarbare waterlopen en grachten opmaken. ...

¹¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

Besluit onbevaarbare waterlopen

Hoofdstuk 1. Uitvoering van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

Afdeling 7. **Onttrekken van water** uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten

1-1-1 | Onderafdeling 1. Algemeen

Art. 27.

Onder onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht wordt begrepen het met alle mogelijke middelen opvangen van water uit de waterloop of gracht.

De onttrekker wordt beschouwd als een titularis van een private waterwinning als vermeld in artikel 2.1.2, 19° van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018, en als een gebruiker van een private waterwinning als vermeld in artikel 4.1.1.6, 6° van het zelfde decreet.

Het onttrokken water wordt beschouwd als water bestemd voor menselijke aanwending, als vermeld in artikel 2.1.2., 32° van het zelfde decreet, andere dan water bestemd voor menselijke consumptie.

De onttrekker die verbruikers of anderen die water bestemd voor menselijke aanwending gebruiken, bevoorraadt zonder een openbaar waterdistributienetwerk te gebruiken, wordt beschouwd als een waterleverancier als vermeld in artikel 2.1.2., 34° van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018. Met verbruiker wordt bedoeld de persoon die over het water bestemd voor menselijke aanwending beschikt in een onroerend goed of in een publiek gebouw, als vermeld in artikel 2.1.2., 3° van het zelfde decreet.

Een aangelande, dit wil zeggen een gebruiker van een onroerend goed dat rechtstreeks aan de onbevaarbare waterloop of publieke gracht paalt, kan water onttrekken uit deze onbevaarbare waterloop of publieke gracht. Niet-aangelanden kunnen enkel onttrekken vanaf de openbare weg, of vanaf een door derden gebruikt onroerend goed palend aan de onbevaarbare waterloop of publieke gracht op basis van een overeenkomst met een aangelande die de gebruiksrechten voor dit onroerend goed heeft.

Art. 28.

§1.

Water uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten onttrekken kan enkel conform de regels, vermeld in deze afdeling.

Na advies van de CIW kan de gouverneur het onttrekken van water verbieden of beperken om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te halen, als vermeld in artikel 1.2.2. van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018. Dergelijk onttrekkingsverbod kan gelden voor één of meerdere waterlopen of één of meerdere bekkens.

§2.

Als iemand water onttrekt uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten, gaat hij altijd op duurzame wijze om met het onttrokken water en opteert hij voor een rationeel gebruik van het water.

Om water te onttrekken als vermeld in het eerste lid, en om dat water te gebruiken, worden de best beschikbare technieken gebruikt, zoals vermeld in artikel 1.1.2. van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne. De minister kan daarvoor codes van goede praktijk goedkeuren, waarbij rekening gehouden wordt met de kosten-baten verhouding .

§.3.

De onttrekker zorgt er voor dat de onttrekking geen schade aan derden veroorzaakt.

Het bekomen van een onttrekkingsticket biedt de onttrekker geen garanties over de kwaliteit van het te onttrekken water. De onttrekker zorgt ervoor dat het onttrokken water alleen wordt aangewend voor toepassingen waarvoor dat toegestaan is

§4.

Elke onttrekking is vanaf 1 januari 2022 voorzien van een debietmetingssysteem dat een voortdurende registratie mogelijk maakt van het totale volume gecapteerde water. De debietmeter wordt geplaatst voor het eerste aftappunt van het onttrokken water. Als de onttrekking gebeurt via een vaste inrichting, wordt de debietmeter voor de eerste ingebruikneming op kosten van de onttrekker verzegeld door de toezichthoudend ambtenaar of zijn aangestelde.

De debietmeter moet voldoen aan de bepalingen uit het Koninklijk besluit van 22 november 2013 tot gedeeltelijke omzetting van de Richtlijn 2011/17/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 en opheffing van diverse koninklijke besluiten betreffende metrologie.

De minister kan de technische voorschriften voor het aanbrengen van de debietmeter en de werking ervan regelen.

Voor onttrekkingen met een vaste inrichting wordt de meterstand van het vorige jaar uiterlijk 15 maart van het volgende jaar doorgegeven via een elektronisch loket.

In afwijking van het eerst lid, zijn de volgende onttrekkingen vrijgesteld van de verplichting over een debietmetingssysteem te beschikken, voor zover de onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³ bedraagt:

- 1° een onttrekking bestaande uit een weidepomp om dieren te drenken;
- 2° een onttrekking om een spuittoestel te vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken;
- 3° een onttrekking om een water- of aalton van maximaal 10 m³ te vullen;
- 4° een onttrekking met behulp van een pomp om een of meerdere haspels te voeden met een effectief debiet kleiner dan 10 m³ per uur. Indien de pomp meerdere haspels voedt, telt het effectief debiet van de gezamenlijke haspels;
- 5° zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrinkpoelen. Pagina 17 van 21

Voor onttrekkingen met water- of aaltonnen groter dan 10 m³ wordt geen debietmeting verplicht, maar wordt het aantal tonnen dat onttrokken wordt doorgegeven via een elektronisch loket.

1-1-2 | Onderafdeling 2. Melding tot onttrekken

Art. 29.

§1.

Een onttrekking uit een onbevaarbare waterloop of een publieke gracht dient steeds vooraf gemeld te worden aan de betrokken waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht.

In afwijking van het eerste lid zijn de volgende handelingen niet onderworpen aan een melding:

1° weidepompen gebruiken om dieren te drenken;

2° spuittoestellen vullen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, op voorwaarde dat de gebruiker van de toestellen dusdanig te werk gaat dat er geen risico op puntverontreiniging is;

3° een water- of aalton van maximaal 10 m³ vullen;

4° zonnepompen voor weidevogels en de pompen voor veedrinkpoelen, met een dagbeperking van 10 m³/dag, voor zover de onttrekking minder dan 500m³ per jaar bedraagt.

§.2.

Als voor een onttrekking met een vaste inrichting een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen nodig is of was waarbij toepassing werd gemaakt van artikel 12, derde lid, van de wet van 28 december 1967, of een machtiging van de waterbeheerder werd verkregen, geldt de verkregen omgevingsvergunning of machtiging als melding als vermeld in paragraaf 4 . Dit op voorwaarde dat de houder van de omgevingsvergunning of de machtiging de nodige gegevens over de onttrokken hoeveelheden en het voldoen aan de voorwaarden uit artikel 28, §2 en artikel 28, §4, bezorgt aan de waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht.

Indien vaste inrichtingen opgericht werden voor de inwerkingtreding van dit artikel, verzoekt de waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht de houder van de omgevingsvergunning of machtiging om de informatie vermeld in het eerste lid waarover de overheid nog niet zou beschikken, aan hem te bezorgen. De houder bezorgt deze informatie binnen de 30 dagen volgend op de ontvangst van het verzoek.

Voor vaste inrichtingen waarbij voor de omgevingsvergunning geen gebruik is gemaakt van artikel 12, derde lid, van de wet van 28 december 1967, en waarvoor geen machtiging van de waterbeheerder werd gekregen, moet de onttrekker de procedure uit paragraaf 3 volgen.

§3.

De onttrekker doet de melding voor de voorgenomen onttrekking aan de bevoegde waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht, vermeld in artikel 7 of 23ter van de wet van 28 december 1967, via een elektronisch loket.

De melding bevat de volgende gegevens:

1° identificatie van de aanvrager:

a) naam van de natuurlijke persoon of van de rechtspersoon, die de melding indient of namens wie ze wordt ingediend; Pagina 18 van 21

b) woonplaats en volledig adres van de aanvrager en in het voorkomend geval de maatschappelijke, administratieve en exploitatiezetel(s);

2° de technische gegevens van de onttrekkingswijze

a) een technische beschrijving van onttrekkingsinstallatie;

b) een technische beschrijving van het debietmetingssysteem waarmee de onttrekking wordt uitgerust;

3° de locatie waar onttrokken zal worden;

4° het debiet en de hoeveelheid water die onttrokken zal worden;

5° de toepassing van het water.

De minister kan de technische gegevens die deel uitmaken van de melding voor tot onttrekking nader regelen.

In het kader van de informatieoverdracht, vermeld in het eerste lid, worden de gegevens die kunnen leiden tot de identificatie van natuurlijke personen verwerkt met toepassing van de regelgeving inzake de bescherming van natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens. De waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht wordt naargelang het geval hierbij aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke. De gegevens worden verwerkt om het systeem van de melding van onttrekking te kunnen organiseren, opvolgen en handhaven. De bewaartermijn van die niet-geanonimiseerde gegevens is vijf jaar na de stopzetting van de onttrekking.

§4.

De bevoegde waterbeheerder of beheerder van de publieke gracht gaat na of de melding alle informatie bevat vermeld in paragraaf 3, tweede lid. Desgevallend wordt de ontbrekende informatie opgevraagd bij de aanvrager. Pas na ontvangst van alle ontbrekende informatie wordt de melding als volledig beschouwd.

Art. 30.

§1.

Binnen achtenveertig uur na de melding, tot onttrekking bij de bevoegde waterbeheerder of de beheerder van de publieke gracht, beoordeelt deze de melding op volledigheid en bezorgt de aanvrager desgevallend een bewijs van volledige melding, het onttrekkingsticket genaamd. Indien de waterbeheerder geen uitspraak doet binnen achtenveertig uur, wordt de melding geacht volledig te zijn. De minister kan het model bepalen voor het onttrekkingsticket.

Wordt de aanvraag gedaan op een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan begint de termijn van achtenveertig uur vermeld in het derde lid de maandag of de eerste dag na de wettelijke feestdag om negen uur als de wettelijke feestdag geen zaterdag of zondag is.

Het onttrekkingsticket, vermeld in artikel 30, §1, moet altijd voorgelegd kunnen worden tijdens het onttrekken.

Het onttrekkingsticket voor een niet vaste inrichting blijft maximaal geldig voor een periode van één maand. De geldigheidsduur van het onttrekkingsticket voor een vaste inrichting wordt bepaald door de verkregen machtiging, ongeacht of deze met toepassing van artikel 12, derde lid, van de wet van 28 december 1967 werd verkregen of niet

§2.

De onttrekking mag beginnen zodra een onttrekkingsticket elektronisch bezorgd is aan de aanvrager, of bij gebrek aan kennisgeving van het onttrekkingsticket onmiddellijk nadat de termijn, vermeld in paragraaf 1 verstreken is.

De onttrekker houdt een bewijs van verzending van zijn melding ter beschikking tijdens het onttrekken als hij niet tijdig het onttrekkingsticket ontving. Het bewijs van verzending geldt niet ter vervanging van het onttrekkingsticket.

Ten laatste 15 dagen na de beëindiging van de termijn van het onttrekkingsticket bezorgt de onttrekker het aantal tonnen dat onttrokken werd of de onttrokken debieten via het elektronisch loket.

§3.

Bij waterschaarste of droogte, kan de gouverneur op voorstel van de CIW of op voorstel van een waterbeheerder, tijdelijke beperkingen opleggen of een tijdelijk verbod afkondigen om water te onttrekken uit onbevaarbare

//

waterlopen en publieke grachten voor de hele provincie of delen ervan. De gouverneur houdt bij het nemen van dergelijke maatregelen minstens rekening met de beginselen van het integraal waterbeleid, vermeld in artikel 1.2.2 van het gecoördineerd decreet van 15 juni 2018.

De tijdelijke beperkingen of tijdelijke verboden, vermeld in deze paragraaf, hebben ook betrekking op de onttrekkingen die al toegelaten zijn of vergund zijn conform artikel 29, §2 en §4.

§4.

Als conform paragraaf 3 tijdelijke beperkingen of verboden worden ingesteld, brengt de waterbeheerder de personen die al een onttrekkingsticket ontvingen daarvan op de hoogte.

Voor nieuwe meldingen worden beperkingen als vermeld in paragraaf 3 meegegeven bij de beslissing over de aanvraag.

Als conform paragraaf 3 een tijdelijk verbod wordt ingesteld, kan de bevoegde waterbeheerder voor de duur van het tijdelijke verbod geen nieuwe onttrekkingstickets afleveren.

1-2 | Ontleding van de regelgeving

De hieronder aangehaalde punten zijn een vereenvoudiging van de regelgevende tekst. De aangehaalde elementen beperken zich tot wat relevant is voor handhaving.

Eenzijds zijn er **bepalingen die altijd van toepassing** zijn (o.a. verplichte melding en debietsmeting, met de bijhorende uitzonderingen), anderzijds zijn er de mogelijkheden tot **captatiebeperkingen** en -**verboden**, die slecht tijdelijk gelden, nadat ze specifiek zijn ingesteld door de gouverneur. Deze laatste zijn aangegeven in fluo.

1-2-1 | Onderafdeling 1. Algemeen

Art. 27

- **Alle vormen** van wateropvang uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten worden hier beschouwd
- Onttrekker wordt beschouwd als private waterwinner die onttrekt voor menselijke aanwending, anders dan consumptie ; tenzij hij met dit water anderen bevoorraadt, dan is hij een leverancier (dit geldt ook indien een installatie gebouwd door een persoon, wordt gebruikt door derden ¹²);
- Een **aangelande** kan water onttrekken uit onbevaarbare waterloop of publieke gracht ; **niet-aangelanden** kunnen enkel onttrekken vanaf de openbare weg, of op basis van een overeenkomst met een aangelande

Art. 28.

¹² VR 2020 1112 DOC.1397/1BIS, nota aan de Vlaamse regering

§1.

- Regels die hier volgen, dienen gevolgd te worden bij onttrekking
- Gouverneur kan het onttrekken van water **verbieden** of **beperken**

§2.

- Steeds volgens best beschikbare technieken onttrekken en duurzaam en rationeel gebruiken

§3.

- Geen schade aan derden
- Alleen aanwenden waarvoor toegestaan

§4.

- **Debietmeting** verplicht (vanaf 1/1/'22); voorwaarden:
 - o voortdurende registratie
 - o geplaatst voor het eerste aftappunt
 - o Als vaste inrichting: verzegeld
- Volgende onttrekkingen vrijgesteld van debietmetingssysteem:
 - o onttrekking op jaarbasis minder dan 500 m³, en
 - o vorm is een van deze:
 - 1° een weidepomp om dieren te drenken;
 - 2° om een spuittoestel te vullen voor gewasbeschermingsmiddelen;
 - 3° om ton van maximaal 10 m³ te vullen;
 - 4° een pomp voor haspels met een gezamenlijk debiet < 10 m³/u;
 - 5° zonnepompen voor weidevogels en pompen voor veedrinkpoelen.
- Tonnen groter dan 10 m³ geen debietmeting verplicht, maar doorgegeven via elektronisch loket.

1-2-2 | Onderafdeling 2. Melding tot onttrekken

Art. 29.

§1.

- Elke onttrekking voorafgaand melden aan beheerder
 - o Uitzondering hierop:
 - 1° weidepompen om dieren te drenken;
 - 2° spuittoestellen voor gewasbeschermingsmiddelen, op voorwaarde dat geen risico op puntverontreiniging;
 - 3° ton van maximaal 10 m³ vullen;
 - 4° zonnepompen voor weidevogels en de pompen voor veedrinkpoelen, met een dagbeperking van 10 m³/dag, en minder dan 500m³ per jaar.

§2

- omgevingsvergunning of machtiging geldt als melding

§3.

(bepalingen over de melding)

§4.

(bepalingen over de melding)

Art. 30.

§1.

(bepalingen over de melding)

- (Bewijs van volledige melding = onttrekkingsticket)
- Onttrekkingsticket moet altijd voorgelegd kunnen worden tijdens onttrekken

§2.

(bepalingen over bewijs onttrekkingsticket)

§3.

- Bij waterschaarste of droogte, kan de gouverneur op voorstel van de CIW of op voorstel van een waterbeheerder, tijdelijke beperkingen opleggen of een tijdelijk verbod afkondigen om water te onttrekken uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten voor de hele provincie of delen ervan.
- Deze gelden ook voor onttrekkingen die al toegelaten zijn volgens regels hierboven

§4.

- Waterbeheerder dient houders van onttrekkingsticket op de hoogte te brengen van beperkingen en verboden

(verdere bepalingen aflevering onttrekkingsticket bij droogte)

2 | Praktische aanpak

2-1 | Huidige werkkader

2-1-1 | Voorafgaande beschouwing

De personen die de captatiebeperkingen of -verboden handhaven, dienen zich bewust te zijn van volgende punten.

Beperkingen op captatie zijn relatief nieuw. Bij de eerste instelling ervan (toen nog buiten WOW) hebben enkele lokale politieke personen zich ertegen verzet. De praktijk van water capteren is daarentegen al wel lang gebruikelijk. Velen hebben het jarenlang gedaan, zonder daarmee in

overtreding te zijn geweest. Dit kan ertoe leiden dat mogelijke overtreders een idee van straffeloosheid hebben, er zelfs ervan uitgaan dat ze werkelijk niks mis doen, of minstens de verboden niet ernstig nemen.

De mogelijkheid tot handhaving op basis van het DABM is helemaal nieuw. Sommigen kunnen twijfelen aan de bevoegdheid van de toezichthouders om op te treden tegen captatie.

Daarenboven is de vraag voor captatie nooit zo groot geweest als de laatste jaren. Extreme droogteperiodes zoals we die vorige jaren hebben gekend, kwamen daarvoor maar hoogst uitzonderlijk voor. Het risico op verlies van gewassen zonder irrigatie kan reëel zijn, wat voor sommigen, en dan zeker voor hen die voor gezinsinkomsten afhankelijk zijn van de opbrengst van die gewassen, sterke emoties zou kunnen veroorzaken.

Daarom kan de toezichthouder die optreedt om het handhavingsverbod af te dwingen, te maken krijgen met:

- Personen die zich niet bewust zijn van hun overtreding, of die dat wel weten maar niet ernstig nemen
- Personen die de toezichthouder niet ernstig nemen
- Personen die emotioneel of wanhopig zijn.

Op plaatsen waar meerdere personen samen zijn om water te capteren, kunnen dergelijke ideeën of emoties worden versterkt.

2-1-2 | Huidige beperkingen

Informatieuitwisseling

De bevoegdheid van het waterbeheer is in Vlaanderen sterk verdeeld, wat maakt dat binnen een korte afstand van elkaar zich waterlopen kunnen bevinden waar andere beheerders bevoegd zijn. Dit zou ertoe kunnen leiden dat personen die bij een eerste waterloop een aanmaning krijgen van de beheerder/toezichter, op een beperkte afstand daarvan opnieuw kunnen gaan capteren en indien ze daar worden betrapt opnieuw beweren dat ze niet wisten dat ze iets fout deden. Indien dit bekend wordt, zal het gevoel van straffeloosheid toenemen.

Er is momenteel evenwel geen platform beschikbaar waarover toezichthouders van verschillende beheerders informatie aangaande vaststellingen met elkaar kunnen delen.

Bestrafing

De handhaving van het captatieverbod loopt via het DABM. Dit wil zeggen dat bestrafing verloopt via een PV dat beoordeeld wordt door het parket alvorens het eventueel wordt doorgestuurd voor bestuurlijke bestrafing. Dit maakt dat de behandelingstermijn lang is in verhouding tot de verwachte duur van droogteperiodes. Zelfs indien er in het begin van een droogteperiode een PV wordt opgemaakt, zal de bestrafing waarschijnlijk pas volgen nadat de droogteperiode voorbij is.

2-2 | Voorstel tot aanpak

Het huidige werkkader leidt tot de volgende aanbevelingen.

Actiepunten voor de waterbeheerders

Compliance promotion

Gezien de eerder besproken huidige toestand, kan worden verwacht dat een aanpak op basis van handhaving alleen weinig succesvol zal zijn, zeker op korte termijn. Daarom dient er te worden ingezet op diverse vormen van Compliance Promotion.

Een informatiecampagne lijkt daarbij een noodzakelijk eerste stap. De campagne dient in te gaan op het belang van de captatiebeperking maar kan op een zachte wijze reeds aangeven dat er controles zullen zijn en bestraffing waar nodig. De campagne kan ingaan van zodra een droogteperiode zich laat voelen, zodat de informatie zich heeft kunnen verspreiden vóórdat een verbod of beperking wordt ingesteld.

Verder kunnen informatieborden ondersteuning bieden op punten waar traditioneel gecapteerd wordt. Deze borden kunnen voor een langere tijd geplaatst worden en informatie geven over de nieuwe regelgeving rond captatie (o.a. verplichting tot rationeel gebruik en meldingsplicht). Ten tijde van een verbod of beperking kunnen de borden worden aangepast en de aanpassing duidelijk afficheren. Ook kan worden gewaarschuwd voor mogelijke bestraffing.

Na verloop van tijd kan het nuttig zijn om informatie te geven over hoeveel overtredingen zijn vastgesteld en wat het gevolg was. Op de infoborden kan dat zelfs specifiek voor die plaats zijn.

Informatie-uitwisseling

Om het gevoel van straffeloosheid tegen te gaan en de handhavingsaanpak ernstig te kunnen overbrengen, dient een mogelijkheid te worden geboden voor informatie-uitwisseling tussen toezichthouders van verschillende waterbeheerders. De waterbeheerders dienen de mogelijkheid te voorzien zodat hun toezichthouders ook op korte termijn reeds de nodige informatie over aanmaningen en andere vormen van handhaving, kunnen uitwisselen met de collega's bij andere waterbeheerders. Hierbij dient men rekening te houden met de GDPR.

Coördinatie

Het kan een sterke ondersteuning van de nieuwe regelgeving zijn om bij het begin van het eerste captatieverbod een intensieve handhavingscampagne te houden, die ondersteund wordt door een informatiecampagne. Als voorbeeld kunnen we hierbij denken aan een flitsmarathon.

Die handhavingscampagne kan bijvoorbeeld twee weken duren, waarbij toezichthouders van alle waterbeheerders intensief terreincontroles doen, ook veel buiten de werkuren. In de eerste week kan vooral waarschuwend worden opgetreden, in de tweede week kan meer worden overgegaan naar bestraffing.

Gezien de hierboven uitgelegde beperkingen rond informatie-uitwisseling, kan het gecoördineerd

overgaan naar een niveau van strengere aanpak vermijden dat overtreders straffeloos blijven indien ze gaan capteren bij verschillende beheerders.

Ondersteuning en bijstand

Gezien de eerder besproken risico's bij handhaving, dienen de werkgevers extra aandacht te besteden aan hun verplichtingen, o.a. inzake Art. 16.3.3 van het DABM. Het valt aan te raden dat voor handhaving inzake het captatieverbod steeds minstens twee ambtenaren samen aanwezig zijn.

Voor handhaving op plaatsen waar meerdere mogelijke overtreders samen zijn, wordt aangeraden bijstand te vragen van de politie. Aangezien dit in droogteperiodes veelvuldig nodig zal zijn, maken de waterbeheerders hierover best voorafgaand afspraken met de politiediensten.

Watercaptatie stopt niet met de bureau-uren, integendeel: irrigatie gebeurt best buiten de heetste uren. Controles zullen voornamelijk buiten de gewone werkuren nodig zijn. De werkgevers dienen hiervoor de nodige personeelsinzet te voorzien.

Bijkomende middelen

Watercaptatie door aangelanden kan moeilijk worden vastgesteld, tenzij men werkelijk inspecties uitvoert langs heel de waterloop. Ten tijde van een captatieverbod zullen de toezichthouders echter al druk bezig zijn met andere taken en voor dergelijke inspecties geen tijd hebben. De waterbeheerders kunnen de toezichthouders ondersteunen door controles van de waterloop uit te voeren met andere middelen, bijvoorbeeld andere personen of technische middelen als drones. Wanneer die opmerken dat er middelen voor captatie aanwezig zijn, kan de toezichthouder gericht ter plaatse gaan.

Evaluatie en verbetering

Gezien de nieuwheid van de materie, is er geen ervaring in handhaving en compliance promotion rond captatiebeperkingen. Daarom kan verwacht worden dat er uit de eerste ervaringen op het werkveld veel kan geleerd worden, en bijsturing van de voorziene aanpak aan de orde is.

Daarenboven zijn droogteperiodes eerder kort, en valt het dan ook aan te raden om snel te reageren op nieuwe informatie. Ten tijde van droogteperiodes dienen de waterbeheerders voldoende frequent te overleggen over de handhavingsaanpak.

2-3 | Wetgevend

Het aanschuiven in een rij om water te onttrekken is niet strafbaar. Aangezien de intentie tot overtreding evenwel onmiskenbaar is, wordt voorgesteld de regelgeving in die mate aan te passen dat ook dit strafbaar wordt, en men er dus op kan handhaven.

Actiepunten voor politiezones

Aan de politiezones wordt gevraagd om extra ondersteuning te voorzien voor de toezichthouders, wanneer die ter plaatse gaan om captatiebeperkingen te handhaven. Dit wordt onder voorgaande kop toegelicht.

Daarnaast hebben de politiediensten hun algemene taak in het handhaven van de openbare orde, en in dat kader wordt gevraagd om ook eigenmachtig op te treden om de bevelen van de gouverneur af te dwingen. Dit kan eventueel gebeuren op extra aangeven van de waterbeheerders (bv. na melding van plaatsen en tijdstippen van verwachte overtredingen).

Wanneer infoborden over captatiebeperkingen zijn geplaatst, wordt aan de politiediensten gevraagd om minstens op te treden wanneer zij merken dat daar toch overtredingen gebeuren.

Aanpak door de toezichthouders

Veiligheid

De toezichthouders worden gewezen op de mogelijke bijkomende risico's, zoals hierboven besproken. Ze kunnen, vaker dan in andere materies, te maken krijgen met:

- Personen die zich niet bewust zijn van hun overtreding, of die dat wel weten maar niet ernstig nemen
- Personen die de toezichthouder niet ernstig nemen
- Personen die emotioneel of wanhopig zijn.

Daarom wordt hen aangeraden om voor handhaving inzake het captatieverbod steeds met minstens twee ambtenaren samen aanwezig te zijn. Voor handhaving op plaatsen waar meerdere mogelijke overtreders samen zijn, wordt aangeraden bijstand te vragen aan de politie.

Werkkader

Wanneer men met waarschuwingen / aanmaningen werkt, is het belangrijk ervoor te zorgen dat er ook een gevolg komt wanneer de overtreding herhaald wordt op een waterloop binnen de bevoegdheid van een andere beheerder. Daarom is het belangrijk om de nodige informatie uit te wisselen met (toezichthouders van) naburige beheerders.

Aangezien irrigatie best gebeurt buiten het heetste van de dag, dienen controles op captatie ook buiten de gewone werkuren te gebeuren.

Werkwijze bij vaststelling

Om de nieuwe regelgeving voldoende te ondersteunen, dienen de acties rond compliance promotion van de waterbeheerders te worden vervolledigd met handhaving. Er wordt aangeraden geen enkele overtreding zonder gevolg te laten, al dient dit niet noodzakelijk gericht te zijn op bestraffing.

Bij het ter plaatse komen: Indien er meerdere vermoedelijke overtreders aanwezig zijn (men staat b.v. aan te schuiven), is het raadzaam om eerst nummerplaten te noteren alvorens tot actie over te gaan. Mogelijk zullen enkele aanwezigen vertrekken voordat u alle vaststellingen heeft kunnen doen. Het

dient vermeden te worden dat die zonder gevolg kunnen gaan aanschuiven op een volgende locatie.

Let bij uw vaststelling op het volgende:

- Identiteit van de overtreder, particulier of professioneel
- Nummer van onttrekkingsticket of machtiging, of vaststelling geen ticket
- Manier van capteren, aanwezige en gebruikte middelen, minstens de grootte van het reservoir (cfr art. 29§1, het al dan niet meldingsplichtig zijn maak geen verschil aangaande de handhaving van een captatieverbod, maar kan we een beoordelingsfactor zijn voor de ernst)
- Actie van de overtreder bij vaststelling: bezig te capteren, aanschuiven om te capteren, wegrijden met gevulde tank
 - o Het aanschuiven om te capteren is niet strafbaar. Men kan wel een raadgeving i.k.v. het DABM geven, en wanneer men later betrappt wordt op capteren, is dit een bijkomend element voor beoordeling van de ernst. Een PV kan men natuurlijk enkel opmaken in geval van het capteren zelf.
 - o Het in het bezit zijn van een gevulde tank is enkel strafbaar indien men ook kan bewijzen dat die tank gevuld is door een overtreding van het captatieverbod.
- Locatie, geldt het verbod daar?

Gevolg: Vervolgens zal de toezichthouder moeten beslissen of een traject voor bestraffing wordt opgestart, of dat men slechts waarschuwend of aanmanend zal optreden. Elke toezichthouder dient dit, cfr. de bepalingen in het DABM, geval per geval zelf te beoordelen. Niettemin kunnen richtlijnen hierbij een leidraad vormen.

De belangrijkste richtlijnen kunnen hierbij komen van de waterbeheerders, wanneer zij besluiten om gecoördineerde acties op te zetten of om over te gaan naar een niveau van strengere handhaving.

Om te beginnen kan men als richtlijn gebruiken dat iedereen één waarschuwing krijgt, en bij een volgende overtreding een PV wordt opgemaakt. Een onderscheid naar de grootte van reservoir of middelen van captatie lijkt minder relevant. Het is aan de bestraffende instantie om daarin nuances aan te brengen. Het is daarentegen belangrijk om niet de indruk te creëren dat particulieren (met kleine reservoirs) meer zouden mogen dan professionals (met grote tanken).

Wanneer men overgaat tot waarschuwing of aanmaning, is het belangrijk de overtreder te laten weten dat dit niet vrijblijvend is. Dit kan door duidelijk te maken dat alle gegevens worden geregistreerd, en dat er bij herhaling een proces-verbaal zal worden opgemaakt.

3 | Voorbeeldteksten

Onderstaande teksten kunnen gebruikt worden voor een vlotte opmaak van handhavingsinstrumenten. Ze dienen natuurlijk te worden aangepast naargelang de situatie.

Momenteel zijn er enkel voorbeeldteksten beschikbaar voor onttrekkingen tegen een verbod in.

Blauw: in te vullen

////////////////////////////////////

Op dat moment en die plaats was het onttrekken van water verboden door het besluit van de gouverneur d.d. (datum). Dit verbod werd kenbaar gemaakt door een informatiebord langs de waterloop, dat zichtbaar was vanop de plaats waar u water onttrok. of in geval van vaste installatie: Dit verbod werd aan u kenbaar gemaakt op datum van (datum).

Dit is in overtreding met artikel 31§3 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen d.d. 7 mei 2021 .

(afhankelijk van de gebruikte middelen en doel, cfr art 30§1, en pas vanaf na inwerkingtreding (afz. te bepalen door minister) Daarenboven is het onttrekken van water, zelfs wanneer er geen verbod is ingesteld, meldingsplichtig volgens artikel 30§1 van dit besluit. U was niet in het bezit van een geldig onttrekkingsticket.

Wij manen u hierbij aan om niet opnieuw water te onttrekken tegen de regels in. Ik deel u mee dat deze aanmaning werd geregistreerd notitienummer (nummer). Wanneer in de toekomst gelijkaardige vaststellingen worden gedaan, zal een proces-verbaal worden opgemaakt. Dit kan aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolging of een geldboete.

Tevens informeren wij u hierbij dat sinds 1 januari 2022 elke onttrekking dient voorzien te zijn van een debietmetingssysteem, behoudens uitzonderingen, zoals bepaald in art 29§4 van voornoemd besluit.

3-2 | Raadgeving

Te gebruiken indien enkel een intentie tot overtreding werd vastgesteld (vb aanschuiven om te capteren)

3-2-1 | Tekst

Betreft: Raadgeving in het kader van het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid: onttrekken van water uit een onbevaarbare waterloop of publieke gracht

Op (datum) deed ik als toezichthouder volgende vaststellingen:

U stond aan te schuiven in een wachtrij om water te onttrekken uit de (waterloop) ter hoogte van (locatie). U was in het bezit van volgende middelen...

Op dat moment en die plaats was het onttrekken van water verboden door het besluit van de gouverneur d.d. (datum). Dit verbod werd kenbaar gemaakt door een informatiebord langs de waterloop, dat zichtbaar was vanop de plaats waar u stond.

Water onttrekken is in dit geval in overtreding met artikelen 29§1 en 31§3 van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende

reglementair debietmetingssysteem + verder specificeren)

3-3-2 | Milieumisdrijven

Juiste selecteren:

Water onttrekken uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten wanneer daartegen een verbod is ingesteld door de gouverneur is in overtreding met artikel 29§1 (voor permanent verbod) OF 31§3 (voor tijdelijke verbod) van het Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, wat betreft het toezicht op de naleving van de wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen d.d. 7 mei 2021 .

EN / OF

Water onttrekken uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten zonder in het bezit te zijn van een geldig onttrekkingsticket is in overtreding met artikel 30§1 van ditzelfde besluit.

EN / OF

Water onttrekken uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten zonder reglementair debietmetingssysteem is in overtreding met artikel 29§4 van ditzelfde besluit.

3-3-3 | Evaluatie van de impact van het milieumisdrijf op mens en leefmilieu

Aantasting van het minimale debiet en/of de natuurlijke waterpeildynamiek door het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen of publieke grachten tijdens periodes van waterschaarste vormt een bedreiging voor de aquatische fauna en flora.

Verschillende groepen organismen (bv. periphyton, macrofyten, macro-invertebraten en vissen) kunnen sterk verschillen in hun reacties op zowel verstoring als herstel. De verschillende biotische groepen zullen dus in meer of mindere mate te lijden hebben als bepaalde ecologische drempels (bv. waterpeil, debiet of stroomsnelheid) worden onderschreden door waterschaarste en droogte. Verschillende soorten hebben bovendien verschillende herkolonisatiemogelijkheden en/of – capaciteiten.

Aquatische ecosystemen kunnen (onomkeerbare) schade van onttrekking ondervinden. Het onttrekken van water kan leiden tot droogval en verminderde werking van visdoorgangen (rechtstreeks effect). Wateronttrekkingen tijdens lange droge periodes hebben daarnaast niet alleen invloed op de waterkwantiteit, maar ook op de waterkwaliteit (onrechtstreeks effect).

Een minimaal debiet tijdens de natuurlijke extreem lage afvoeren moet zorgen voor een minimale stroming en is o.a. noodzakelijk voor het in stand houden van de stroomafwaartse drift van voedsel (bv. ongewervelde waterdieren) voor vissen. Gereduceerde debieten, versterkt door

wateronttrekking, kunnen als gevolg hebben dat er voor veel aquatische soorten niet langer voldoende kwaliteitsvol water zullen hebben om te overleven, te migreren of zich voort te planten.

Te lage waterdiepte of droogval kan aquatische fauna verplichten om langer aanwezig te blijven in delen van beken of rivieren die niet de gewenste fysisch-chemische karakteristieken bieden. Voor vissen kan dit leiden tot een daling van hun fitness. Te lage waterpeilen kunnen daarnaast ook predatie doen toenemen. Verhoogde stress, verminderde fitness en verwondingen veroorzaakt door predatoren zullen de vissen verzwakken en hen vatbaarder maken voor parasieten en ziektes. Vissen hebben bij lage waterpeilen dus nood aan het behoud van voldoende leefgebied die hen bescherming biedt tegen predatoren, maar die ook voedselbeschikbaarheid verzekert. Voldoende waterpeil biedt enigszins ook een buffer tegen snelle en sterke stijging van de watertemperatuur.

De concentratie opgelost zuurstof in het water daalt bij een hogere watertemperatuur. Het waterpeil heeft hier een invloed op. Hoe lager het waterpeil, hoe sneller en sterker de watertemperatuur stijgt en het zuurstofgehalte daalt. Door het kleinere watervolume in ondiep water, hebben aanwezige vervuilingbronnen ook een grotere impact dan in diep water. Niet alleen stijgen de concentraties polluenten, maar omdat ondiep water sneller opwarmt, versnelt de afbraak van organisch materiaal, met zuurstofproblemen en een verhoogde kans op vissterfte tot gevolg. Ook biochemische processen bij droogval van waterbodems en verzilting (zoutstress) kunnen indirecte gevolgen zijn van droogte op de waterkwaliteit. Daarnaast neemt de kans op acute ecologische problemen zoals vissterfte, cyanobacteriebloei, botulisme ... sterk toe bij langdurige droogte. Dit alles kan leiden tot een verslechterde ecologische toestand.

Op niveau Vlaanderen kunnen we de schade als onomkeerbaar beschouwen als doelsoorten lokaal uitsterven en dus verlies aan genetische diversiteit optreedt (i.e. genetische verarming) aan een tempo dat niet gecompenseerd wordt door dispersie of evolutionaire adaptatie. Door verdroging kan het ecosysteem fundamenteel veranderen.

De impact van droogte op biodiversiteit, ecosystemen en ecosysteemdiensten gaat verder dan de ecologische schade aan een rivier-/beekecosysteem en is niet enkel te herleiden tot het verdwijnen van een soort. Schade door droogte heeft ook een sociale en economische dimensie. De kost voor de herintroductie van een of meer vissoorten is niet representatief voor de totale cumulatieve kost van (onomkeerbare) ecologische schade aan rivier- of beekecosystemen. De totaal kost van (onomkeerbare) ecologische schade is nauwelijks te becijferen.

3-3-4 | Inschatting van het Vermogensvoordeel

Het opnemen van het vermogensvoordeel in het PV is belangrijk om te vermijden dat de winst die men haalt door water te onttrekken (redden van de oogst) groter is dan de bestraffing. De voordeelontneming is het wettelijk voorziene instrument om dit tegen te gaan.

Berekeningsmethode op te maken door landbouweconoom, van belang voor impact PV

Eerste vereiste is om een inschatting te kunnen maken (en bewijzen) van het onttrokken volume.

3-3-5 | Bijlagen

(eventueel:) Aanmaning/raadgeving d.d. (datum)

BIJLAGE 5: DROOGTE-OVERLEGSTRUCTUREN EN HUN LEDEN

Voor meer informatie over de samenstelling van de Droogtecommissie, de provinciale droogte-overleggen of de adviesgroep Droogte contacteer het CIW-secretariaat (secretariaat_ciw@vmm.be).

BIJLAGE 6: MODELBESLUITEN EN BIJHORENDE FAQ

6.1 Modelbesluit - Tijdelijk onttrekkingsverbod

Besluit van de gouverneur van de provincie XXX

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- De wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967, artikel 23bis;
- Het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet onbevaarbare waterlopen van 7 mei 2021, artikel 31.

Vormvereisten

De volgende vormvereiste is vervuld:

- De waterbeheerders hebben tijdens het provinciale droogteoverleg van xxx voorstellen geformuleerd voor dit besluit.
- Optioneel: De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid heeft advies gegeven op xxx 2021.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op het eindrapport "Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste" dat in de mededeling van de Vlaamse regering van 30 april 2021 bekrachtigd werd en de daarin voorgestelde droogteindicatoren en hun bijhorende drempelwaarden. Dit besluit houdt eveneens rekening met verdere gebied specifieke informatie die aangeleverd wordt tijdens het provinciaal droogteoverleg van dd. XXX.

De Adviesgroep Droogte en het provinciaal droogte overleg van de provincie xx stelden vast dat de drempels van de droogte-indicatoren op meerdere locaties in de provincie xxx

Het is verboden water te onttrekken uit alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten in de stroomgebieden zoals opgenomen in bijlage. Het betreft de stroomgebieden van:

- —
- —
-

Deze waterlopen worden aangeduid op kaart (zie bijlage 1).

Art. 2.

Op de onttrekkingsverboden van artikel 1 zijn volgende uitzonderingen van toepassing:

1. Onttrekkingen met weidepompen voor drenking van vee dat buiten staat in de wei;
2. Onttrekkingen door hulpdiensten in geval van nood wanneer er geen alternatief voorhanden is;
3. Onttrekkingen voor het vullen van spuittoestellen om gewasbeschermingsmiddelen te gebruiken, op voorwaarde dat de gebruiker van de toestellen dusdanig te werk gaat dat er geen risico op puntverontreiniging is;
4. Door de bevoegde waterloopbeheerder gemachtigde onttrekkingen via een gravitaire overloop met vaste hoogte die er voor zorgt dat er enkel een onttrekking gebeurt wanneer een minimale hoogte van de waterkolom van 30 cm verzekerd wordt.

Art. 3.

Toezicht en handhaving van dit besluit verloopt zoals geregeld door of in uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Art. 4.

Dit besluit treedt in werking vanaf xxx tot het wordt opgeheven bij besluit van de gouverneur, bij einde van de droogtetoestand.

XXX, ... (datum).

De gouverneur van de provincie XXX,

XXXX

6.2 Modelbesluit - Permanent onttrekkingsverbod

Besluit van de gouverneur van de provincie XXX

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- De wet betreffende de onbevaarbare waterlopen van 28 december 1967, artikel 23bis;
- Het besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van diverse bepalingen uit de wet onbevaarbare waterlopen van 7 mei 2021, artikel 29.

Vormvereisten

De volgende vormvereiste is vervuld:

- De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid heeft advies gegeven op 23 april 2021.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op het advies van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid met als kenmerk CIW 84/23.04.2021/pt. 9.1 van 23 april 2021, het Advies over het belang van een watercaptatieverbod in ecologisch zeer kwetsbare kleine beken en bronbeken van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO.A.3957) en het eindrapport "Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste" dat in de mededeling van de Vlaamse regering van 30 april 2021 bekrachtigd werd.

Met dit besluit wordt tegemoet gekomen aan de doelstellingen die bijdragen aan het integraal waterbeleid conform artikel 1.2.2. 1° (de bescherming, de verbetering of het herstel van oppervlakte- en grondwaterlichamen), 3° (het duurzaam beheer van de voorraden aan oppervlakte- en grondwater) en 6° (het terugdringen van het risico op waterschaarste).

Artikel 1.

Het is verboden water te onttrekken uit alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten in de stroomgebieden zoals opgenomen in bijlage. Het betreft de stroomgebieden van:

- —
- —
- —

Deze stroomgebieden en waterlopen worden aangeduid op kaart (zie bijlage 1).

Art. 2.

Het is verboden van 1 april tot en met 31 oktober, water te onttrekken uit alle onbevaarbare waterlopen en publieke grachten in de stroomgebieden zoals opgenomen in bijlage. Het betreft de stroomgebieden van:

- —
- —
- —

Deze stroomgebieden en waterlopen worden aangeduid op kaart (zie bijlage 1).

Art. 3.

Op de onttrekkingsverboden van artikel 1 en 2 zijn volgende uitzonderingen van toepassing:

1. Onttrekkingen met weidepompen voor drenking van vee dat buiten staat in de wei;
2. Onttrekkingen door hulpdiensten in geval van nood wanneer er geen alternatief voorhanden is;
3. Door de bevoegde waterloopbeheerder gemachtigde onttrekkingen via een gravitaire overloop met vaste hoogte die er voor zorgt dat er enkel een onttrekking gebeurt wanneer een minimale hoogte van de waterkolom van 30 cm verzekerd wordt.

Art. 4.

Toezicht en handhaving van dit besluit verloopt zoals geregeld door of in uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Art. 5.

Dit besluit treedt in werking vanaf xxx tot het wordt opgeheven bij besluit van de gouverneur.

XXX, ... (datum).

De gouverneur van de provincie XXX,

XXXX

Artikel 2. In de drijfslag en de omgeving ervan is het verboden water te capteren voor het besproeien van consumptie- en voedergewassen en voor drinkwater voor vee.

Artikel 3. Overtredingen op dit politiebepsluit worden bestraft met een gevangenisstraf van 8 tot 14 dagen en een geldboete van 26 tot 200 euro¹³, of met één van deze straffen alleen;

Artikel 4. Dit besluit treedt in werking vanaf heden tot het wordt opgeheven bij politiebepsluit van de gouverneur van [provincie];

Artikel 5. Dit besluit zal worden aangeplakt aan de gemeentelijke aanplakborden en zal worden bekend gemaakt via gemeentelijke en provinciale websites. Het is onmiddellijk van kracht.

PROVINCIE,

DATUM

NAAM

Gouverneur provincie **PROVINCIE**

¹³ Deze bedragen worden vermenigvuldigd zoals bepaald in de wet van 5 maart 1952 betreffende de decimes op de strafrechtelijke boetes

6.4 Modelbesluit - Verbod op gebruik van kraanwater voor niet essentiële toepassingen

Ministerieel besluit tot het instellen van gebruiksbeperkingen voor niet-essentiële toepassingen van water bestemd voor menselijke consumptie

Rechtsgrond(en)

Dit besluit is gebaseerd op:

- het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 2.2.1 §3;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 13 december 2002 houdende reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie, artikel 14/1.

Vormvereiste(n)

De volgende vormvereiste(n) is / zijn vervuld:

- De Vlaamse Milieumaatschappij heeft als bevoegde entiteit Leefmilieu in overleg met de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk op xx/xx/xx advies gegeven om tijdelijke gebruiksbeperkingen in te stellen.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Op basis van de huidige waterverbruiken, de ruwwaterbeschikbaarheid en de specifieke eigenschappen van bevoorradingsgebieden xxxx is geoordeeld dat de continuïteit van waterbevoorrading in deze gebieden geïmpacteerd wordt.
- Volgens de afspraken opgenomen in het draaiboek Bevoorrading Kraanwater wordt de situatie omschreven als 'pre-alarm'. De situatie is dermate ernstig dat het kraanwater niet meer gebruikt mag worden voor niet-essentiële toepassingen.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (waterwetboek);

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW BESLUIT:

De Vlaamse minister van **Omgeving en Landbouw**

Jo BROUNS

6.5 Modelbesluit - Verbod op gebruik van water (dat niet uit het openbaar kraanwaternet komt) voor niet essentiële toepassingen [OPTIONEEL]

Besluit van de gouverneur van de provincie XXX

PROVINCIE XX,

Politiebesluit

De gouverneur van de provincie XXX,

Rechtsgrond(en)

Dit besluit is gebaseerd op:

- de Provinciewet, artikel 128;
- de wet van 6 maart 1818 omtrent de straffen bij onder meer provinciale reglementen vast te stellen, artikelen art. 1 en 2, zoals gewijzigd door de wet van 5 juni 1934.

Motivering

(schrappen of aanvullen wat van toepassing is)

Dit besluit is gebaseerd op het volgende motief / de volgende motieven

- de meteorologische en hydrologische omstandigheden in Vlaanderen (aanvullen wat er mis mee is of voor problemen zorgt);
- de grondwaterstanden staan historisch laag voor deze tijd van het jaar;
- de waterkwaliteit in de waterlopen neemt af bij aanhoudende droogte, wat gezondheidsrisico's voor mens en dier met zich kan meebrengen;
- het besluit van de gouverneur van xxxxx waarbij het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen en publieke grachten werd verboden (eventueel: onvoldoende effect, meer is nodig)
- de thans aanhoudende droogte kan tot gevolg hebben dat er zich moeilijkheden voordoen om een normale drinkwaterbedeling te handhaven;

- Het ministerieel besluit van xxxx waarbij gebruiksbependingen werden ingesteld voor water bestemd voor menselijke consumptie dat wordt geleverd vanuit het openbaar waterdistributienetwerk
- Het watersysteem dient in samenhang bekeken te worden en ook ander water dient maximaal ingezet te worden voor essentiële toepassingen
- heel deze situatie zorgt ervoor dat zich om nog erger te voorkomen preventief tijdelijke maatregelen opdringen, onder meer door onnodig verbruik van water tegen te gaan;

BESLUIT:

Artikel 1. In aanvulling op het ministerieel besluit van XXXXX tot het instellen van gebruiksbependingen voor water bestemd voor menselijke consumptie dat wordt geleverd vanuit het openbaar waterdistributienetwerk is het verboden water, ander dan dat afkomstig uit het openbaar waterdistributienetwerk, te gebruiken voor de onderstaande niet-essentiële toepassingen:

- 1° het afsproeien van voertuigen, aanhangwagens en opleggers tenzij in het kader van de normale activiteiten van daartoe gespecialiseerde ondernemingen;
- 2° het vullen of bijvullen van particuliere zwem- en plonsbaden met meer dan 100 liter water per dag tenzij dit om technische redenen tijdens de aanleg van het zwembad voor de stabiliteit van de constructie vereist is;
- 3° waterspeltjes met een continue aanvoer,
- 4° het vullen of bijvullen van vijvers;
- 5° het bevoorraden van fonteinen;
- 6° het reinigen van riolen en verhardingen zoals straten, straatgreppels, voetpaden, terrassen, opritten, parkings en pleinen;
- 7° het sproeien en reinigen van daken, gevels, tenten, luifels en zonnepanelen.
- 8° het sproeien van sportterreinen en festivalweiden;
- 9° het sproeien van velden en weiden;
- 10° het sproeien van grasvelden, parken en tuinen met uitzondering van gebruik in botanische tuinen en arboreta en gebruik in kader van een nieuwe aanleg en gebruik voor particuliere groente-en fruitteelt;
- 11° in de onderneming, voor andere doeleinden dan deze opgesomd in punt 1° tot en met 10°, die niet absoluut noodzakelijk zijn voor het personeel of het productieproces of bedrijfsactiviteit;

De toepassingen opgesomd in het tweede lid zijn wel toegestaan indien ze noodzakelijk zijn:

- 1° voor de normale bedrijfsvoering en voor zover het niet kan worden uitgesteld;
- 2° in het kader van dierenwelzijn;
- 3° ter bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en de openbare orde;
- 4° om te voldoen aan de algemene, sectorale of bijzondere milieuvorwaarden zoals bedoeld in artikel 5.4.2. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene

bepalingen inzake milieubeleid en artikel 73 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning of een andere regelgeving.

Art. 2. Overtredingen van dit besluit worden gestraft met gevangenisstraf van acht tot veertien dagen en met een geldboete van € 26 tot € 200 of met één van de straffen alleen¹.

Art. 3. Dit besluit treedt in werking op de datum van ondertekening
Dit besluit wordt aangeplakt aan de gemeentelijke aanplakborden en gepubliceerd op gemeentelijke websites.

Locatie, datum

De gouverneur,

XXXX

6.6 Modelbesluit - Captatieverbod voor essentiële toepassingen

BESLUIT VAN DE WAARNEMEND GEDELEGEERD BESTUURDER VAN DE VLAAMSE WATERWEG NV BETREFFENDE HET INSTELLEN VAN EEN CAPTATIEVERBOD DE GEDELEGEERD BESTUURDER

Gelet op artikel 41 van het Scheepvaartdecreet van 21 januari 2022;
 Gelet dat dit besluit is gebaseerd op het eindrapport “Uitwerking van een reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste”, dat in de mededeling van de Vlaamse Regering van 30 april 2021 bekrachtigd werd met de daarin voorgestelde droogteindicatoren en hun bijhorende drempelwaarden en vooropgestelde maatregelen, verder “VRAG” genoemd.
 Gelet dat dit besluit eveneens rekening houdt met verdere gebied specifieke informatie die aangeleverd werd tijdens het provinciaal droogteoverleg van dd. XXX.
 Gelet dat de Adviesgroep Droogte en de Droogtecommissie op het overleg van dd. XXX vaststelden dat de drempels van de droogte-indicatoren op meerdere locaties overschreden werden. Dit is in het bijzonder het geval voor:

- Xxx
- Xxx
-

Gelet dat met dit besluit wordt tegemoet gekomen aan de doelstellingen die bijdragen aan het integraal waterbeleid conform artikel 1.2.2. 1° (de bescherming, de verbetering of het herstel van oppervlakte- en grondwaterlichamen), 3° (het duurzaam beheer van de voorraden aan oppervlakte- en grondwater) en 6° (het terugdringen van het risico op waterschaarste).

Gelet dat reeds de volgende maatregelen van kracht zijn:

- Opsomming van maatregelen en bijhorende (politie)besluiten:
 - xxxx
- De volgende geldende berichten aan de schipperij met betrekking tot maatregelen genomen op de bevaarbare waterwegen.:
 - xxxx

Gelet dat, rekening houdende met de reeds genomen maatregelen, de waterpeilen en debieten in de waterlopen de kritische drempels (zoals bepaald in het VRAG) onderschrijven.

Gelet op de hoogdringendheid van de beslissing;

BESLUIT

Artikel 1. Er wordt een beperking ingevoerd voor het onttrekken van water uit volgende bevaarbare waterlopen:

- —
- —
-

Deze waterlopen worden aangeduid op kaart (zie bijlage 1).

Art. 2. Onttrekkingen van water worden beperkt tot de volgende activiteiten of handelingen:

1. Onttrekkingen met weidepompen voor drenking van vee dat buiten staat in de wei;
2. Onttrekkingen voor bluswater of door hulpdiensten in geval van nood wanneer er geen alternatief voorhanden is;
3. Minimum onttrekking die noodzakelijk is ter bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en de openbare orde;
4. Onttrekkingen in het kader van dierenwelzijn;
5. Onttrekkingen van bedrijven waarvoor binnen hetzelfde waterloopsegment (bv. kanaalpand) een gelijke of grotere hoeveelheid water geloosd wordt;
6. Onttrekkingen voor de productie van drinkwater ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening;
7. Minimum onttrekking die noodzakelijk is om te voldoen aan de algemene, sectorale of bijzondere milieuvorwaarden zoals bedoeld in artikel 5.4.2. van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en artikel 73 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning.

Art. 3. Dit besluit treedt in werking binnen 10 dagen tot het wordt opgeheven bij besluit van de gedelegeerd bestuurder.

Hasselt, xx/xx/xxxx,

De **waarnemend** gedelegeerd bestuurder

Krista MAES

6.7 Verduidelijking bij de besluiten ‘verbod watergebruik voor niet-essentiële toepassingen’ (zowel voor kraanwater als alle ander water)

Het verbod kadert in een algemene maatregel om alle watergebruikers aan te zetten tot een spaarzaam watergebruik van alle soorten water.

Het doel van het verbod is een **verspilling tegengaan van alle soorten water**, waarbij de economische activiteiten en bedrijvigheid maximaal gevrijwaard worden en met oog voor de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van mens en dier.

Het is niet omdat het gebruik van water toegelaten is, dat het effectief, laat staan meer dan strikt noodzakelijk gebruikt moet worden. De maatregel om zuinig en rationeel om te springen met water, geldt voor elk type water. In het bijzonder voor kraanwater. Water van het publieke kraanwaternet moet in principe voorbehouden zijn voor het welzijn van mens en dier.

Voor de activiteiten die toegelaten zijn wordt bij voorkeur regenwater of grondwater vanuit bemalingen gebruikt.

Hieronder krijgt u per thema duiding over wat wel nog kan en wat door de besluiten verboden wordt. De duiding gebeurt vanuit verschillende invalshoeken: verduidelijking voor de burger, in het kader van de bedrijfsvoering en productieprocessen, de landbouwer, lokaal besturen, jeugd/sportvereniging,....

Meer informatie hierover kan je terugvinden op www.vlaanderen.be/droogtemaatregelen.

1 | Verduidelijking voor burgers: watergebruik in en rond de woning

Ik heb een vraag over

✓ **Gazon**

Wat mag niet?

Het besproeien van een bestaand gazon, met een tuinslang of irrigatiesysteem, of het nu met kraanwater, regenwater, oppervlaktewater of grondwater is. Een bestaand gazon herstelt zich meestal vanzelf. Daarom wordt het besproeien van een gazon als niet noodzakelijk waterverbruik aanzien.

Wat mag wel?

Een pas ingezaaid gazon of nieuw aangelegd gazon met graszoden besproeien met de tuinslang of een ander irrigatiesysteem is wel toegelaten. Hiervoor wordt bij voorkeur geen kraanwater gebruikt.

✓ **Moestuin**

Wat mag wel?

Het besproeien met een tuinslang of irrigatiesysteem of het begieten van een moestuin is toegelaten. Handmatig begieten of via een druppelsysteem is beter, want dit is zuiniger dan sproeien. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk. Gebruik zo mogelijk regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen.

✓ **Bloemen en plantenperken, bomen, potplanten**

Wat mag wel?

Het handmatig begieten of het water geven met een druppelsysteem van bloemen- en plantenperken, bomen en potplanten. Gebruik hier bij voorkeur regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk, liever 's ochtends en 's avonds -wanneer het koeler is en de zon minder fel schijnt- dan overdag.

Het besproeien met een tuinslang of irrigatiesysteem mag enkel bij pas aangelegde bloemen- en plantenperken of pas aangeplante bomen. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk en gebruik zo mogelijk regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk.

✓ **Particuliere dierenweide**

Wat mag niet?

Het besproeien van een particuliere dierenweide met een tuinslang of irrigatiesysteem, ongeacht de waterbron, is niet toegelaten.

✓ **Terras, tuinpad(en) en/of oprit**

Wat mag niet?

Het afsproeien van terrassen, opritten en tuinpaden met een tuinslang of hogedrukreiniger, of het nu met kraanwater, regenwater of grondwater is.

Wat mag wel?

Het schoonmaken van terrassen, opritten en tuinpaden met een beperkt aantal emmers water en dit omwille van hygiënische redenen is wel toegestaan.

✓ **Zwembad en/of plonsbad**

Wat mag niet?

- Het vullen of bijvullen van een zwembad of plonsbad **met meer dan 100 l per dag** water, of het nu met leidingwater, regenwater of grondwater is. Dit geldt ook voor binnenzwembaden.
- Waterspelletjes met continue wateraanvoer.

Wat mag wel?

- Het vullen of bijvullen van een zwembad of plonsbad **met minder dan 100 l per dag** water: dit zijn 10 gevulde emmers water. Opgelet, 100 liter is relatief weinig en vaak niet voldoende om een standaard kinderswembad te vullen. Dit is toegestaan in het raam van de gezondheid en het welzijn van de mens (verkoeling, hygiëne,...).
- Het vullen van een zwembad in aanbouw als dit omwille van de stabiliteit van de constructie noodzakelijk is. Hiervoor wordt bij voorkeur regenwater gebruikt en wordt niet meer water dan strikt noodzakelijk gebruikt.
- Waterspelletjes als verkoeling voor het welzijn van kinderen: spelen met waterpistolen of andere spelletjes voor kinderen is toegestaan, maar doe dit zo rationeel mogelijk.

✓ **Vijver**

Wat mag niet?

Het vullen of bijvullen van een vijver of dit nu met leidingwater, regenwater of grondwater is.

Wat mag wel?

Het bijvullen van een vijver is wel toegestaan als dit noodzakelijk is om vissterfte te voorkomen en indien beluchten onvoldoende effect heeft om het zuurstofgehalte op peil te houden. Hiervoor wordt bij voorkeur regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen gebruikt.

✓ **Auto, motor, aanhangwagen/oplegger**

Wat mag niet?

Het afspritte van de auto, motor, aanhangwagen of oplegger,... met een tuinslang, of het nu met leidingwater, regenwater of grondwater is.

Wat mag wel?

- Het wassen van de ruiten, spiegels, lichten en nummerplaten met een beperkte hoeveelheid water is wel toegelaten. Gebruik hiervoor niet meer water dan strikt noodzakelijk is en gebruik bij voorkeur regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen.
- Voor het wassen van de auto, motor, aanhangwagen of oplegger kan je steeds terecht in een erkende carwash. Deze zijn verplicht om het afvalwater maximaal te hergebruiken.

✓ **Daken, gevels, luifels, zonnepanelen**

Het besproeien van daken, gevels, zonnepanelen en luifels door een niet-erkende firma met water, ongeacht de watersoort (leidingwater, regenwater, grondwater).

Wat mag wel?

Het reinigen van daken, gevels, zonnepanelen door een erkende firma met regenwater is toegestaan.

✓ **Ramen wassen**

Wat mag wel?

Zelf de ramen en het laten wassen van de ramen door een glazenwasser zijn toegestaan. Gebruik hierbij bij voorkeur regenwater en gebruik niet meer water dan strikt noodzakelijk. Het gebruik van tuinslang wordt afgeraden.

✓ **Regenwaterput: vullen van regenput met leidingwater**

Wat mag wel?

Een leegstaande regenput mag aangevuld worden met leidingwater, maar mag enkel gebruikt worden voor de toepassingen die actueel toegelaten zijn.

✓ **Huisdieren**

Welzijn van mens en dier staat ook in periodes van grote droogte centraal. Heel wat dieren wassen zichzelf. Als uw huisdier een wasbeurt of verfrissingsbeurt nodig heeft gebruik dan een zo beperkt mogelijke hoeveelheid water.

2 | Verduidelijking voor land- of tuinbouwbedrijven

✓ **Akkers en velden**

Wat mag wel?

Het besproeien of beregenen van akkers of velden en weiden is toegestaan met regenwater, oppervlaktewater of grondwater als dit past binnen de normale activiteiten van het bedrijf en voor zover het niet kan worden uitgesteld. .

Opgelet voor de onbevaarbare waterlopen en sommige waterwegen kan een onttrekkingsverbod van toepassing zijn. Ook kan het omwille van blauwalgenbloeien verboden zijn om oppervlaktewater te onttrekken voor het besproeien van consumptie- en voedergewassen.

✓ **Drinkwater voor vee**

Wat mag wel?

Het besluit bevat geen beperkingen voor water als drinkwater voor vee.

3 | Verduidelijking voor bedrijfsactiviteiten en productieprocessen

Iedereen moet zo spaarzaam mogelijk met water omgaan. Het besluit is erop gericht om waterverspilling tegen te gaan, en dit **zonder specifieke beperkingen op te leggen aan de normale bedrijfsactiviteiten of productieprocessen.**

✓ **Onderhoudsactiviteiten**

Vermijd niet-essentieel waterverbruik zoals het beregenen van de bedrijventuin of het wassen van de transportvloot.

✓ **Reinigingsactiviteiten**

Indien de bedrijfsactiviteiten dit toelaten, verminder de frequentie van het reinigen van toestellen of vloeren. Ga bijvoorbeeld van een frequentie van om de dag naar een frequentie van om de twee dagen.

✓ **Productieprocessen**

Als kranen niet automatisch geregeld zijn, beheer ze dan zo optimaal mogelijk door ze op het juiste moment dicht te draaien.

Voer controle uit op de waterdruk. Een niet optimale waterdruk kan leiden tot meer waterverspilling.

Kalibreer en stel je apparatuur zo af dat het waterverbruik geminimaliseerd wordt. Kijk hierbij ook naar de optimalisatie van energie en stoomverbruik.

Vermijd zoveel mogelijk verdamping door waterbassins of toestellen die water gebruiken, maximaal af te dekken.

✓ **Ruitenwassers**

Het wassen van ramen als beroepsactiviteit is toegestaan. Er worden geen specifieke beperkingen opgelegd. Uiteraard moet zuinig omgesprongen worden met het gebruikte water.

✓ **Carwash**

Het afspuiten van motorvoertuigen, aanhangwagens, opleggers als beroepsactiviteit is toegestaan. Er worden geen specifieke beperkingen opgelegd. Uiteraard moet zuinig omgesprongen worden met het gebruikte water.

Verduidelijking voor bouwwerken

✓ **Bemalingen**

Het wegpompen van grondwater is essentieel om geen schade aan de bouwwerken te veroorzaken. Het is dus toegelaten, maar de bemaling moet wel beperkt worden tot wat strikt noodzakelijk is. Infiltratie of lozing in het oppervlaktewatersysteem van het bemalingswater dat nog opgepompt moet worden, geniet de voorkeur. Extra informatie vind je op <https://www.vmm.be/water/grondwater/bemaling>.

✓ **Watergebruik voor de reductie van stofontwikkeling**

Gebruik van water om stofontwikkeling te reduceren, maakt deel uit van een regulier productieproces en is bijgevolg toegestaan. Gebruik, indien mogelijk, wel bij voorkeur regenwater, oppervlaktewater of grondwater vanuit bemalingen.

✓ **Asfalteren**

Gebruik van water voor asfalteren maakt deel uit van het reguliere productieproces en is bijgevolg toegestaan.

✓ **Verduidelijking voor rioolreiniging**

Het reinigen van riolen met ander water dan kraanwater door een erkende firma is toegestaan.

4 | Verduidelijking voor lokale besturen

✓ **Reinigen van straten, straatgreppel, stoepen, voetpaden en riolen**

Wat mag niet?

Het reinigen van straten, straatgreppel, stoepen en voetpaden en riolen met water is niet toegelaten.

Wat mag wel?

Met het oog op de leefbaarheid van het openbaar domein en de volksgezondheid is het specifiek en gericht inzetten van bij voorkeur regen- of grondwater vanuit bemalingen voor reiniging tijdens of na concrete activiteiten op de weg (markt, braderij,...) wel toegestaan.

✓ **Vijvers**

Wat mag niet?

Het vullen of bijvullen van een vijver, of dit nu met leidingwater, regenwater of grondwater is.

Wat mag wel?

Het bijvullen van een vijver is wel toegestaan als dit noodzakelijk is om vissterfte te voorkomen en indien beluchten onvoldoende effect heeft om het zuurstofgehalte op peil te houden. Bij voorkeur wordt hiervoor grondwater vanuit bemalingen gebruikt.

✓ **Bluswaterbekkens**

Wanneer het water in bluswaterbekkens laag staat, win dan advies in van de brandweer. Als de brandweer van oordeel is dat het bijvullen van deze bekkens noodzakelijk is, is dit toegestaan. Gebruik hiervoor bij voorkeur regenwater of grondwater vanuit bemalingen, indien beschikbaar.

✓ **Sierfonteinen**

Sierfonteinen mogen niet meer bevoorrad worden, ongeacht de waterbron. Dit watergebruik wordt aanzien als een niet essentieel verbruik van water.

✓ **Fonteinen voor verkoeling**

Functionele (speel)fonteinen die voor verkoeling zorgen zoals bv. op marktplainen van sommige gemeenten mogen in tijden van grote hitte worden bijgevuld, zelfs met leidingwater omdat dit noodzakelijk is voor de gezondheid en veiligheid in het bijzonder van vaak jonge kinderen.

✓ **Waterspeeltuinen**

Een openbare waterspeeltuin kan enkel openblijven wanneer deze in tijden van grote hitte voor verkoeling zorgt voor spelende kinderen. In andere gevallen wordt het waterverbruik als niet essentieel beschouwd.

✓ **Openbaar groen: Grasvelden**

Wat mag niet?

Het besproeien van grasvelden met een tuinslang of irrigatiesysteem, of het nu met leidingwater, regenwater of grondwater is, is niet toegestaan. Een bestaand grasveld herstelt zich meestal vanzelf, daarom wordt het besproeien ervan als niet noodzakelijk waterverbruik aanzien.

Wat mag wel?

Een pas ingezaaid grasveld of nieuw aangelegd grasveld met graszoden besproeien met de tuinslang of een ander irrigatiesysteem is wel toegelaten. Hiervoor wordt bij voorkeur regenwater of grondwater vanuit bemalingen gebruikt.

✓ **Openbaar groen: Bloemen en plantenperken, bomen, potplanten**

Wat mag niet?

Het besproeien met een tuinslang of sproeisysteem van bloemen- en plantenperken of bomen, of het nu kraanwater, regenwater of grondwater is, is niet toegelaten. Het besproeien gebeurt onvoldoende gericht en is daarom niet zuinig genoeg.

Wat mag wel?

- Het handmatig begieten of het water geven met een druppelsysteem van bloemen- en plantenperken, bomen en potplanten. Gebruik hier bij voorkeur regenwater of grondwater vanuit bemalingen. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk.
- Het besproeien met een tuinslang of irrigatiesysteem van pas aangelegde of bloemen- en plantenperken of pas aangeplante bomen is toegelaten. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk en gebruik zo mogelijk regen- en/of grondwater vanuit bemalingen. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk.

✓ **Openbaar groen: Sportterreinen**

Wat mag niet?

Het besproeien van particuliere of openbare sportterreinen (hockey, voetbal, tennis, paardensport, ...) **met kraanwater** is niet toegestaan.

Wat mag wel?

Het besproeien van sportterreinen (hockey, voetbal, tennis, paardensport, ...) **met kraanwater, grondwater, regenwater of oppervlaktewater** is wel toegestaan in het raam van het welzijn en de veiligheid van spelers of dieren (verkleinen risico's op blessures). Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk en gebruik bij voorkeur zo veel mogelijk regen- of grondwater vanuit bemalingen.

Het besproeien van sportterreinen (hockey, voetbal, tennis, paardensport, golf,...) **met grondwater, regenwater of oppervlaktewater** is wel toegestaan in het kader van professionele activiteiten en voor zover het niet kan worden uitgesteld.

4 | Verduidelijking voor festivals en andere evenementen

Het waterverbruik op festivals en andere evenementen moet steeds zo functioneel en spaarzaam mogelijk gebeuren. Hieronder worden enkele specifieke voorbeelden opgesomd waar een doordacht watergebruik wel toegelaten is.

✓ **Watergordijn**

- In periodes van grote hitte is het plaatsen van een watergordijn als verkoeling toegestaan omdat dit noodzakelijk is voor de gezondheid en veiligheid van de festivalbezoekers.

✓ **Reiniging toiletten**

- Het poetsen van de toiletten met water is omwille van hygiënische redenen uiteraard toegestaan.

✓ **Blussen van stof**

- Voor bepaalde evenementen zoals motorcrosswedstrijden is het blussen van stof met water, omwille van de veiligheid en gezondheid van de deelnemers, toegestaan. Hiervoor wordt bij voorkeur regenwater, oppervlaktewater of grondwater vanuit bemalingen gebruikt en niet meer dan strikt noodzakelijk.

5 | Verduidelijking voor sport, jeugd en andere verenigingen

✓ **Plonsbaden/waterspelletjes**

Wat mag niet?

- Het vullen of bijvullen van een zwembad of plonsbad **met meer dan 100 l** water per dag, of het nu met kraanwater, regenwater of grondwater is.
- Waterspelletjes met continue wateraanvoer.

Wat mag wel?

- Het vullen of bijvullen van een zwembad of plonsbad **met minder dan 100 l** water per dag: dit zijn 10 gevulde emmers water. Opgelet, 100 liter is betrekkelijk weinig en vaak niet voldoende om een standaard kinderzwembad te vullen. Dit is toegestaan in het raam van de gezondheid en het welzijn van de mens (verkoeling, hygiëne,...).
- Waterspelletjes als verkoeling voor het welzijn van kinderen: spelen met waterpistolen of andere spelletjes voor kinderen is toegestaan, maar doe dit zo rationeel mogelijk.

✓ **Volkstuinen**

Voor volkstuinen geldt hetzelfde als voor de moestuin:

Wat mag wel?

Het besproeien met een tuinslang of irrigatiesysteem of het begieten van een moestuin is toegelaten. Handmatig begieten of via een druppelsysteem is beter, want dit is zuiniger dan sproeien. Doe dit zo rationeel en functioneel mogelijk.

Gebruik zo mogelijk regenwater of grondwater afkomstig van bemalingen.

6 | Overtredingen

✓ **Boetes, strafmaat**

De boete of strafmaat is afhankelijk van het type water:

Voor oppervlaktewater, grondwater of regenwater:

In eerste instantie zal de politie sensibiliseren en mensen aanmanen om het politiebepsluit correct toe te passen. In geval van moedwillige verderzetting is bestraffing mogelijk met een gevangenisstraf van acht tot veertien dagen en met een geldboete van 26 tot 200 euro, of met één van de straffen alleen. Deze bedragen worden vermenigvuldigd met 8, zoals bepaald in de wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimen op de strafrechtelijke geldboeten.

Voor kraanwater:

In eerste instantie zal de politie sensibiliseren en mensen aanmanen om het politiebepsluit correct toe te passen. In geval van moedwillige verderzetting is bestraffing mogelijk met een gevangenisstraf van één maand tot een jaar en een geldboete van 100 tot 15.000 euro of één van beide straffen.

7 | Schaderegeling

De maatregelen zijn evenwichtig en genomen na afweging van alle legitieme belangen.

De periode van extreme en aanhoudende droogte is uitzonderlijk en beschouwen we als een vorm van overmacht. De risico's op ernstige (r) schade als we geen maatregelen nemen, schatten we veel hoger in.

6.8 Verduidelijking bij de besluiten ‘onttrekkingsverbod bevaarbare waterlopen’

1 | Bedrijven

✓ **Bedrijfsbrandweer**

Een bedrijfsbrandweer mag steeds water onttrekken uit de bevaarbare waterlopen voor het uitvoeren van bluswerken of ter bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en de openbare orde.

✓ **Minimum onttrekking**

Een minimale onttrekking die noodzakelijk is om te voldoen aan de algemene, sectorale of bijzondere milieuvorwaarden is steeds toegelaten. Deze hoeveelheid is bedrijfs- of activiteitsspecifiek. We verwachten dat elk bedrijf spaarzaam gebruikt maakt van het water en zijn verantwoordelijkheid neemt ten opzichte van de maatschappij.

✓ **Onttrekking met teruglozing in zelfde waterloopsegment**

Een wateronttrekking waarbij een quasi gelijke (ca. 90%) hoeveelheid wordt teruggeloozd is steeds toegelaten indien de lozing in het hetzelfde waterlichaam gebeurt. Een lozing die in een ander waterlichaam of waterloop gebeurt dan de onttrekking telt niet mee.

✓ **Sevesobedrijven**

Een minimale onttrekking die noodzakelijk is om te voldoen aan de algemene, sectorale of bijzondere milieuvorwaarden is toegelaten.

Een minimale onttrekking die noodzakelijk is ter bescherming van de volksgezondheid, de veiligheid en de openbare orde is toegelaten.

2 | Landbouw

✓ **Drinkwater voor vee**

Wat mag wel?

Het besluit bevat geen beperkingen voor water als drinkwater voor vee. (Geen water op wielen als drinkwater voor vee)

✓ **Verneveling in stallen**

Wat mag wel?

Het vernevelen van water in stallen als verkoeling om hittestress bij vee te beperken, is toegelaten.

✓ **Fytosanitaire maatregelen**

Minimale onttrekkingen voor fytosanitaire en milieu maatregelen (gewasbeschermingsmiddelen, reiniging stallen, luchtwassers) zijn toegelaten.

